

årsredovisning
2007



ÅKLAGARMYNDIGHETEN

INNEHÅLL

År 2007 i sammanfattning	3
Åklagarmyndighetens organisation 2007	6
Ärendehantering	8
1. Utgångspunkter för verksamhetsredovisningen	9
1.1 Statsmakernas mål för 2007 enligt budgetproposition och regleringsbrev	9
1.2 Åklagarmyndighetens verksamhetsmål	9
1.3 Ändrade principer för verksamhetsredovisningen	10
2. Verksamhetens resultat	13
2.1 Inkomna och avslutade ärenden	13
2.2 Ärenden under handläggning	15
2.3 Lagföring	17
2.4 Åtgärder för en enhetlig rättstillämpning	24
2.5 Genomströmningstider	27
2.6 Kvalitet i brottsutredning och processföring	30
2.7 Bekämpning av grov organiserad brottslighet	31
2.8 Bekämpning av vålds- och sexualbrott mot kvinnor	32
2.9 Bekämpning av vålds- och sexualbrott mot barn	35
2.10 Bekämpning av ungdomsbrottslighet	38
2.11 Bekämpning av hatbrott	39
2.12 Bekämpning av miljöbrott och arbetsmiljöbrott	41
2.13 Samordning av bekämpning av ekonomisk brottslighet	43
2.14 Bekämpning av mängdbrott	43
2.15 Bekämpning av bidragsbrott	44
2.16 Bemötande av brottsoffer	46
2.17 Internationellt samarbete	46
2.18 Riksåklagarens verksamhet i Högsta domstolen	48
3. Kompetensförsörjning	54
3.1 Mål för kompetensförsörjningen	54
3.2 Arbetsbelastning	54
3.3 Jämställdhet	55
3.4 Integration, diskriminering och mångfald	55
3.5 Arbetsmiljö och sjukfrånvaro	56
3.6 Personalstatistik	59
3.7 Utbildning	61

4. Ekonomiskt resultat	64
4.1 Anslag och utgifter	64
4.2 Kostnader och intäkter	65
4.3 Kostnader och intäkter per brottsgrupp	66
5. Finansiell redovisning	68
5.1 Resultaträkning	68
5.2 Balansräkning	69
5.3 Anslagsredovisning	70
5.4 Tilläggsupplysningar och noter	71
Noter till redovisningen	72
6. Sammanställning av väsentliga uppgifter	77

Grafisk form och produktion: Svensk Information AB

Foto: Atelje Uggle, sid 5
Riksdagen, sid 7
Peter Mannerfelt / Mälardalens högskola, sid 7
Martin Ruetschi / Keystone / SCANPIX, sid 18
Volkmar Schulz / Keystone Tyskland / SCANPIX, sid 20
Jeppe Gustafsson / SCANPIX, sid 23
Fredrik Berg, sid 29, 61
Gunnar Adell, sid 31
Tommy Pedersen / SCANPIX, sid 32
Stefan Jerrevång / SCANPIX, sid 37
Kristen Larsson / SCANPIX, sid 41
Pär Grännö / Jönköpings Posten / SCANPIX, sid 42
Åklagarmyndigheten, sid 48
Per-Anders Pettersson / SCANPIX, sid 50
Tomas Oneborg / SvD / SCANPIX, sid 52
Lars Epstein / SCANPIX, sid 53
Helena Ekstrand, sid 55, 56, 62
Pia Hansen, sid 63
Ann Öberg, sid 65

Tryck: Edita Västra Aros AB, 2008

År 2007 i sammanfattning

Under år 2007 har Åklagarmyndigheten i stort kunnat bibehålla och i viss mån förbättra nivån på sina redan tidigare goda resultat. Fler personer som begått brott har lagförts och tiden från att ärendet kommit in till dess åklagaren fattat beslut har i genomsnitt varit acceptabelt kort. Genom det ökande inflödet av ärenden från Polisen och andra myndigheter såsom Försäkringskassan, tillsammans med kraven på avarbetning av balanser i domstolarna och införandet av ett nytt IT-stöd, har arbetstrycket varit mycket stort under året. Detta har medfört stora krav på den interna styrningen och på bemanningen av organisationen. Inriktning har varit ökad eller bibehållen kvalitet i verksamheten.

Satsningar har under 2007 även gjorts på den långsiktiga utvecklingen av kompetens och metoder. Efter regeringens ställningstagande om Ekobrottsmyndigheten har frågan om organisationen av ekobrottsbekämpningen inom Åklagarmyndigheten utretts. Även frågan om en alternativ lösning för en slagkraftig organisation för bekämpning av grov organiserad brottslighet har diskuterats. På Åklagarmyndighetens initiativ har regeringen förklarat sig beredd att tillsätta en särskild befattning som överåklagare med uppgift att bygga upp och hålla samman åklagarväsendets kamp mot den organiserade brottsligheten.

För att säkra integriteten i prövningen av resningsärenden inrättades under 2007 en funktion med en särskild överåklagare för dessa ärenden.

Den första augusti 2007 började en ny lag om bidragsbrott att gälla. Genom ökad uppmärksamhet av bidragsfusk från Försäkringskassan och ett systematiskt samarbete mellan Åklagarmyndigheten, Försäkringskassan och Polisen ökade dock inflödet till Åklagarmyndigheten av sådana ärenden redan från årets början, från ca 3 500 år 2006 till ca 10 000 år 2007. En fortsatt metod- och kompetensutveckling pågår.

Hoten och våldet mot åklagare har ökat och blivit mer synligt under 2007 än tidigare. För att möta detta har myndigheten bland annat anställt en säkerhetschef som systematiskt arbetar med både förebyggande säkerhetsåtgärder och åtgärder i samband med hot eller våld.

Satsningen på kompetensutveckling har fortsatt. Med många nyanställda åklagare och administratörer har tyngdpunkten legat på grundutbildning, i syfte att snabbt kunna få in medarbetarna i operativ tjänst. Men också vidareutbildningen har haft stort utrymme. Bland annat har en två dagars åklagarstämma genomförts för all personal. Vid denna behandlades frågor om bland annat en rättvis rättegång, förundersökningsbegränsning och IT-stöd.

All personal vid åklagarkamrarna har också utbildats under minst två dagar i det nya IT-stöd för åklagarverksamheten som infördes under våren 2007, systemet Cåbra. Cåbra är det första systemet att sättas i drift inom det system för elektronisk informationshantering i rättskedjan som är beslutat att tillämpas från 2012. Cåbra är i huvudsak ett brottmålsdiarium och ett beslutsstöd men kommer då det är fullt utbyggt att kunna användas som ett elektroniskt ärendesystem med elektroniska akter. Införandet av systemet för 1 400 anställda inom Åklagarmyndigheten och Ekobrottsmyndigheten har påverkat arbetet under hela året. Systemet fungerar bra och förbättras systematiskt.

Bytet av IT-stöd har också påverkat resultatredovisningen genom att nya redovisningsprinciper införts. De förändringar som gjorts ger data som bättre belyser arbetet och läget i åklagarverksamheten men det innebär samtidigt att det inte går att rakt av jämföra utfallet mellan åren. Förklaringar lämnas dock för att möjliggöra jämförelser.

Det är dock klart att inflödet av och även antalet avslutade ärenden ökade under 2007. Ökningen kan uppskattas till ca 4 respektive minst 2,5 procent. Jämfört med 2001 har det årliga ärendeinflödet ökat med nära 40 000 ärenden och ökningen av antalet personer som lagförts med 18 000 per år.

En hög arbetsbelastning

Som anges ovan beräknas inflödet av ärenden ha ökat med i vart fall 4 procent eller ca 8 000 ärenden under 2007, vilket motsvarar arbete för ca 25 åklagare. Ökning-

en av antalet avslutade ärenden har varit i vart fall 2,5 procent eller ca 5 000 ärenden. Samtidigt har domstolarna påbörjat en avarbetning av ärendebalanser. Utökad tidsåtgång för åklagares beslutsfattande och längre förhandlingstider leder till minskat utrymme för åklagarnas förundersökningsledning i de mer kvalificerade ärendena. Samtidigt med denna utveckling har åklagarna lagts på nya uppgifter som ligger vid sidan om ärendehantering, särskilt när det gäller samverkan med andra myndigheter. Exempel på detta är samordningsansvaret vid ungdomspåföljder.

Åklagarverksamheten är i grunden för lågt dimensionerad med hänsyn till de stora ofinansierade förändringar som skett av åklagarens arbetsuppgifter. När samtidigt också Polisen och domstolarna får ökade resurser krävs det att resurstilldelningen till Åklagarmyndigheten i realiteten utvecklas på samma sätt.

Resultatutvecklingen

Lagföring

Antalet lagförda personer ökade med ca 5 300 motsvarande ca 4 procent jämfört med 2006. Andelen personer som lagförts av åklagare, ställt i relation till det totala antalet inkomna misstänkta personer, sjönk under 2007 med en procentenhet till 59 procent. Det är dock inte möjligt att utifrån denna förändring dra några generella slutsatser om kvaliteten på åklagarverksamheten. Den minskade lagföringsandelen beror på att ett ökat antal misstänkta personer blivit föremål för åklagarbeslut men att det inte har inte funnits förutsättningar att lagföra alla dessa.

Genomströmning

Åklagarmyndighetens mål för den genomsnittliga genomströmningstiden för ärenden är 30 dagar. För 2007 var den 34 dagar, en ökning med 10 dagar jämfört med 2006. Resultatet är acceptabelt men samtidigt ännu ett tecken på den höga arbetsbelastningen, även om en del av ökningen kan tillskrivas införandet av Cåbra. När resurserna inte räcker till sker en prioritering av mer komplicerade ärenden, oftast med frihetsberövade misstänkta. De enklare ärendena får då vänta och därmed ökar genomströmningstiderna. Långa genomströmningstider har negativa effekter i flera hänseenden,

exempelvis genom att inblandade parter får vänta på avgöranden och att muntlig bevisning försvåras. Balanserna påverkar också åklagarnas arbetsmiljö negativt.

Balanser

Det totala antalet ärenden i balans uppgick till 77 300, en ökning med ca 17 000 jämfört med 2006. Minst hälften av ökningen beror dock på ändrade redovisningsprinciper. Balansen motsvarar i genomsnitt drygt 133 ärenden per faktiskt årsarbetande åklagare i kammarorganisationen. Den del av balansen som ligger hos polis och domstolar har ökat medan balansen hos åklagare är i stort sett oförändrad.

Rättslig styrning och rättsutveckling

Under 2007 gjordes ett betydande arbete för att dra upp riktlinjerna för det fortsatta utvecklingsarbetet på det rättsliga området. Arbetet resulterade i antagandet av riksåklagarens rättsliga utvecklingsstrategier 2007–2009. Inriktningen är att utvecklingsarbetet ska koncentreras till vissa angivna frågor och områden som har ett stort operativt värde för åklagarna. Särskilt fokus ska läggas på utvecklingen av åklagarrollen, vissa metod- och processfrågor och ett mindre antal särskilt prioriterade brottsområden.

Under 2007 har myndighetens utvecklingscentrum svarat för ett omfattande underlag till den rättsliga styrningen, genom riktlinjer, promemorior, handböcker, kurser och seminarier. Vägledning till åklagarna har lämnats inom områden som exempelvis våldtäkter, narkotika, bidragsbrott, investeringsbedrägerier, människohandel, våld mot barn, ungdomsbrottslighet, hatbrott och bemötandefrågor. Vidare har en påföljdsgranskning av grova våldsbrott på uppdrag av regeringen genomförts och redovisats.

Under 2007 överklagade jag 22 domar/beslut till Högsta domstolen vilket är det högsta antalet överklaganden under senare år. Av dessa har Högsta domstolen avslagit begäran om prövningstillstånd i ett fall. Utöver detta har myndigheten avgett drygt 80 svarsskrivelser i mål som förts upp till Högsta domstolen av en dömd i hovrätten. Under 2007 har mål prövats som bland annat avser sexualbrott, narkotikabrott och ekobrott liksom olika påföljdsfrågor, t.ex. tillämpningen av livstids-

straffet och påföljder för ungdomar. Även mål som rör polisens spanings- och utredningsmetoder har prövats.

Personalförsörjningen

Under 2007 har 70 nya åklagare rekryterats medan 35 har lämnat myndigheten. Av dessa har 6 gått till Ekobrottsmyndigheten. Antalet föräldralediga motsvarade 44 helårsarbetande. Vid årets slut var ca 200 åklagare under grundutbildning vilket är det största antalet någonsin inom åklagarväsendet. Det tar nära tre år för en åklagare att genomgå grundutbildning för att bli kammaråklagare. Den generationsväxling som nu sker medför inledningsvis en ökad tidsåtgång för handledning, utbildning m.m. Den utökning som skett av antalet årsarbetskrafter måste också värderas i belysningen av detta. Detta kombinerat med att många åklagare och nära hälften av den administrativa personalen går i pension inom ca åtta år ställer stora krav på kompetenstillförseln. Med den nära fördubbling som skett av personalrörligheten de senaste åren är det viktigt med en god framförhållning i rekrytering och utbildning av både åklagare och administratörer så att personalförsörjningen säkerställs. Åklagaryrket är mycket attraktivt med många ansökningar till lediga befattningar och stort intresse från unga jurister.

Stora krav ställs på cheferna. Den ökande arbetsbelastningen och kraven på snabb genomströmning och ökad lagföring ska hanteras samtidigt som arbetsmiljön ska förbättras med minskad sjukfrånvaro som resultat. Jag gläds åt att den jämförelsevis låga sjukfrånvaron har minskat med ytterligare 0,4 procentenheter till 2,9 procent.

Fortsatt utveckling av åklagarrollen

Under de senaste årtiondena har åklagarrollen förändrats dramatiskt. Åklagarnas kriminalpolitiska roll har fördjupats och förstärkts. Åklagarnas förundersökningsledning har utvecklats, särskilt i ärenden om mer allvarlig brottslighet. Vid sådan brottslighet är det numera inte heller ovanligt att åklagarna deltar i prioriterings- och inriktningsdiskussioner redan innan förundersökning inletts.

Det har blivit allt mer vanligt att åklagare arbetar mot flera andra kompetenser än den som finns inom Polisen. Skattebrottsenheter är ett tydligt exempel på detta.

Åklagarna kan i betydligt större omfattning i dag utnyttja fackmyndigheternas expertkompetens, till exempel För-säkringskassan och tillståndsmyndigheterna inom miljöområdet.

Det har tyvärr också blivit vanligare att inblandade i brottmålsprocessen utsätts för hot och trakasserier. För åklagarnas del innebär detta att en allt större tyngdpunkt måste läggas på säkerhetsfrågorna. Åklagarna måste vidare lägga ner allt större arbete på stöd åt bevispersoner, som av säkerhetsskäl drar sig för att medverka i processerna.

Vi har vidare sett ett allt större intresse från media för åklagarnas arbete. Åklagarnas roll att förmedla statsmakternas kriminalpolitik, genom sina insatser i enskilda ärenden, ska inte underskattas.

Inte minst utvecklingen av arbetsbördan har lett till ett behov av renodling av åklagarrollen. Under 2007 har ett brett arbete inletts med denna inriktning. Det avser bland annat att undersöka förutsättningarna för att överföra ytterligare förundersökningsledning till Polisen och att involvera den administrativa personalen i beredningsarbetet.

Åklagarväsendet har i dag ett svårt budgetläge. Min slutsats är att utvecklingen innebär att inte bara åklagarväsendets utan hela rättsväsendets totala resurser måste öka för att klara de kriminalpolitiska målen.

Min tid som riksåklagare är snart över då jag övergår till andra uppgifter inom rättsväsendet. Jag är stolt över att få ha tillhört åklagarväsendet och jag vill tacka alla anställda för ett gott utfört arbete. Åklagarmyndigheten präglas av såväl lojalitet som engagemang. Jag vill också tacka alla samverkande myndigheter och parter för ett gott och fruktbart samarbete.

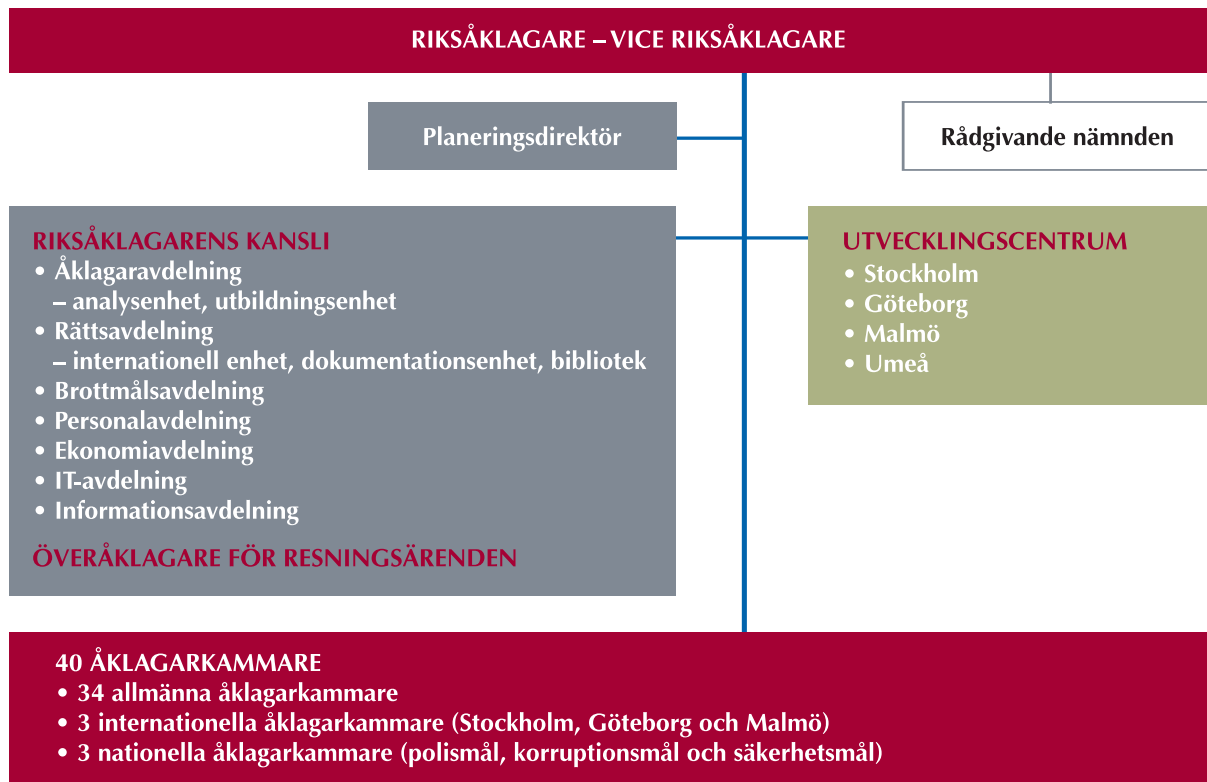
Stockholm i februari 2008



Fredrik Wersäll



Åklagarmyndighetens organisation 2007



Åklagarväsendet ska verka för en minskning av brottsligheten genom en rättssäker och effektiv lagföring av dem som har begått brott. Åklagarens huvuduppgifter är att leda brottsutredningar (förundersökningar), att besluta om åtal ska väckas och att föra talan vid domstol.

Åklagarväsendet består av Åklagarmyndigheten och Ekobrottsmyndigheten. Åklagarmyndigheten ska verka för samordning och effektivitet inom åklagarväsendet. Riksåklagaren är högsta chef över åklagarväsendet och utövar tillsyn över åklagarverksamheten samt verkar som ensam åklagare i Högsta domstolen för rättsutveckling och rättsbildning.

Åklagarmyndigheten består av *riksåklagarens kansli, fyra utvecklingscentrum samt 40 åklagarkammare* som svarar för den operativa åklagarverksamheten.

Kamrarna har vanligtvis ett geografiskt ansvarsområde motsvarande ett helt län. Tre av kamrarna är internationella åklagarkammare för bekämpning av allvarlig, organiserad och/eller gränsöverskridande brottslighet. Det finns också tre rikstäckande åklagarkammare som handlägger polismål, korruptionsmål respektive säkerhetsmål.

De fyra utvecklingscentrumen är lokaliserade till Stockholm, Malmö, Göteborg och Umeå. Varje centrum leds av en överåklagare, som under riksåklagaren har ansvaret för åklagarverksamheten inom sitt område. Ett sådant ansvarsområde är inte geografiskt begränsat utan funktionellt och nationellt. Varje utvecklingscentrum svarar inom sitt ansvarsområde för främst rättslig tillsyn, kontroll och utveckling, metodutveckling, kunskapsuppbyggnad, information samt samverkan med andra myndigheter.

Ansvarsområdet för *utvecklingscentrum Stockholm* omfattar bland annat övergripande frågor som rör bekämpning av organiserad brottslighet samt förmögenhetsbrott (inkl. ekobrott), skattebrott, korruptionsbrott, IT-brott, narkotikabrott, penningtvätt, förverkandedragningar och generella påföljdsfrågor. Vidare omfattas människohandel, koppleri och köp av sexuell tjänst.

Ansvarsområdet för *utvecklingscentrum Göteborg* är främst våldsbrott, fridskränkingsbrott, sexualbrott och kriminaltekniska frågor.

Ansvarsområdet för *utvecklingscentrum Malmö* omfattar bland annat miljöbrott, arbetsmiljöbrott, trafikbrott, hatbrott, frågor om mänskliga rättigheter samt smuglingsbrott utom smuggling av narkotika och dopningsmedel. Vidare omfattas specialstraffrättslig lagstiftning som inte särskilt förts till ett annat utvecklingscentrum.

Ansvarsområdet för *utvecklingscentrum Umeå* är bland annat brottsofferfrågor, generella straffprocessuella frågor, tjänstefel, polismål och brott av åklagare och andra anställda inom åklagarväsendet samt utvecklingen av gränssnittet polis/åklagare.

Vid *riksåklagarens kansli* fanns under 2007 sju avdelningar; åklagaravdelningen som ansvarar för frågor som rör den operativa verksamheten, rättsavdelningen med övergripande ansvar för rättslig styrning och information samt för centrala internationella frågor, brottmålsavdelningen med ansvar för bland annat verksamheten i Högsta domstolen, personalavdelningen, ekonomiavdelningen, IT-avdelningen samt informationsavdelningen. Under året har riksåklagaren inrättat en särskild funktion med en överåklagare som direkt under riksåklagaren handlägger resningsärenden.

Åklagarmyndigheten hade under 2007 drygt 1 200 anställda, varav ca 850 åklagare. Anslaget uppgick till 944 miljoner kronor.

Vid Åklagarmyndigheten finns en rådgivande nämnd, bestående av en ordförande och sex ledamöter. Dessa nomineras av respektive riksdagsparti och utses av regeringen. I frågor av större vikt eller principiell betydelse ska nämndens mening inhämtas. Ärenden om att utöva en åklagaruppgift eller att pröva en tillsynsfråga i ett enskilt fall behandlas inte i nämnden.

Ärenden som gäller ekonomisk brottslighet inom Stockholms, Gotlands, Blekinge, Skåne, Hallands och Västra Götalands län handläggs vid Ekobrottsmyndig-

heten. Myndigheten leds av en generaldirektör, som i åklagarfrågor har ställning som överåklagare. Den operativa verksamheten bedrivs i storstadslänen med kontor i Stockholm, Göteborg och Malmö samt vid mindre utredningskontor på andra orter. Ekobrottsmyndigheten lämnar en egen årsredovisning.

Hos Åklagarmyndigheten finns en rådgivande nämnd med en ordförande och sex ledamöter. Dessa nomineras av respektive riksdagsparti och utses av regeringen.



Inge Garstedt (m)
ordförande



Inger Davidson (kd)



Mats Einarsson (v)



Alf Karlsson (mp)



Margareta Persson (s)



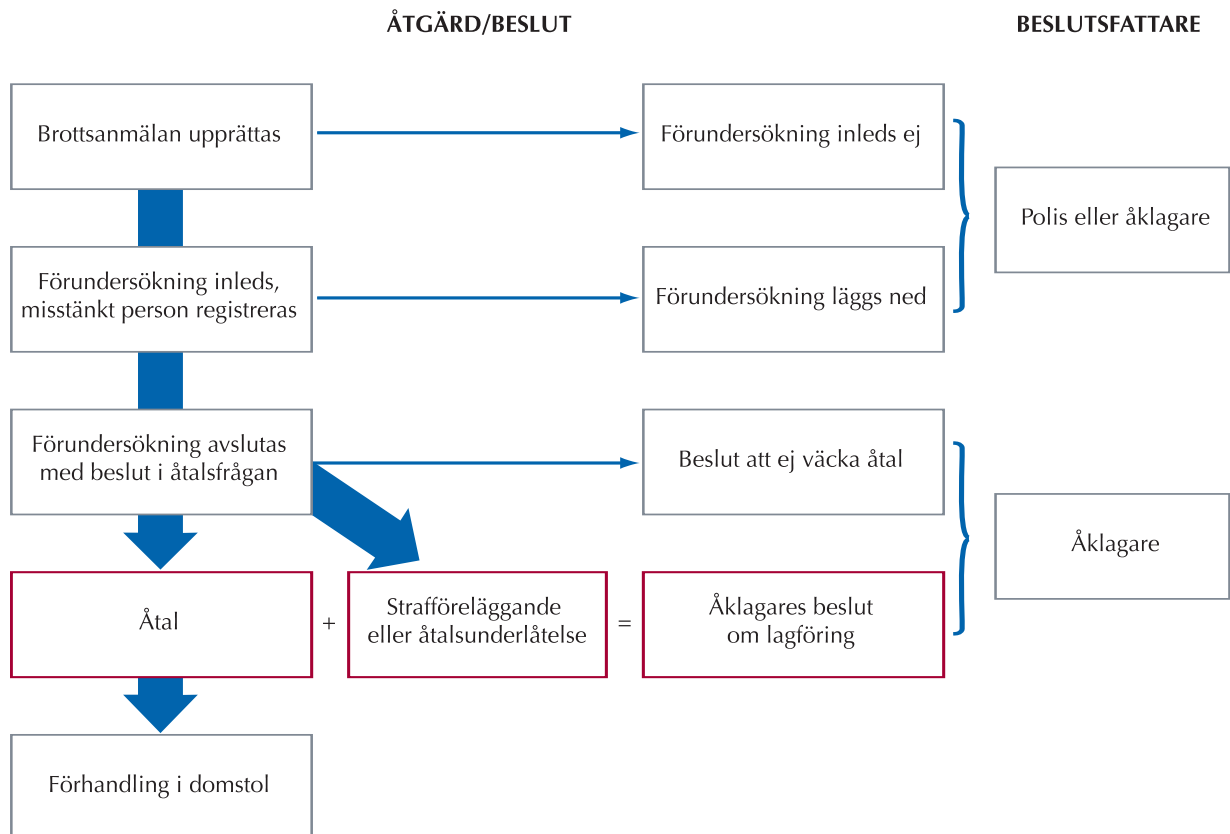
Torkild Strandberg (fp)



Mildred Thulin (c)

Ärendehantering

En översiktlig beskrivning av processen från brottsanmälan till åklagarbeslut och förhandling i domstol



1. Utgångspunkter för verksamhetsredovisningen

1.1 Statsmakternas mål för 2007 enligt budgetproposition och regleringsbrev

Politikområde rättsväsendet

Politikområdet omfattar myndigheterna inom domstols-, polis- och åklagarväsendena samt kriminalvården. Dessutom ingår bland annat Brottsförebyggande rådet, Rättsmedicinalverket och Brottsoffermyndigheten.

Målet för rättsväsendet är den enskildes rättstrygghet och rättssäkerhet. Målet för kriminalpolitiken är att minska brottsligheten och öka människors trygghet. Rättsväsendets verksamheter ska utgå från medborgarnas intresse.

Verksamhetsområde Utredning och lagföring

Polisen och åklagarväsendet ansvarar gemensamt för merparten av verksamhetsområdet.

De mål regeringen angav för verksamhetsområdet 2007 var att brottsuppleringen skulle öka och verksamheten bedrivas med högt ställda krav på rättssäkerhet, kvalitet och effektivitet.

Målet för Åklagarmyndigheten år 2007 var att kvaliteten skulle höjas på brottsutredningsverksamheten och processföringen samt att lagföringen skulle öka. Åtterrapporeringen skulle innehålla en sammanhållen beskrivning och analys av hur verksamheten hade utvecklats och dess resultat. Väsentliga skillnader i åklagarverksamheten mellan olika delar av landet skulle analyseras och kommenteras.

Därutöver ställdes en rad övriga återrapporteringskrav, bland annat om bekämpning av vissa brottstyper, brottsofferfrågor, det internationella samarbetet, riksåklagarens verksamhet i Högsta domstolen samt åtgärder inom det personalpolitiska området.

1.2 Åklagarmyndighetens verksamhetsmål

Åklagarmyndigheten har mot bakgrund av regeringens regleringsbrev beslutat om vissa mål och riktlinjer för verksamheten under 2007. Dessa kan sammanfattas enligt följande:

- Andelen misstänkta personer som lagförs av samtliga misstänkta som inkommit till Åklagarmyndigheten ska öka och uppgå till lägst 62 procent i riket (ekobrott och miljöbrott undantagna). Även antalet lagförda misstänkta personer ska öka. Särskilda krav har ställts för vissa brottstyper som prioriterats av statsmakterna, t.ex. vålds- och sexualbrott.
- Andelen brottsmisstankar som leder till lagföring i slutförda utredningar ska ligga kvar på en oförändrat hög nivå, dvs. 91 procent i riket.
- Den genomsnittliga genomströmningstiden från inkommet beslutsunderlag till beslut ska inte överstiga 30 dagar (ekobrott och miljöbrott undantagna).
- Andelen brottsmisstankar som är beslutade inom högst 15 dagar ska vara lägst 67 procent (ekobrott och miljöbrott undantagna).
- Den genomsnittliga genomströmningstiden i åklagarledda förundersökningar från det att en brottsmisstanke inkommit till Åklagarmyndigheten till dess att en åklagare fattat beslut ska inte överstiga 90 dagar (ekobrott och miljöbrott undantagna).
- Antalet öppna ärenden ska inte öka under året.

Utöver verksamhetsmålen gav riksåklagaren åklagar-kamrarna en rad uppdrag och återrapporteringskrav, som bland annat innefattade enhetlig rättstillämpning, utveckling av brottsbekämpningen inom vissa prioriterade brottstyper, barnperspektivet, metod- och kvalitetsutveckling samt medborgar- och brottsofferfrågor. Dessutom gavs uppdrag om personalpolitik och arbetsmiljö inom Åklagarmyndigheten.

1.3 Ändrade principer för verksamhetsredovisningen

Nytt ärendehanteringssystem påverkar verksamhetsstatistiken

Uppföljningen av verksamhetens resultat baseras på den statistik som genereras av de datoriserade verksamhetsstöden. Uppgifterna i verksamhetsstöden består såväl av sådana uppgifter som överförs från polis och andra myndigheter som av sådana som skapas i åklagarverksamheten. Under perioden februari till maj 2007 har ett nytt centralt system för åklagarväsendets brottmålshandling, Cåbra, gradvis införts och ersatt det tidigare systemet Brådis.

Cåbra är ett system som använder sig av nyskapande teknik och är ett av de mest moderna systemen inom rättsväsendet. Med införandet av Cåbra togs bland annat ett första steg på vägen mot ett utökat elektroniskt informationsutbyte mellan de rättsvårdande myndigheterna och mot en elektronisk akt. Cåbra erbjuder en rad olika funktioner som förenklar arbetet för de anställda vid åklagarkamrarna. Cåbra kommer också att på sikt ge förbättrade möjligheter till uppföljning genom verksamhetsstatistik. Ett arbete med att utveckla ett nytt system för verksamhetsstatistiken pågår och systemet beräknas kunna införas under 2008.

Införandet av Cåbra påverkar redovisningsprinciperna och verksamhetsstatistiken på flera sätt, vilket gör det svårt att få jämförbarhet mellan statistiken för 2007 och tidigare år. De främsta skillnaderna är följande:

Ärenden där åtal väckts kan avslutas först när domen vunnit laga kraft och inte som tidigare när dom registrerats. Detta påverkar främst domstolsbalansen, men också antalet avslutade ärenden under 2007.

Även strafföreläggandeärenden kan avslutas först när beslutet vunnit laga kraft, vilket påverkar domstolsbalansen och antalet avslutade ärenden under 2007.

Vid överflyttning av ärenden till annan kammare räknas ärendet som inkommet vid den kammare där ärendet avslutats eller finns vid det tillfälle då verksamhetsstatistiken tas ut. Tidigare avslutades ärendet vid överflyttning och räknades som inkommet även vid den nya kammaren, vilket ledde till en viss överskattning av både inkomna och avslutade ärenden och brottsmisstankar. En viss dubbelräkning skedde tidigare också i de fall

ärenden återsändes till Polisen för övertagande av förundersökningsledning. I vissa fall öppnades då ett nytt ärende när den färdiga förundersökningen inkom till Åklagarmyndigheten. Detta sker inte i det nya systemet. De nya registreringsprinciperna påverkar antalet inkomna och avslutade ärenden och brottsmisstankar.

Avrundningsregler

I tabeller och diagram har standardregler för avrundning tillämpats, vilket innebär att summan av procentandelar inte alltid är 100 procent.

Definitioner m.m.

I redovisningen i avsnitt 2 används omväxlande uppgifter som gäller ärenden, misstänkta personer och brottsmisstankar. Ett ärende kan omfatta en eller flera misstänkta personer som var och en misstänks för ett eller flera brott. Vilket av begreppen ärende, misstänkt person eller brottsmisstanke som används beror på hur regeringen formulerat återrapporteringskraven samt på vilka uppgifter som enligt Åklagarmyndighetens bedömning beskriver verksamhetsresultaten på ett relevant sätt.

Redovisningen har följande indelning:

- våldsbrott
- narkotikabrott
- ekonomisk brottslighet
- miljöbrottslighet
- bötesbrott (brott med enbart böter i straffskalan)
- övriga brott med fängelse i straffskalan.

Som princip vid klassificering av ärenden gäller att den brottsmisstanke som bedöms ta längst tid att handlägga ska styra valet av brottstyp för hela ärendet.

Vidare ska enligt regleringsbrevet för 2007 åtgärder som avser följande brottslighet särredovisas:

- grov organiserad brottslighet
- vålds- och sexualbrott mot kvinnor och mot barn
- ungdomsbrottslighet
- brott med rasistiska, främlingsfientliga, antisemitiska, islamofobiska eller homofobiska inslag samt olaga diskriminering
- brott mot miljön och arbetsmiljöbrott
- mängdbrott
- bidragsbrott.

Definitionerna för de olika brottstyper som finns i redovisningen är:

Våldsbrott

Brott mot

- 3 kap. 1-6 samt 11 §§ brottsbalken (mord, dråp, barnadrap, misshandel, grov misshandel samt försök eller förberedelse till dessa brott och stämpling till mord, dråp eller grov misshandel eller underlåtenhet att avslöja sådant brott),
- 4 kap. 4a § brottsbalken (grov fridskränkning samt grov kvinnofridskränkning),
- 6 kap. 1, 4 och 15 §§ brottsbalken (våldtäkt, grov våldtäkt, våldtäkt mot barn, grov våldtäkt mot barn samt försök, förberedelse eller stämpling till dessa brott),
- 8 kap. 5-6 samt 12 §§ brottsbalken (rån, grovt rån samt försök, förberedelse och stämpling till eller underlåtenhet att avslöja dessa brott),
- 17 kap. 1 och 16 §§ brottsbalken (våld eller hot mot tjänsteman samt försök eller förberedelse till detta brott).

Narkotikabrott

Brott mot

- narkotikastrafflagen (1968:64),
- lagen (1991:1969) om förbud mot vissa dopningsmedel,
- lagen (2000:1225) om straff för smuggling såvitt avser smuggling av narkotika eller dopningsmedel,
- läkemedelslagen (1992:859) såvitt avser läkemedel som hanterats tillsammans med preparat som klassificerats som dopningsmedel.

Ekonomisk brottslighet

Brott mot

- 11 kap. brottsbalken,
- lagen (1967:531) om tryggnad av pensionsutfästelse m.m.,
- skattebrottslagen (1971:69),
- aktiebolagslagen (2005:551),
- lagen (2005:377) om straff för marknadsmissbruk vid handel med finansiella instrument.

Mål vars handläggning annars ställer särskilda krav på kännedom om finansiella förhållanden, näringslivsförhållanden, skatterätt eller liknande.

Miljöbrottslighet

- Brott mot miljöbalken med tillhörande förordningar och föreskrifter.
- Brott mot lagen (1980:424) om åtgärder mot förorening från fartyg med tillhörande förordningar och föreskrifter.
- Brott som avses under de två första punkterna även om brotten vid en granskning visar sig falla under en svårare brottsrubricering i exempelvis brottsbalken.
- Jaktbrott som avser de fredade rovdjuren.
- Arbetsmiljöbrott och brott mot arbetsmiljölagen.

Brott med enbart böter i straffskalan

Exempel på bötesbrott är brott mot trafikförordningen (1998:1276) samt ett antal andra så kallade specialstraffrättsliga brott.

Övriga brott

Exempel på övriga brott (alla med fängelse i straffskalan) är brott mot

- 8 kap. brottsbalken utom 5–6 och 12 §§ (tillgreppsbrott),
- 9 kap. brottsbalken (bedrägeribrott),
- 12 kap. brottsbalken (skadegörelse),
- 16 kap. brottsbalken (brott mot allmän ordning).

Därutöver finns ärenden som avser annat än ansvar för brott. Exempel är ärenden om besöksförbud, yttrandan enligt lagen om rättspsykiatrisk vård och vissa internationella ärenden.

I följande avsnitt finns definitioner av de brottskategorier där särredovisning krävts. Definitionerna av våld mot kvinnor och barn har ändrats i förhållande till tidigare år för att ge en mer fullständig bild av brottens omfattning. Redovisning av sexualbrott mot vuxna och barn sker för första gången i denna årsredovisning. Sexualbrott mot kvinnor kan inte särredovisas, då brottskoder som medger en sådan redovisning saknas för flera typer av brott.

Våld mot kvinnor

- 3 kap. 5–6 §§ brottsbalken (misshandel och grov misshandel i fall där offret är en kvinna 15 år eller äldre),
- 4 kap. 4a § 2 st. brottsbalken (grov kvinnofridsbränkning).

Våld mot barn

- 3 kap. 5–6 §§ brottsbalken (misshandel och grov misshandel endast i fall där offret är under 15 år).

Sexualbrott mot vuxna

- 6 kap. 1–3, 7 och 10 §§ brottsbalken (våldtäkt, grov våldtäkt samt försök till dessa brott, sexuellt tvång, grovt sexuellt tvång samt sexuellt ofredande mot personer 15 år eller äldre).

Sexualbrott mot barn

- 6 kap. 4–7 §§ brottsbalken (våldtäkt, grov våldtäkt samt försök till dessa brott, sexuellt utnyttjande, grovt sexuellt utnyttjande samt sexuellt ofredande mot personer under 15 år).

Ungdomsbrott

- Samtliga brott där den misstänkte var 15 till 17 år gammal vid tidpunkten för brottet.

Hatbrott

- 16 kap. 8 § brottsbalken (hets mot folkgrupp),
- 16 kap. 9 § brottsbalken (olaga diskriminering).

Bidragsbedrägerier mot Försäkringskassan

- 9 kap. 1–3 §§ brottsbalken
- Bidragsbrottslagen (2007:612) (fr.o.m. 1 augusti 2007)

2. Verksamhetens resultat

2.1 Inkomna och avslutade ärenden

SAMMANFATTNING

Antalet *inkomna* ärenden har enligt verksamhetsstatistiken ökat marginellt under 2007 jämfört med 2006. Antalet *avslutade* ärenden har enligt verksamhetsstatistiken minskat med nästan 7 procent under samma period. Ändrade registreringsprinciper innebär emellertid att resultatet för 2006 och 2007 inte kan jämföras. Åklagarmyndigheten uppskattar att antalet inkomna ärenden har ökat med minst 4 procent och antalet avslutade ärenden med minst 2,5 procent.

OM ÄRENDEN

Ärendebegreppet omfattar samtliga ärenden som förekommer på en åklagarkammare, även sådana som avser annat än ansvar för brott, t.ex. begäran om besöksförbud. Ett ärende kan omfatta en eller flera misstänkta personer, som var och en misstänks för ett eller flera brott.

Som princip vid klassificering av ärenden i brottstyper gäller att den brottsmisstanke som bedöms ta längst tid att handlägga ska styra valet av brottstyp för hela ärendet.

Åklagaren är i regel förundersökningsledare i alla utredningar som inte är av "enkel beskaffenhet". I övriga fall slutför polisen utredningen på egen hand, varefter åklagaren tar ställning till om åtal kan väckas. Dessa ärenden registreras hos åklagare först då den färdiga utredningen kommit från polisen. Vilka typer av ärenden detta gäller regleras efter en central överenskommelse med Rikspolisstyrelsen i föreskrifter och allmänna råd från Åklagarmyndigheten.

Uppgifterna i tabell 2.1 avser samtliga inkomna och avslutade brottsmisstankar och ärenden de senaste tre åren, även sådana som avser annat än ansvar för brott, t.ex. begäran om besöksförbud, yttrande om rättspsykiatrisk vård samt internationella ärenden. Dessa utgjorde under 2007 drygt 2 procent av alla inkomna ärenden.

Antalet polisanmälda brott har under 2007 ökat med 6 procent enligt preliminär statistik från Brottsförebyggande rådet. *Antalet inkomna brottsmisstankar* till Åklagarmyndigheten har också ökat under året, dock i mindre utsträckning än mellan 2005 och 2006. *Antalet inkomna ärenden* – som ökade kraftigt mellan 2005 och 2006 – synes med utgångspunkt i verksamhetsstatistiken ha ökat marginellt under 2007. Det går dock inte att jämföra siffrorna mellan 2007 och tidigare år på grund av ändrade registreringsprinciper i det nya ärendehanteringssystemet (se avsnitt 1.3). Om samma registreringsprinciper hade tillämpats under 2007 som tidigare år hade den redovisade ökningen av inkomna ärenden mellan 2006 och 2007 varit minst 4 procent och ökningen av inkomna brottsmisstankar minst 6 procent. Denna tendens är i linje med ökningen av polisanmälda brott.

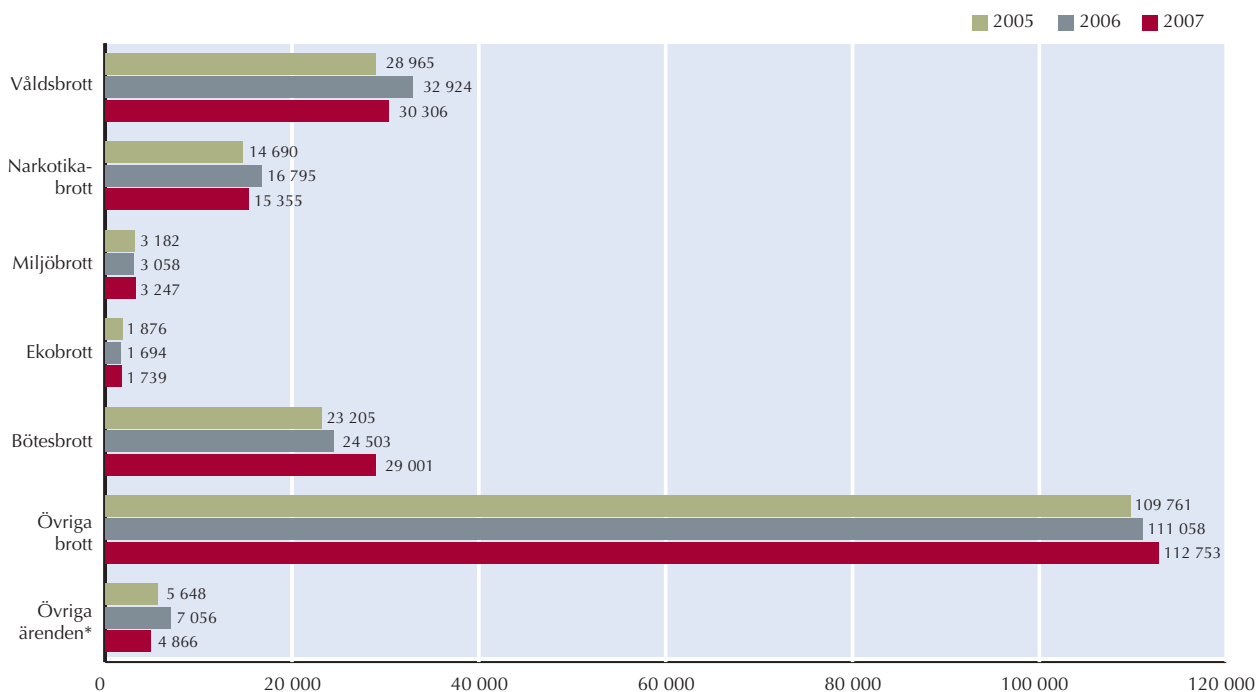
TABELL 2.1 Antalet inkomna respektive avslutade ärenden och brottsmisstankar 2005–2007

	2005	2006	2007
Inkomna brottsmisstankar	497 436	535 832	549 873
Avslutade brottsmisstankar	498 666	529 298	546 713
Inkomna ärenden	187 327	197 088	197 267
Avslutade ärenden	190 607	199 634	186 215

Observera att siffrorna i tabellen inte är justerade med hänsyn till de ändrade redovisningsprinciperna.

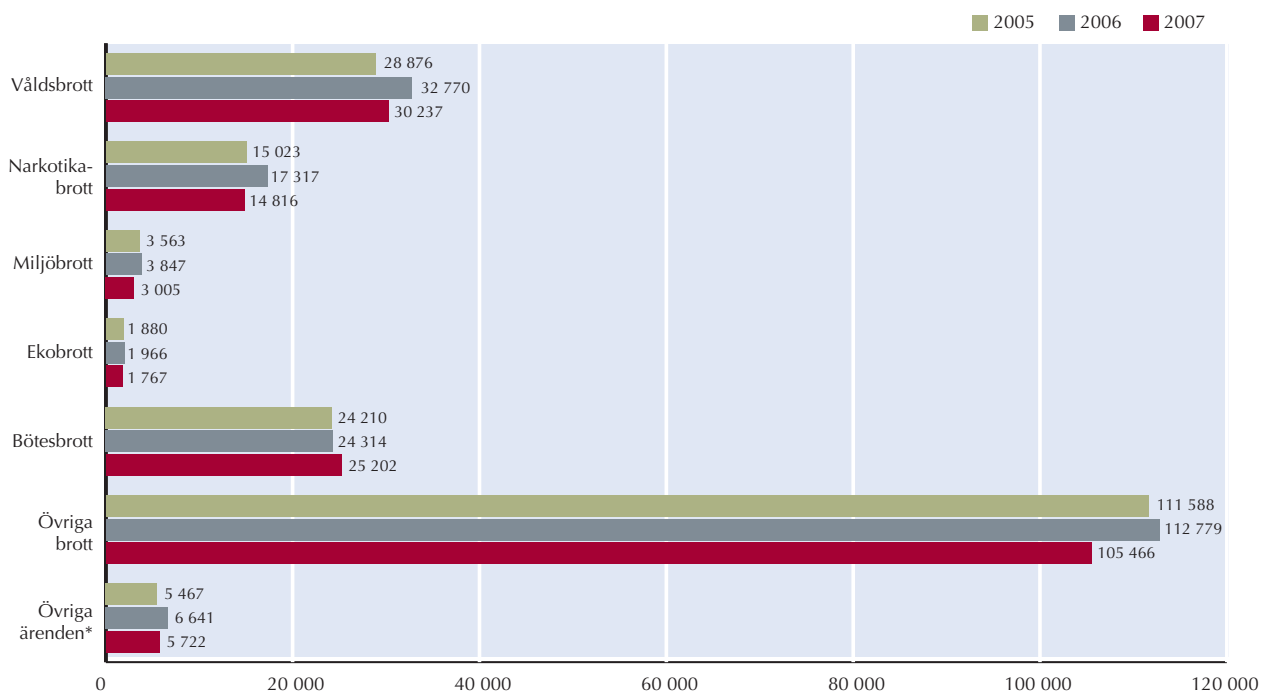
I diagram 2.1 redovisas antalet inkomna ärenden uppdelade på brottstyper. Siffrorna för 2007 är inte justerade med hänsyn till de ändrade redovisningsprinciperna. Den procentuella fördelningen av inkomna ärenden per

DIAGRAM 2.1 Antalet inkomna ärenden 2005–2007, per brottstyp



* Ärenden som inte rör ansvar för brott samt ett fåtal ärenden som saknar klassificering (2005–2006). Ärenden som inte rör ansvar för brott (2007).

DIAGRAM 2.2 Antalet avslutade ärenden 2005–2007, per brottstyp



* Ärenden som inte rör ansvar för brott samt ett fåtal ärenden som saknar klassificering (2005–2006). Ärenden som inte rör ansvar för brott (2007).

brottstyp är dock nästan densamma som i diagrammet även om en sådan justering görs.

Antalet avslutade ärenden synes ha minskat sedan 2006, medan antalet avslutade brottsmisstankar ökat. Även antalet misstänkta personer som blivit föremål för avslutande beslut har ökat. Inte heller här går det att jämföra siffrorna mellan 2007 och tidigare år på grund av de ändrade registreringsprinciperna i det nya ärendehanteringssystemet (se ovan). Vidare fanns vid årsskiftet ett relativt stort antal ärenden som var beslutade och klara för att avslutas, men som inte hade avslutats formellt. Om samma registreringsprinciper som under tidigare år hade tillämpats även 2007 beräknas den redovisade ökningen av avslutade ärenden mellan 2006 och 2007 ha uppgått till minst 2,5 procent och ökningen av avslutade brottsmisstankar till minst 6 procent.

Av **diagram 2.2** framgår antalet avslutade ärenden uppdelade på brottstyper. Observera att siffrorna i diagrammet inte är justerade med hänsyn till de ändrade redovisningsprinciperna.

2.2 Ärenden under handläggning

SAMMANFATTNING

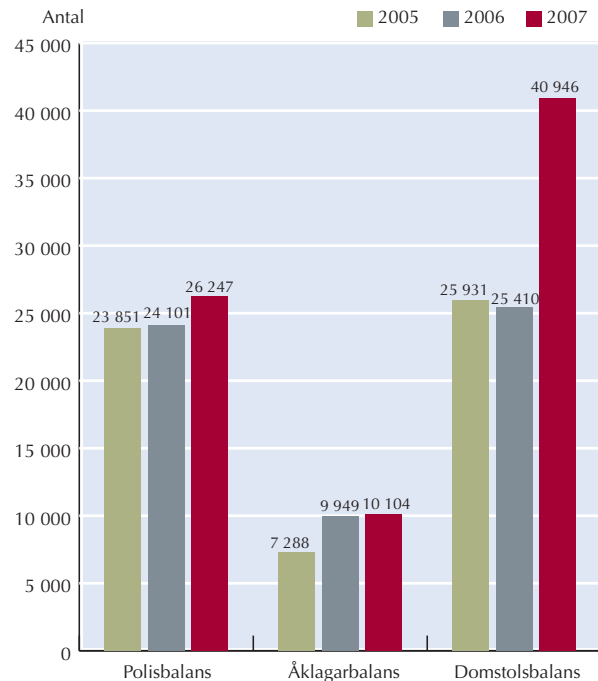
Det totala antalet öppna ärenden var vid utgången av år 2007 ca 77 300, eller ca 133 per faktiskt årsarbetande åklagare vid åklagarkamrarna. Det totala antalet öppna ärenden har ökat under 2007, med 30 procent eller 17 800 ärenden. Ärendebalansen vid utgången av år 2007 är dock på grund av ändrade registreringsprinciper som rör domstolsbalansen inte jämförbar med år 2006. Den reella ökningen kan uppskattas till ca 6 700 ärenden, motsvarande 11 procent.

Den totala ärendebalansen vid Åklagarmyndigheten var vid utgången av 2007 ca 77 300. Balansen per faktiskt årsarbetande åklagare vid åklagarkamrarna (genomsnitt under året) var totalt ca 133 ärenden.

Diagram 2.3 visar antalet öppna ärenden uppdelade på polisbalans, åklagarbalans och domstolsbalans vid utgången av åren 2005, 2006 och 2007 exklusive ärenden som inte rör ansvar för brott.

Uppgifterna i diagrammet är inte justerade med hänsyn till ändrade registreringsprinciper, se nedan.

DIAGRAM 2.3 Processuppdelade ärendebalanser vid utgången av åren 2005–2007



Antalet åklagarledda förundersökningar som ligger hos Polisen för utredning har ökat betydligt under 2007, med ca 9 procent sedan utgången av 2006. En del av denna ökning kan dock genom de ändrade reglerna i det nya ärendehanteringssystemet avse de ca 3 500 ärenden som i praktiken var avslutade, men vid årsskiftet låg kvar i den totala ärendebalansen. Vilka av dessa ärenden som fanns i polisbalansen framgår inte i ärendehanteringssystemet. Effekten av detta kan därför inte beräknas.

Åklagarbalansen ökade kraftigt vid införandet av det nya ärendehanteringssystemet under första halvåret 2007. Detta berodde främst på en omfattande utbildning och övning i de nya registreringsrutinerna. En avarbetning av ärenden har dock skett under hösten och åklagarbalansen var vid utgången av 2007 endast marginellt större än vid utgången av 2006.

Den största förändringen rör domstolsbalansen, som minskade marginellt mellan 2005 och 2006. Det ser dock i diagrammet ut som om denna balans vid utgången av 2007 var drygt 60 procent större än vid utgången av 2006. Den främsta orsaken är registreringsprinciperna i det

BALANSERADE ÄRENDEN

Uttrycket "balans" innebär här samtliga ärenden som på något sätt är under handläggning vid Åklagarmyndigheten, dvs. öppna ärenden. När ett ärende registreras hos åklagare läggs det till balansen och när det avslutas räknas det bort.

De öppna ärendena hos åklagare brukar delas in i tre grupper; polisbalans, åklagarbalans och domstolsbalans. De olika grupperna speglar de tre processstegen i åklagarverksamheten, nämligen förundersökningsledning, beslut i åtalsfrågan samt processföring i domstol. Till polisbalansen räknas ärenden där åklagaren är förundersökningsledare och förundersökningen ännu inte är avslutad. Med åklagarbalans avses ärenden där förundersökningen är redovisad till åklagare, men åklagaren ännu inte fattat beslut i åtalsfrågan. Med domstolsbalans avses ärenden där åtal väckts och som finns i domstol i avvaktan på huvudförhandling och laga kraftvunnen dom.

I det nya ärendehanteringssystemet räknas inte ett ärende där åtal väckts som avslutat förrän domen vunnit laga kraft. Tidigare avslutades ärendet när dom avkunnats. För strafförelägganden gäller att ärendet räknas som avslutat först när beslutet vunnit laga kraft och inte som tidigare när strafföreläggandet utfärdades. Detta gör att ett ärende finns i domstolsbalansen minst tre veckor längre än tidigare. Vidare måste vissa ärenden numera avslutas genom en aktiv åtgärd, vilket gör att det finns ärenden där handläggningen är avslutad men som formellt inte avförts från ärendebalansen.

nya ärendehanteringssystemet (se förklaring i rutan "Balanserade ärenden"). Åklagarmyndighetens bedömning är att domstolsbalansen ökat med minst 7 600 ärenden på grund av de ändrade registreringsprinciperna, vilket motsvarar knappt hälften av den totala ökningen. Dessutom fanns i balansen vid årsskiftet ytterligare ett antal ärenden som i praktiken var avslutade. Vilka av dessa som låg i domstolsbalansen framgår dock inte. Den reella ökningen av domstolsbalansen från 2006 måste därför uppskattas till ett intervall på mellan ca 4 400 och ca 7 900 ärenden (17-31 procent). Domstolsverket har för 2007 kunnat konstatera en ökning av brottmålsbalanserna vid domstolarna med drygt 2 000 ärenden (knappt 8 procent). Siffrorna är dock inte jämförbara på grund av olika ärendebegrepp.

Åklagarbalansen och domstolsbalansen utgör tillsammans de ärenden där förundersökningen är avslutad. Den var vid utgången av 2007 totalt ca 51 000 (exklusive ärenden som inte rör ansvar för brott). Den ungefärliga ökningen bedöms ligga i intervallet 4 500-8 000 ärenden (se anmärkningen i föregående stycke).

En studie av de enskilda åklagarkamrarna visar att ökningen av polisbalansen berörde alla allmänna kammare utom fem. Ökningen var ojämnt fördelad. Vid många kammare var ökningen marginell och vid några andra var ökningen nära 40 procent. Åklagarbalansen, som totalt sett ökat med endast 155 ärenden, ökade något vid hälften (17) av kamrarna och minskade vid hälften.

TABELL 2.2 Processuppdelade ärendebalanser 2005–2007, per brottstyp

		Våldsbrott	Narkotika- brott	Miljöbrott	Ekobrott	Bötesbrott	Övriga brott	Totalt	Övriga ärenden
Polisbalans	2005	6 513	533	1 830	2 036	237	12 702	23 851	716
	2006	7 738	518	1 438	1 747	254	12 406	24 101	1 157
	2007	7 410	591	1 735	1 615	460	14 436	26 247	526
Åklagarbalans	2005	1 285	696	63	159	813	4 272	7 288	23
	2006	1 628	962	53	188	1 748	5 370	9 949	32
	2007	1 548	934	53	274	1 581	5 714	10 104	16
Domstolsbalans	2005	5 630	3 005	127	331	2 979	13 859	25 931	12
	2006	5 540	3 291	92	352	2 856	13 279	25 410	4
	2007	7 415	4 940	122	425	7 396	20 648	40 946	15
Totalbalans	2005	13 428	4 234	2 020	2 526	4 029	30 833	57 070	751
	2006	14 906	4 771	1 583	2 287	4 858	31 055	59 460	1 193
	2007	16 373	6 465	1 910	2 314	9 437	40 798	77 297	557

En närmare analys av ökningen av den registrerade domstolsbalansen vid enskilda kammare är inte meningsfull på grund av de ändrade registreringsprinciperna. Vid vissa kammare finns dock en ökning som beror på att åklagare under hösten arbetat av de balanser som uppkommit vid införandet av det nya ärendehanteringssystemet.

Åklagarmyndigheten följer också upp åldern på de öppna ärendena. 43 procent av den sammanlagda polis- och åklagarbalansen var vid utgången av 2007 yngre än tre månader och 62 procent yngre än sex månader. 16 procent av ärendena var äldre än ett år.

Tabell 2.2 visar ärendebalanserna uppdelade på brottstyper. Av tabellen framgår att ökningen av polisbalansen främst avser övriga brott med fängelse i straffskalan samt miljöbrott. Åklagarbalansen ökade något för ekobrott och övriga brott. Det är av tidigare angivna skäl inte meningsfullt att kommentera den redovisade ökningen av domstolsbalansen.

2.3 Lagföring

SAMMANFATTNING

Totalt sett har antalet lagförda misstänkta personer ökat med ca 5 300 eller drygt 4 procent under 2007. Det är lagföringen i bötesbrott som ökat mest.

Samtidigt som antalet lagförda misstänkta ökat har ett ökat antal misstänkta personer blivit föremål för åklagarbeslut under 2007. Ökningen är nära 13 000, vilket medfört att andelen misstänkta som lagförts totalt sett minskat med en procentenhet till 59 procent.

Åtgärder för en ökad lagföring

Åklagarmyndigheten har för år 2007 återigen ålagts att öka lagföringen och att höja kvaliteten på brottsutredningsverksamheten. Som redovisas nedan och som framgår av avsnitt 2.6 har en mängd åtgärder vidtagits för att uppnå detta mål. Resultatet för år 2007 visar att det är svårt att identifiera specifika åtgärder som på ett mer påtagligt sätt kan höja lagföringen ytterligare.

De åtgärder som redovisas i avsnitt 2.6 syftar till en ökad lagföring genom en högre kvalitet i brottsutredningarna. Det kan konstateras att åtgärderna för att öka lagföringen måste ta utgångspunkt i de olika typerna av

LAGFÖRING

I begreppet "lagföring" ingår här åklagares beslut om

- åtal,
- strafföreläggande och
- åtalsunderlåtelse.

För åtal krävs en bevisning som åklagaren bedömer kan leda till en fällande dom.

Strafföreläggande kan bara användas när gärningen är erkänd och påföljden för brottet är böter, villkorlig dom eller villkorlig dom i förening med böter.

Reglerna om åtalsunderlåtelse kan tillämpas när åklagaren anser att den misstänkte är skyldig till brottet, men ändå avstår från att väcka åtal. Anledningen kan t.ex. vara att den misstänkte åtalas för andra brott, att personen är ung eller att brottet är lindrigt.

brott. Utvecklingscentrumen har sedan en tid bedrivit ett systematiskt arbete för att för olika brottstyper utveckla åklagarväsendets förmåga att effektivt bekämpa brott. Resultaten av detta arbete avspeglas i olika produkter i form av promemorior, handböcker m.m. Arbetet måste bedrivas långsiktigt och uthålligt för att få effekt på lagföringen.

Det har på lokal nivå genomförts praxismöten mellan åklagare och polis för att ta fram olika typer av kvalitets-säkringsåtgärder. Åklagarmyndigheten tog under 2006 initiativ till att genomföra en myndighetsgemensam strategi för Åklagarmyndigheten, Polisen och Försäkringskassan mot bidragsbedrägerier, den så kallade Västmanlandsmodellen. Verksamheten har utvärderats under 2007. En redogörelse för detta finns i avsnitt 2.15.

En hög och effektiv lagföring förutsätter en nära samverkan med Polisen. Samverkan kan innebära att generella utredningsdirektiv utformas och införs samt att resultatet av en kvalitetsgranskning av förundersökningen återrapporteras till de polisiära förundersökningsledarna. Vid en del kammare följer man upp alla negativa åtalsbeslut i polisleda förundersökningar för att kunna återrapportera till Polisen i det konkreta fallet. Åklagarkammarna har därutöver regelbundna möten med Polisen på olika nivåer för att höja kvaliteten i den brottsutredande verksamheten. Åtgärden att genomföra samarbetsgrupper inom ett visst brottsområde – team eller annan indelning – har medfört en ökad effektivitet.

Vid vissa åklagarkammare har en särskild uppföljning gjorts av samtliga nedläggningsbeslut som gäller sexu-

aldbrott mot barn och vuxna. Åklagarkamrarna har vidare deltagit i utbildning av polispersonal och som ett led i denna utbildning tagit emot polisiära förundersökningsledare för praktiktjänstgöring vid kammaren. Åklagare har också medverkat i olika projekt tillsammans med Polisen och andra myndigheter och organisationer. Åklagare lägger ned åtskilligt med tid på samverkan med andra myndigheter, vilket också kan förväntas gagna dessa myndigheter.

Den rättsliga uppföljningen och utvärderingen har en viktig funktion när det gäller att se till att lagföring sker i alla de fall där detta är möjligt. Verksamheten beskrivs i avsnitt 2.4.

Den omfattande kompetensutvecklingen av åklagarna syftar också till att öka lagföringen. Utbildningsverksamheten beskrivs i avsnitt 3.7.

I de avsnitt som behandlar bekämpningen av vissa prioriterade brottstyper (2.7–2.15) beskrivs närmare den verksamhet som bedrivits för att öka lagföringen.

VARIERANDE LAGFÖRINGSANDEL

Lagföringsandelen varierar påtagligt mellan olika typer av ärenden. Detta är naturligt, bland annat eftersom upptäckt och inrapportering till åklagare sker på helt skilda sätt beroende på brottstyp.

Bötesbrott (ofta trafikbrott) och **narkotikabrott** upptäcks vanligen av polisen genom övervaknings- och spaningsverksamhet, så kallade ingripandebrott. Därmed finns goda möjligheter till lagföring genom att bevisning vanligen kan säkras i samband med polisingripandet.

Våldsbrott är i allmänhet svårare att bevisa. Ofta görs anmälan i efterhand och många gånger saknas säkra vittnesuppgifter, varvid uppgift står mot uppgift.

Även **ekobrott** och **miljöbrott** är många gånger svåra att utreda och bevisa. De anmäls i de flesta fall direkt till åklagare, som i sin egenskap av förundersökningsledare fattar alla beslut, dvs. även samtliga beslut att inte inleda eller att lägga ner förundersökning.

Vid **övriga brott** är polisen ofta förundersökningsledare. Det innebär bland annat att polisen själv kan lägga ned utredningar utan att åklagare kopplas in.

Den totala lagföringsandelen påverkas således av ärendesammansättningen vid de enskilda åklagarkamrarna. Denna kan variera mellan olika år.

Lagförda misstänkta personer

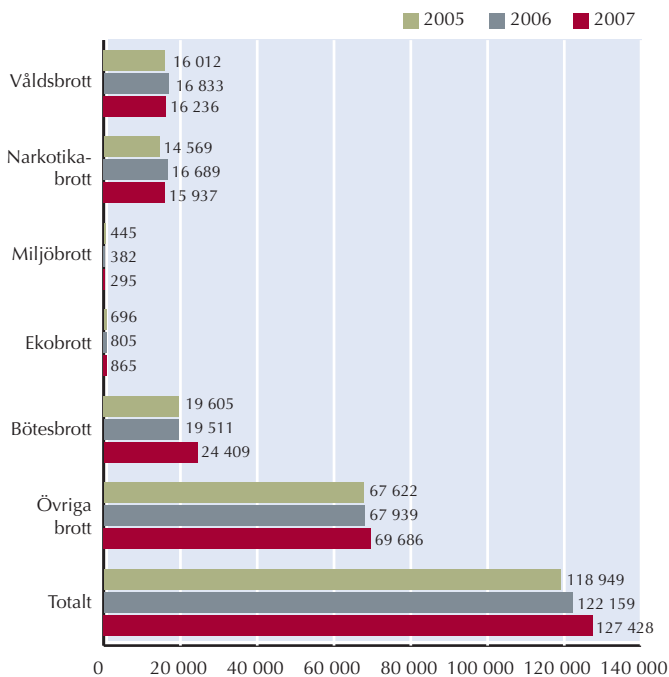
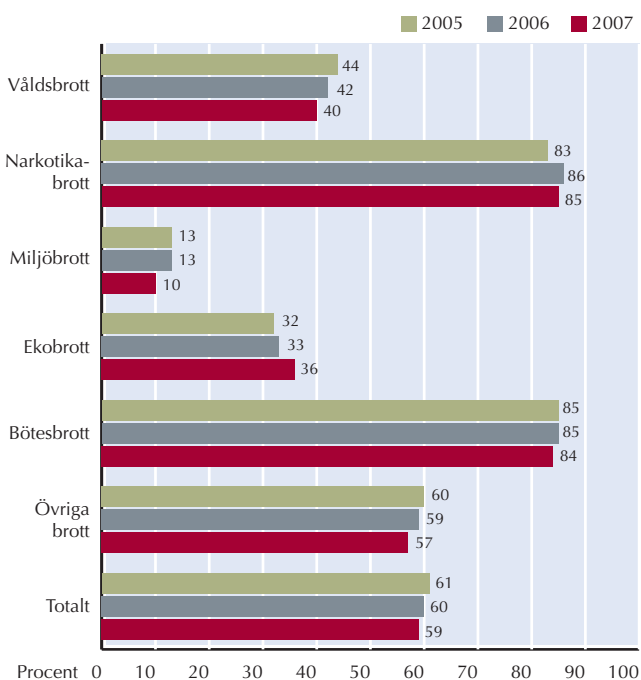
Av **diagram 2.4** kan utläsas att *antalet* lagförda misstänkta personer ökade med 5 269 under 2007 jämfört med 2006. Det motsvarar drygt 4 procent. Antalet lagförda personer för bötesbrott ökade mest (25 procent).

Diagram 2.5 illustrerar utvecklingen av *andelen* misstänkta personer som lagförts i förhållande till samtliga misstänkta personer med avslutande beslut. Med avslutande beslut avses här enbart besluten att lagföra respektive att inte lagföra efter färdig förundersökning, att lägga ned förundersökning och att inte inleda förundersökning. Diagrammet visar att den totala lagföringsandelen sjunkit från 60 till 59 procent sedan föregående år, trots att antalet lagförda personer ökat. Detta beror på att ett ökat antal misstänkta personer (nära 13 000 fler) blivit föremål för åklagarbeslut.

Totalsiffran för lagföring är ett trubbigt mått, eftersom den påverkas av variationer i ärendesammansättningen från år till år. För 2008 är detta återrapporterings-



Lagföringsandelen för narkotikabrott är stor.

DIAGRAM 2.4 Antalet misstänkta personer som lagförts 2005–2007, per brottstyp**DIAGRAM 2.5** Andelen misstänkta personer som lagförts 2005–2007 i förhållande till samtliga misstänkta med avslutande beslut, per brottstyp (procent)

krav borttaget i regleringsbrevet, då det inte anses vara relevant. Studier av lagföringen för enskilda brottstyper visar att andelen lagförda misstänkta har minskat inom samtliga brottstyper utom ekobrott. Där ökade lagföringsandelen med 3 procentenheter.

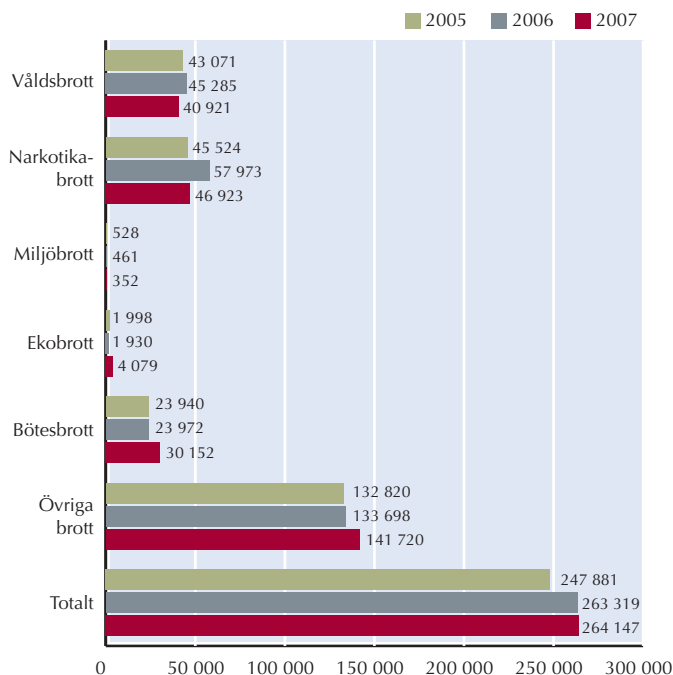
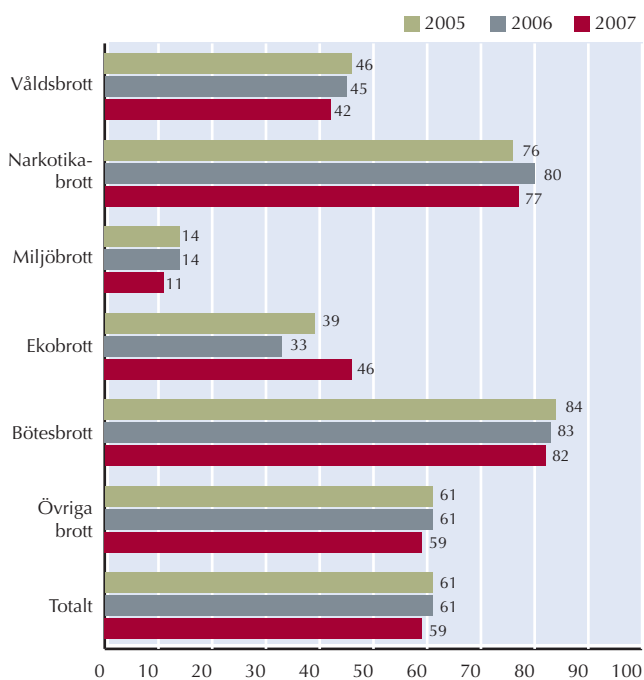
Skillnader i lagföring mellan de allmänna åklagarkammarna har analyserats, dels genom statistiska analyser, dels med hjälp av uppgifter från åklagarkammarna i deras årsrapporter.

Kammarna uppvisade 2007 en variation på mellan 54 och 69 procent vad gäller andelen lagförda misstänkta personer. Detta mått avser samtliga brottstyper utom ekobrott, som endast handläggs vid 15 allmänna åklagarkammare, och miljöbrott, som handläggs vid 13 kammare. Slutsatserna av detta arbete är att skillnader när det gäller kammarnas resultat delvis har berott på variationer i ärendestrukturen. Vissa kammare handlägger en stor andel så kallade ingripandebrott, som trafikbrott och narkotikabrott, med goda möjligheter till lagföring, varför den totala andelen lagförda misstänkta blir hög. Om man tar hänsyn till ärendestrukturen minskar spännvidden något mellan kammarna. Vidare kan enstaka ärenden med många brottsmisstankar tillfälligt påverka lagföringsresultaten i betydande grad vid en åklagarkammare. Särskilt gäller detta resultatet för brottstyper med liten ärendemängd, som ekobrott och miljöbrott. Kvaliteten i de färdiga förundersökningarna och den lokala samverkan med polisen är också av stor betydelse för lagföringen.

Brottsmisstankar som lett till lagföring

Antalet brottsmisstankar som avslutats med lagföring, se diagram 2.6, ökade marginellt jämfört med 2006. Totalt sett blev 828 fler brottsmisstankar föremål för lagföring, vilket motsvarar en ökning på mindre än 1 procent. Lagförda brottsmisstankar för narkotikabrott har minskat kraftigt, men även brottsmisstankar för våldsbrott. Lagförda brottsmisstankar som avser bötesbrott och ekobrott har ökat betydligt.

Antalet lagförda brottsmisstankar har således ökat i mindre utsträckning än antalet lagförda personer. Förklaringen till detta är att antalet lagförda brottsmisstankar per lagförd misstänkt person har minskat under året. Detta beror i sin tur på det ökade antalet bötesbrott, där det vanliga är en brottsmisstanke per misstänkt person.

DIAGRAM 2.6 Antalet brottsmisstankar som avslutats med lagföring 2005–2007, per brottstyp**DIAGRAM 2.7** Andelen brottsmisstankar som avslutats med lagföring 2005–2007 i förhållande till samtliga med avslutande beslut, per brottstyp (procent)*Lagföringsandelen för ekobrott har ökat.*

Av diagram 2.7 framgår att andelen brottsmisstankar som blivit föremål för lagföring har minskat med 2 procentenheter sedan 2006. Andelen har gått ned för samtliga brottstyper utom ekobrott, där en ökning har skett med 13 procentenheter. Eftersom det här rör sig om små volymer kan förekomsten av ett fåtal ärenden med många lagförda brottsmisstankar påverka lagföringsandelen. I våldsbrott, narkotikabrott och miljöbrott har andelen gått ned med 3 procentenheter och i bötesbrott har den minskat med 1 procentenhet.

Fördelning av beslut i åtalsfrågan

BESLUT ATT INTE VÄCKA ÅTAL

När en förundersökning slutförts ska åklagaren besluta om åtal ska väckas. I de fall åtal inte väcks bedömer åklagaren att bevisningen inte är tillräcklig för att han eller hon ska kunna förvänta sig en fällande dom. Övriga skäl till att inte väcka åtal kan t.ex. vara att gärningen inte hör under allmänt åtal, att brottet hunnit preskriberas eller att den misstänkte har avlidit.

Tabell 2.3 återger hur åklagarna har beslutat i åtalsfrågan, totalt och per brottstyp för åren 2005–2007. Det totala antalet beslut i åtalsfrågan ökade mellan 2006 och 2007 med ca 4 200. Andelen åtal av samtliga beslut uppgick till 62 procent, vilket innebär en minskning med 2 procentenheter jämfört med 2006. Minskningen är störst när det gäller narkotikabrott.

Antalet strafförelägganden minskade marginellt jämfört med 2007. Andelen strafförelägganden av samtliga beslut i åtalsfrågan är oförändrad.

Antalet beslut om åtalsunderlåtelse har ökat med 16 procent sedan 2006. Andelen åtalsunderlåtelser av samtliga beslut har dock totalt sett ökat marginellt. Ökningen är störst för övriga brott med fängelse i straffskalan.

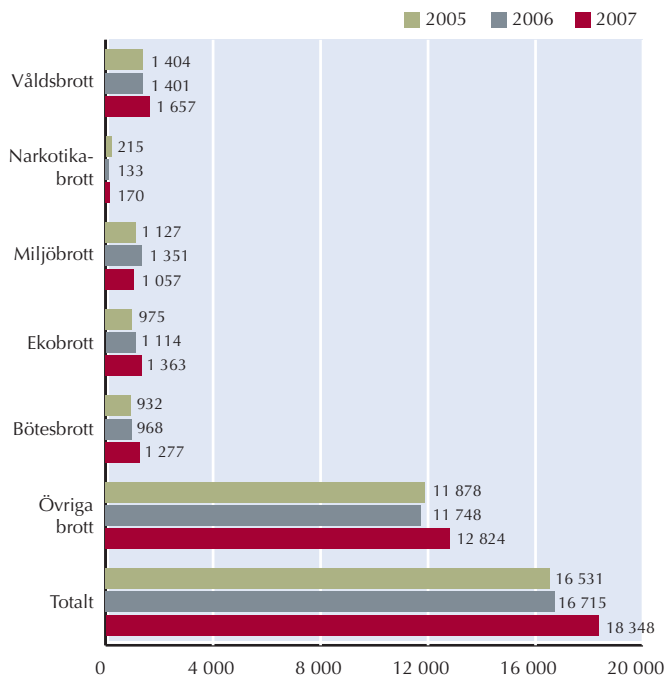
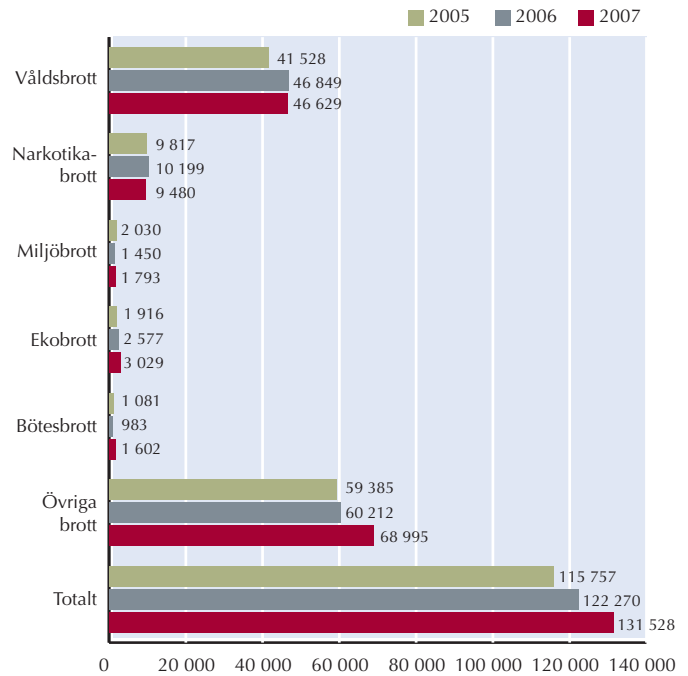
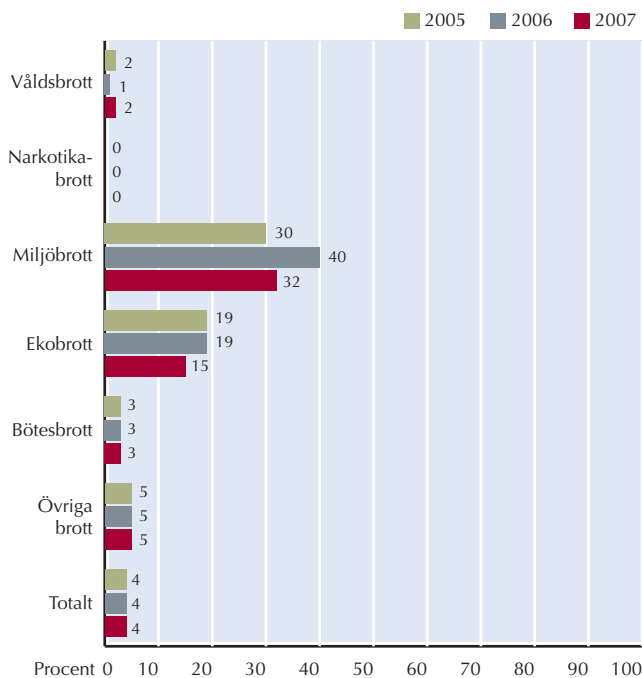
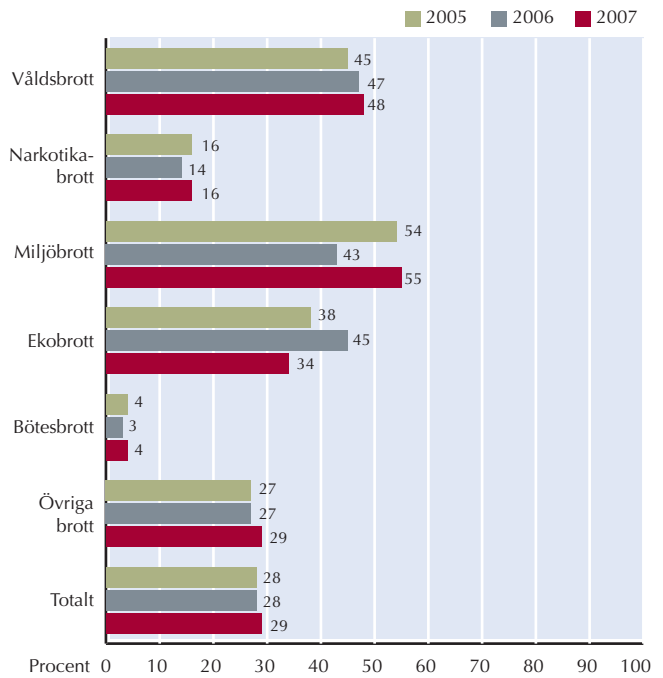
Besluten att inte väcka åtal på grund av bevisproblem har ökat både antals- och andelsmässigt sedan 2006. Andelen sådana beslut uppgick till drygt 25 000 (9 procent), vilket är en ökning med 1 procentenhet jämfört med föregående år. Även antalet beslut att inte väcka åtal av övriga skäl har ökat, med drygt 1 000 sedan 2006. Andelsmässigt har dock inga förändringar skett.

För de antalsmässigt stora brottstyperna våldsbrott

och övriga brott med fängelse i straffskalan har förändringarna av beslutsandelarna i förhållande till föregående år varit relativt små. Andelen åtalsbeslut i narkotikabrott minskade dock med 6 procentenheter sedan föregående år, medan andelen strafförelägganden ökade med 2 procentenheter. För bötesbrotten var utvecklingen den motsatta; åtalsbesluten ökade med 6 procentenheter, medan strafföreläggandebesluten minskade med 7 procentenheter. En orsak till detta kan vara att andelen godkända strafförelägganden har minskat med drygt 2 procentenheter under 2007. De ganska stora variationerna mellan åren vad gäller framför allt eko- och miljöbrott kan hänföras till det låga antalet beslut i dessa brottstyper, vilket gör att tillfälligheter kan få ett stort genomslag.

TABELL 2.3 Fördelning av samtliga beslut i åtalsfrågan 2005–2007, brottstyp och typ av beslut

		LAGFÖRING:						EJ ÅTAL:				Summa	
		Åtal		Strafföreläggande		Åtalsunderlåtelse		Bevisproblem		Övriga skäl			
		Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel
Våldsbrott	2005	40 315	80%	1 022	2%	1 734	3%	5 849	12%	1 306	3%	50 226	100%
	2006	42 386	81%	1 075	2%	1 824	3%	5 976	11%	1 195	2%	52 456	100%
	2007	37 865	79%	1 062	2%	1 994	4%	5 764	12%	1 366	3%	48 051	100%
Narkotikabrott	2005	34 069	68%	5 957	12%	5 498	11%	3 170	6%	1 047	2%	49 741	100%
	2006	44 298	71%	7 015	11%	6 660	11%	3 120	5%	1 013	2%	62 106	100%
	2007	33 213	65%	6 741	13%	6 969	14%	3 020	6%	1 031	2%	50 974	100%
Miljöbrott	2005	216	35%	293	47%	19	3%	52	8%	38	6%	618	100%
	2006	192	34%	246	43%	23	4%	52	9%	54	10%	567	100%
	2007	161	37%	183	43%	8	2%	47	11%	31	7%	430	100%
Ekobrott	2005	1 692	77%	285	13%	21	1%	134	6%	63	3%	2 195	100%
	2006	1 543	74%	367	18%	20	1%	71	3%	91	4%	2 092	100%
	2007	3 645	83%	412	9%	22	0%	206	5%	127	3%	4 412	100%
Bötesbrott	2005	8 520	32%	14 139	53%	1 281	5%	1 870	7%	690	3%	26 500	100%
	2006	8 128	30%	14 713	55%	1 131	4%	2 278	8%	600	2%	26 850	100%
	2007	12 193	36%	16 115	48%	1 844	5%	2 890	9%	693	2%	33 735	100%
Övriga brott	2005	91 524	62%	26 581	18%	14 715	10%	11 115	8%	3 509	2%	147 444	100%
	2006	90 108	61%	27 673	19%	15 917	11%	11 549	8%	3 371	2%	148 618	100%
	2007	96 486	61%	26 348	17%	18 886	12%	13 401	8%	4 123	3%	159 244	100%
Totalt	2005	176 336	64%	48 277	17%	23 268	8%	22 190	8%	6 653	2%	276 724	100%
	2006	186 655	64%	51 089	17%	25 575	9%	23 046	8%	6 324	2%	292 689	100%
	2007	183 563	62%	50 861	17%	29 723	10%	25 328	9%	7 371	2%	296 846	100%

DIAGRAM 2.8 Antalet beslut att inte inleda förundersökning 2005–2007, per brottstyp**DIAGRAM 2.10** Antalet beslut att lägga ned förundersökning 2005–2007, per brottstyp**DIAGRAM 2.9** Andelen beslut att inte inleda förundersökning av totalt antal avslutande beslut 2005–2007, per brottstyp (procent)**DIAGRAM 2.11** Andelen beslut att lägga ned förundersökning av totalt antal avslutande beslut 2005–2007, per brottstyp (procent)



Beslut att inte inleda respektive att lägga ned en förundersökning

Den vanligaste motiveringen till att *förundersökning inte inleds* är att det inte finns anledning att anta att något brott som hör under allmänt åtal har förövats.

Den vanligaste orsaken till att *förundersökning läggs ned* är att utredningen visar att brott inte kan styrkas. Den näst vanligaste orsaken är förundersökningsbegränsning, vilket innebär att åklagaren i vissa fall får lägga ned en förundersökning om en brottsmisstanke även om utredningen kunde ha lett till ett lagföringsbeslut. Förundersökningsbegränsning används t.ex. när den misstänkte nyligen lagförts för andra brott och den nya brottsligheten inte bedöms påverka påföljden. Även när en brottsutredning omfattar många brottsmisstankar kan åklagaren begränsa förundersökningen till att avse några av dem.

Reglerna om förundersökningsbegränsning innebär att den totala andelen lagföringsbeslut aldrig kan uppgå till 100 procent.

Åklagares beslut att inte inleda förundersökning har ökat med drygt 1 600 (10 procent) sedan 2006, vilket framgår av **diagram 2.8**. Merparten av denna ökning (ca 900 beslut) avser bedrägeri mot Försäkringskassan, som i diagrammet redovisas under övriga brott. Motiveringen för att inte inleda förundersökning har i dessa fall främst varit att något brott inte förövats.

Andelen beslut att inte inleda förundersökning av det

totala antalet beslut är oförändrad sedan 2005 och 2006, vilket framgår av **diagram 2.9**. För samtliga brottstyper utom miljöbrott och ekobrott är andelen liten, högst 5 procent. Däremot är den relativt stor vad gäller miljöbrott och ekobrott. Anledningen till detta är att miljöbrotten och den övervägande delen av ekobrotten överlämnas direkt till åklagare utan att först ha inkommit till polisen. Det gör att åklagaren själv måste fatta beslut att inte inleda förundersökning, till skillnad från andra brottstyper där polisen kan fatta beslut om detta. För ekobrotten har andelen minskat med 4 procentenheter, medan andelen som avser våldsbrotten ökat med 1 procentenhet sedan 2006. För miljöbrotten har andelen beslut att inte inleda förundersökning minskat med 8 procentenheter. Andelen beslut att lägga ned förundersökning har dock ökat, se nedan.

Diagram 2.10 visar att *antalet beslut att lägga ned förundersökningen* har ökat med mer än 9 000 beslut, eller närmare 8 procent. Antalsmässigt har nedläggningsbesluten för övriga brott med fängelse i straffskalan ökat mest.

Andelen beslut att lägga ned förundersökning har totalt sett ökat med 1 procentenhet sedan 2006, vilket framgår av **diagram 2.11**. För samtliga brott utom ekobrott har andelen ökat sedan 2006.

Beslut om att lägga ned förundersökningar om bötesbrott och övriga brottsmisstankar som normalt

utreds av polisen beror till en del på förundersökningsbegränsning då den misstänkte lagförs för andra, allvarligare brott. Besluten att lägga ned förundersökningen på grund av förundersökningsbegränsning utgjorde 2007 ca 16 procent av samtliga beslut att lägga ned förundersökning och drygt 36 procent av besluten att lägga ned förundersökning i bötesbrott. De allra flesta besluten att lägga ned förundersökningen sker med motiveringen bevisproblem, dvs. att brott inte kan styrkas.

I tabell 2.4 sammanfattas de beslut som fattats om brottsmisstankar som avslutats av åklagare under 2007.

2.4 Åtgärder för en enhetlig rättstillämpning

Ett av Åklagarmyndighetens verksamhetsmål är att rättstillämpningen ska bli mer enhetlig.

Verksamhetsstatistiken ger en bild av åklagarnas beslutsfattande på riks- och kammarnivå samt uppdelat på brottstyper. I avsnitt 2.3 har redovisats hur besluten

under åren 2005 till 2007 fördelat sig på olika slag av beslut för de olika brottstyperna. Detaljerad statistik ända ner på brottskods nivå kan tas fram som underlag för analys när särskilda åtgärder krävs. Detta har gjorts under 2007 när det gäller de prioriterade brottskategorierna våld mot kvinnor, våld mot barn, sexuella övergrepp mot barn, sexuella övergrepp mot vuxna, hatbrott, ungdomsbrott, grova våldsbrott, narkotikabrott, ekonomisk brottslighet, miljöbrott, arbetsmiljöbrott och bidragsbrott. I de avsnitt (2.8–2.15) som behandlar bekämpningen av dessa brott beskrivs närmare den verksamhet som bedrivits för att bland annat öka enhetligheten.

De flesta av dessa brottskategorier uppvisar relativt stora kammarvariationer när det gäller lagföring. Detta gäller huvudsakligen de brottskategorier där relativt få ärenden handlagts, och där ett fåtal ärenden med många brottsmisstankar kan påverka hela årets resultat.

Praxisdiskussioner och seminarier, i flera fall tillsammans med t.ex. representanter för domstolen, Polisen och socialtjänsten, bidrar till en enhetlig rättstillämpning. Vidare analyseras domar vid åklagarkamrarna och

TABELL 2.4 Fördelning av samtliga avslutande beslut* 2007 per brottstyp och typ av beslut

Beslutstyp	Våldsbrott	Narkotikabrott	Miljöbrott	Ekobrott	Bötesbrott	Övriga brott	Totalt
Ej inleda förundersökning	1 657	170	1 057	1 363	1 277	12 824	18 348
Lägga ned förundersökning	46 629	9 480	1 793	3 029	1 602	68 995	131 528
Ej väcka åtal	7 130	4 051	78	333	3 583	17 524	32 699
Lagföring	40 921	46 923	352	4 079	30 152	141 720	264 147
Lagföring fördelad på Åtal	37 865	33 213	161	3 645	12 193	96 486	183 563
Strafföreläggande	1 062	6 741	183	412	16 115	26 348	50 861
Åtalsunderlåtelse	1 994	6 969	8	22	1 844	18 886	29 723
Totalt	96 337	60 624	3 280	8 804	36 614	241 063	446 722
Procentuell fördelning	Våldsbrott	Narkotikabrott	Miljöbrott	Ekobrott	Bötesbrott	Övriga brott	Totalt
Ej inleda förundersökning	2%	0%	32%	15%	3%	5%	4%
Lägga ned förundersökning	48%	16%	55%	34%	4%	29%	29%
Ej väcka åtal	7%	7%	2%	4%	10%	7%	7%
Lagföring	42%	77%	11%	46%	82%	59%	59%
Lagföring fördelad på Åtal	39%	55%	5%	41%	33%	40%	41%
Strafföreläggande	1%	11%	6%	5%	44%	11%	11%
Åtalsunderlåtelse	2%	11%	0%	0%	5%	8%	7%
Totalt	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

* Exklusive beslut av administrativ karaktär

inom de regionala samverkansområdena i nära samverkan med aktuellt utvecklingscentrum. Den teamindelning som finns vid ett flertal åklagarkammare kan också bidra till en mer enhetlig rättstillämpning, främst inom kammaren. En samverkan mellan olika team vid olika kammare bidrar också till ökad enhetlighet. Vid vissa kammare har lokal utbildning genomförts om vissa brottstyper och andra ämnen, t.ex. DNA-bevisning, likgiltighetsuppsåtet, bedrägerier, övergrepp i rättsak och ungdomsmål.

För att öka enhetligheten i rättstillämpningen har riksåklagaren under 2007 beslutat att inrätta specialistbefattningar för bekämpning av relationsvåld vid samtliga åklagarkammare.

Riksåklagaren har under året beslutat om följande riktlinjer för en ökad enhetlighet:

- RÅR 2007:1 Handläggning av provocativa åtgärder
- RÅR 2007:2 Beräkning av dagsbotsbeloppet vid straffförelägganden
- RÅR 2007:3 Underrättelse om hemliga tvångsmedel

Till ytterligare ledning för åklagarna i deras handläggning och beslutsfattande, och därmed till stöd för en ökad enhetlighet, har utvecklingscentrumen och avdelningarna vid riksåklagarens kansli under året gett ut ett stort antal rättspromemorior och ett antal uppdateringar av tidigare utgivna handböcker:

Rättspromemorior

- 2007:1 Cabotage
- 2007:2 Människohandel (för sexuella ändamål) – möjligheter och svårigheter vid rättstillämpningen
- 2007:3 Hatbrott – sammanställning av meddelade domar
- 2007:4 Provocativa åtgärder
- 2007:5 Grovt vapenbrott – praxis och utvecklingsbehov
- 2007:6 Vapenbrott – ett urval överrättsdomar och nyare underrättsdomar
- 2007:7 Vad anser JO? – förteckning över ett urval JO-beslut 1996/97 – 2006/07
- 2007:8 Olovlig förflyttning av punktskattepliktiga varor – bötesnivåer för ringa brott
- 2007:9 Tillämpning av 6 kap. 14 § BrB (tonårsregeln) – en HD-dom i mars 2007
- 2007:10 Straffmätning för mord – en HD-dom den 30 mars 2007

2007:11 Förverkande av villkorligt medgiven frihet efter utlämning eller överlämnande till Sverige – specialitetsprincipens tillämpning enligt ett HD-beslut i februari 2007

2007:12 Kör- och vilotider - färdskrivare

2007:13 Domstolarnas bevisvärdering i sexualbrottmål – en kartläggning

2007:14 Ska åklagares telefonnummer och förteckningar över åklagare lämnas ut? – rättslig reglering, domar från kammarrätten

2007:15 Bidragsbrott – handlingsplan för att bekämpa bidragsbrott, utvärdering av "Västmanlandsmodellen"

2007:16 Påföljd för mord – en sammanställning av domar meddelade efter Högsta domstolens dom NJA 2007 s. 194

2007:17 Åtalsunderlåtelse och förundersökningsbegränsning vid brott mot tjänsteman – en undersökning av praxis

2007:18 Två HD-domar om ungdomstjänst

2007:19 Information hos SOS Alarm Sverige AB – rättsliga möjligheter att få tillgång till informationen under förundersökningen

2007:20 Internationell straffverkställighet

2007:21 Bidragsbrottslagen – lagtext och utdrag ur förarbeterna, rekommendationer

2007:22 Narkotikabrott – Subutex (buprenorfin)

2007:23 Investeringsbedrägeri – rapport om arbetsmetodik och åtgärder

Handböcker

- Erkännande och verkställighet inom EU av frysningsbeslut
- Internationell rättslig hjälp i brottmål
- Överlämnande enligt en europeisk arresteringsorder
- Utlämning inom Norden
- Utlämning utanför Norden och EU

Under året har riksåklagaren fattat beslut om att immaterialrättsbrotten fr.o.m. 2008 ska koncentreras till två specialiståklagare vid City åklagarkammare i Stockholm. Detta sker för att uppnå en enhetlighet i handläggning och beslutsfattande.

Andra viktiga åtgärder i strävan mot en enhetlig rättstillämpning är överprövningsverksamheten, riksåklaga-

rens verksamhet i Högsta domstolen samt information och utbildning.

Överprövningsverksamheten

Överprövningsverksamheten har en viktig funktion när det gäller att främja en enhetlig rättstillämpning. Efter åklagarväsendets omorganisation den 1 januari 2005 sker överprövningsverksamheten huvudsakligen vid de fyra utvecklingscentrumen.

Det finns en ytterligare möjlighet till överprövning hos riksåklagaren, men som huvudregel tar riksåklagaren

inte upp ärenden till prövning i sak, när ett åklagarbeslut har varit föremål för överprövning av överåklagare vid ett utvecklingscentrum. Under år 2007 inkom 271 ärenden till riksåklagarens kansli med begäran om sådan överprövning. Av de inkomna ärendena togs endast 2 ärenden upp till prövning av riksåklagaren. Inget av besluten ändrades.

Tabell 2.5 visar bland annat att sammanlagt ca 1 900 åklagarbeslut har överprövats vid de fyra utvecklingscentrumen under 2007 (nära 1 800 överprövades under 2006). Ändring av åklagarbeslut har skett i 228 fall, 12

TABELL 2.5 Överprövningsärenden vid utvecklingscentrumen 2007

Brottstyp	Antal inkomna	Antal avgjorda	Antal ändrade	Andel ändrade
Arbetsmiljö	9	7	3	43%
Bedrägeri/förskingring	173	168	33	20%
Dråp/mord	11	11	0	0%
Egenmäktighet med barn	25	29	2	7%
Egenmäktigt förfarande	46	40	2	5%
Ekobrott	7	10	1	10%
Förtal/förolämpning	92	77	2	3%
Grov fridskränkning	28	30	7	23%
Hatbrott/rasism	11	10	3	30%
IT-brott	7	7	2	29%
Korruption	4	4	1	25%
Miljö	28	26	8	31%
Misshandel	366	393	48	12%
Mordbrand	3	3	1	33%
Människohandel/koppleri	0	0	0	–
Narkotika/dopning	3	3	1	33%
Olaga hot	100	105	10	10%
Rån	8	7	0	0%
Sexualbrott	27	27	5	19%
Sexualbrott mot barn	57	55	11	20%
Skadegörelse	33	30	6	20%
Smuggling	2	1	1	100%
Stöld/snatteri	65	58	2	3%
Tjänstefel	303	343	17	5%
Trafik	61	58	12	21%
Våld, övrigt	48	51	4	8%
Våldtäkt	71	77	11	14%
Övriga brott	283	295	35	12%
Totalt	1 871	1 925	228	12%

procent av avgjorda överprövningar och ca en halv promille av samtliga åklagarbeslut under året. (2006 ändrades 193 beslut.) Som framgår av tabellen varierar andelen ändrade åklagarbeslut i hög grad mellan de olika brottskategorierna. Det bör observeras att procentalen i många fall är beräknade på mycket små antalssiffror.

Rättsutveckling i Högsta domstolen

Som åklagare i Högsta domstolen har riksåklagaren en central roll för rättsutvecklingen och rättsbildningen inom de straffrättsliga och straffprocessuella områdena. Utgångspunkten är att verksamheten ska koncentreras till frågor som har betydelse i det operativa åklagararbetet och som är viktiga för att utveckla straffrätten och för att förverkliga de kriminalpolitiska mål och prioriteringar som statsmakterna lagt fast.

För att fånga upp intressanta och viktiga prejudikatfrågor arbetar riksåklagaren i nära samverkan med Åklagarmyndighetens fyra utvecklingscentrum, som har ansvaret för rätts- och metodutvecklingen på olika brottsområden, och med Ekobrottsmyndigheten. Arbetet resulterar i en samlad rättsutvecklingsplan som anger huvudinriktningen för verksamheten i Högsta domstolen. För 2008 har en ny rättsutvecklingsplan tagits fram som en del av Åklagarmyndighetens verksamhetsplan.

En närmare beskrivning av verksamheten i Högsta domstolen finns i avsnitt 2.18.

Rättslig uppföljning och utvärdering m.m.

Ansvaret för den rättsliga uppföljningen och utvärderingen ligger i huvudsak på utvecklingscentrumen. Utvecklingscentrumen har under 2007 genomfört uppföljning och tillsyn vid åklagarkamrarna när det gäller miljöbrott, människohandel, tillämpning av den nya sexualbrottslagstiftningen, övergrepp i rättssak, personella tvångsmedel och handläggning av immaterialrättsliga brott. Den tidigare granskningen av äldre ärenden vid åklagarkamrarna har följts upp. De iakttagelser som gjorts i detta sammanhang har legat till grund för föreskrifter och allmänna råd om bevakning och uppföljning av pågående förundersökningar som åklagare har ansvaret för. Föreskrifterna trädde i kraft under våren 2007.

Information och utbildning

Rättslig information sprids löpande via Åklagarmyndighetens intranät, där landets åklagare snabbt kan tillgodogöra sig såväl juridiska nyheter som relevant praxis.

För att öka kunskaperna och utbyta erfarenheter inom Åklagarmyndigheten och rättsväsendet i övrigt har åklagare deltagit i kurser, seminarier och konferenser som arrangerats av både Åklagarmyndigheten och andra myndigheter och organisationer, såväl inom som utom Sverige.

Utvecklingscentrumen har under året anordnat konferenser, utbildning och erfarenhetsseminarier (se avsnitt 2.6). Åklagarmyndighetens utbildningsverksamhet i övrigt beskrivs i avsnitt 3.7.

2.5 Genomströmningstider

Genomströmningstider från inkommen anmälan till beslut av åklagare

SAMMANFATTNING

Den genomsnittliga genomströmningstiden från inkommen anmälan till avslutande beslut av åklagare (i åklagarledda förundersökningar) har sedan 2006 ökat med 15 dagar till 128 dagar. Denna tid inkluderar polisens utredningstid.

FÖRUNDRSÖKNINGSLEDNING

Brottsutredningar ska ledas av åklagare när någon person är skäligen misstänkt för brottet, om brottet inte är av enklare beskaffenhet. Då kan polisen i stället vara förundersökningsledare. När utredningen är färdig och ett beslutsunderlag i form av t.ex. ett förundersökningsprotokoll har sammanställts lämnas det till åklagare, som fattar beslut i åtalsfrågan.

Den genomströmningstid som redovisas här är antalet dagar från inkommen anmälan till åklagare till avslutande beslut av åklagare. Måttet avser således endast åklagarledda förundersökningar och inkluderar polisens utredningstid.

Åklagarmyndighetens verksamhetsmål för den genomsnittliga genomströmningstiden i åklagarledda förundersökningar från det att en brottsmisstanke inkommit till Åklagarmyndigheten till dess att åklagare fattat

beslut är att den inte ska överstiga 90 dagar (ekobrott och miljöbrott undantagna). Genomströmningstiden mätt på detta sätt uppgick år 2007 till 110 dagar. **Diagram 2.12** visar den genomsnittliga genomströmningstiden inklusive brottsmisstankar i eko- och miljöbrott. Den var 128 dagar under 2007, dvs. en ökning med 15 dagar sedan 2006.

Medelvärden kan påverkas avsevärt av ett fåtal beslutade brottsmisstankar med mycket lång genomströmningstid. Detta blir särskilt påtagligt vid avarbetning av balanser, dvs. då åklagarkammarna avslutat ett antal äldre ärenden. För att undvika denna påverkan av ett fåtal ärenden kan genomströmningstiden beräknas i form av medianvärden, dvs. det mittersta värdet när tiden för samtliga brottsmisstankar ordnas efter antal dagar. Medianvärdet redovisas i **diagram 2.13**. Av diagrammet kan utläsas att hälften av alla brottsmisstankar har blivit föremål för beslut inom 57 dagar. Det innebär en ökning med 12 dagar sedan 2006.

Endast 8 allmänna åklagarkammare har under 2007 uppnått 90-dagarsmålet (om hänsyn tas till ändrade

registreringsprinciper). 2006 var det 19 kammare som hade en genomströmningstid på mindre än 90 dagar.

Genomströmningstiderna skiljer sig väsentligt mellan åklagarkammarna och varierar mellan 57 och 152 dagar. En faktor som påverkat genomströmningstiderna vid många åklagarkammare är avarbetningen under hösten av de ärendebalanser som uppstod vid införandet av det nya ärendehanteringssystemet och den utbildning och övning i detta system som krävdes. Under 2007 genomgick också fler åklagare och administratörer grundutbildning än under 2006. Detta påverkade åklagarkammarnas resurser i varierande grad. En annan faktor som kan ha påverkat skillnader i genomströmningstider är personalstrukturen vid kammaren, t.ex. om kammaren har haft många erfarna åklagare eller en stor andel nyanställda åklagare. Särskilt vid mindre åklagarkammare kan genomströmningstider och balanser ha påverkats av t.ex. sjukdom och föräldraledigheter. Hur polisens utredningsverksamhet fungerar när det gäller resurser, kompetens och samarbete är också avgörande för genomströmningstiden.

DIAGRAM 2.12 Genomströmningstid för brottsmisstankar från inkommen anmälan till beslut i åklagarledda förundersökningar 2005–2007, per brottstyp (medelvärde, dagar)

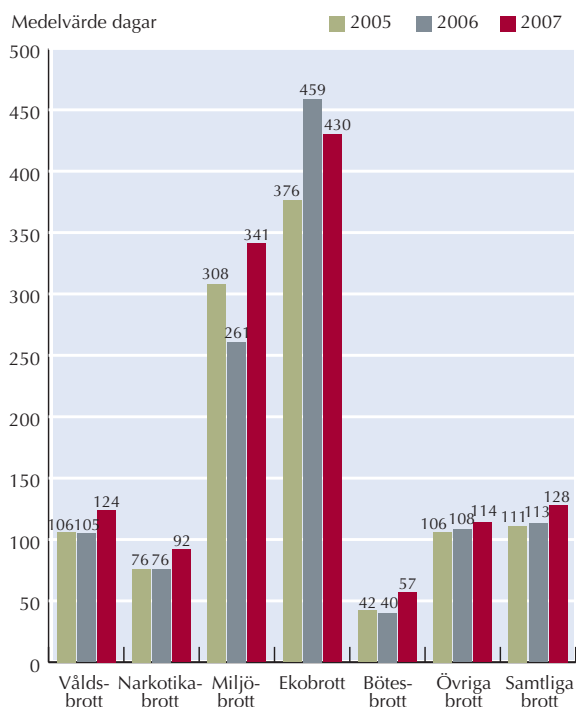
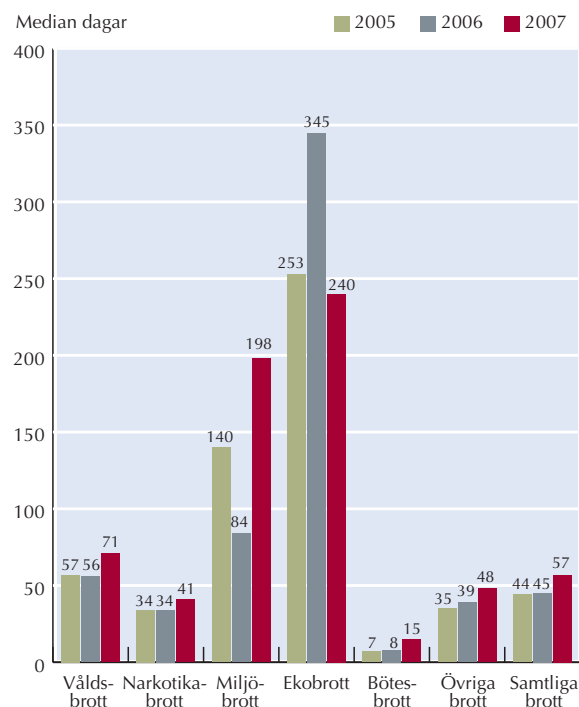


DIAGRAM 2.13 Genomströmningstid för brottsmisstankar från inkommen anmälan till beslut i åklagarledda förundersökningar 2005–2007, per brottstyp (median, dagar)





Ett av flera utbildningstillfällen i ärendehanteringssystemet Cåbra, vilket infördes under våren 2007.

Åtgärder för fortsatt korta genomströmningstider

Det systematiska och långsiktiga utvecklingsarbete som påbörjades redan i anslutning till åklagarreformen 1996 har, som redovisats i tidigare årsredovisningar, resulterat i kraftigt förkortade genomströmningstider med början år 2001. Som jämförelse kan nämnas att den genomsnittliga genomströmningstiden under de närmast föregående åren var mer än dubbelt så lång.

Som framgått av avsnitt 2.3 har de genomsnittliga genomströmningstiderna åter ökat under 2007 efter flera år av minskning. Åklagarmyndigheten bedömer att detta är en tillfällig ökning, främst till följd av att det nya ärendehanteringssystemet Cåbra införts under året. All personal vid åklagarkamrarna har genomgått en tvådagars utbildning i systemet. Dessutom har dubbelt så många åklagare och administratörer deltagit i grundutbildning under 2007 jämfört med 2006. Under inkörningsperioden av Cåbra uppstod av naturliga skäl ärendebalanser, vilka ledde till ökade genomströmningstider. En balansavarbetning har genomförts under slutet av 2007, vilket har medfört att åklagarbalansen åter var låg vid utgången av året. Detta kommer att medföra kortare genomströmningstider för 2008.

Åklagarmyndigheten bedömer att pågående och genomfört utvecklingsarbete för korta genomströmningstider kommer att fortsätta att ge effekt från 2008 och framåt. Åklagarkamrarna har vidtagit en rad åtgärder som gäller organisation och arbetsmetoder för att

effektivisera ärendehantering inom åklagarkamrarna och inom rättskedjan polis-åklagare-domstol. Det utvecklingsarbete som redovisats från kamrarna är huvudsakligen en fortsättning på åtgärder som påbörjats under de närmast föregående åren.

Som exempel på åtgärder kan nämnas samverkan mellan åklagare eller mellan polis och åklagare i familjevåldsenheter samt särskilda rutiner för att åstadkomma en snabbare hantering av polisledda förundersökningar. En organiserad samverkan mellan polis, åklagare och andra berörda myndigheter har också förekommit i ungdomsärenden, mängdbrottsärenden och ärenden om bidragsbedrägerier. I Västerås har en försöksverksamhet startat, där åklagare fått elektronisk tillgång till det polisiära utredningsmaterialet. Detta system har också inneburit ett effektivare sätt för åklagarens direktivgivning till Polisen. Systemet ska införas i hela landet under 2008.

Regelbundna balansgenomgångar med åtföljande påminnelser till polis och tingsrätt har gjorts vid kamrarna. Flera åklagarkammare har biträtt polisen med att arbeta av gamla balanser. Även tingsrättsbalanser har minskats på vissa håll genom att domstolen och åklagarkammaren gemensamt åtagit sig extra tingsdagar.

Nya samarbetsformer mellan polis, åklagare och domstol, t.ex. när det gäller förenklad delgivning, kan ha en positiv inverkan på genomströmningstiderna.

Under våren 2007 trädde anvisningar om rotelvärd i

kraft. De finns i Åklagarmyndighetens föreskrifter och allmänna råd (ÅFS 2007:5) om bevakning och uppföljning vid Åklagarmyndigheten av pågående förundersökningar. Där ges vägledning bland annat om

- hur man som åklagare ska agera för att driva en förundersökning framåt med tillräcklig skyndsamhet,
- hur ofta man ska göra en genomgång av de förundersökningar man ansvarar för och
- hur man ska agera om de åtgärder som vidtagits inte leder till att förundersökningen drivits framåt med tillräcklig skyndsamhet.

Anvisningarna om rotelvård syftar till att åklagare ska bli bättre på att följa de krav som lagen ställer på åklagare om att aktivt verka för att förundersökningar drivs framåt med tillräcklig skyndsamhet. Anvisningarna är en del i det stora och viktiga arbetet för att tillsammans med polisen förkorta genomströmningstiderna.

Flera åklagarkammare har slutit lokala överenskommelser med polisen om hur påminnelser m.m. ska hanteras med anledning av de nya anvisningarna.

Vidare har specialiseringen vid åklagarkammarna fortsatt även under 2007. Att särskilt avdelade åklagare handlägger ärenden som kräver speciell kompetens ger en snabbare handläggning av sådana ärenden. Specialisering sker även genom arbete i team eller annan indelning.

För att minska tiden från åklagarbeslut till tingsrättsdom har de flesta åklagarkammare fortsatt sin organiserade samverkan med berörda tingsrätter för att effektivisera målhanteringen och utsättningen av mål till sessioner. Under året har särskilda ansträngningar gjorts för att i rättskedjan åstadkomma en snabb handläggning, vilket i ett medborgarperspektiv är ett rimligt krav. Som ett resultat av detta har det länsvis gjorts överenskommelser om att inriktningen ska vara att Polisen kan handlägga ärendet inom 60 dagar, att åklagaren kan handlägga ärendet inom 30 dagar och att domstolen kan handlägga målet inom 60 dagar, en så kallad 60-30-60-regel. Här kan t.ex. nämnas projekt där en tidsgräns om sex månader från anmälan till dom har varit en målsättning. Så kallade snabbspårsprojekt och rättskedjeprosjekt har bedrivits på flera håll, bland annat som gäller kvinnovåld.

Ytterligare åtgärder för att hålla tiden från åklagarbeslut till tingsrättsdom så kort som möjligt är att vissa

åklagarkammare har samverkat med bland andra tingsrätten och socialförvaltningen för att gemensamt ta fram rutiner för att exempelvis korta ned handläggningstiden vid yttranden i ärenden om vård av unga lagöverträdare.

En omfattande teknikutveckling som på sikt kommer att effektivisera ärendehantering och förkorta genomströmningstiderna i hela rättskedjan har bedrivits också under 2007. Det nya ärendehanteringsstödet Cåbra innefattar bland annat ett elektroniskt dokumenthanteringssystem, elektronisk bevakningsrutin, elektronisk anhållningsliggare, förbättrat förundersökningsstöd och ett stöd för elektronisk hantering av tvångsmedelsbeslut. Systemet är ett första steg mot ett elektroniskt informationsflöde inom rättskedjan, och genom detta har åklagaren också tillgång till information i polisens elektroniska utredningsstöd. Cåbra kan fr.o.m. mars 2007 ta emot strukturerad och ögonblicklig information på elektronisk väg från Polisen.

2.6 Kvalitet i brottsutredning och processföring

De åtgärder som redovisats i avsnitten 2.3–2.5 syftar till en ökad kvalitet i form av ökad lagföring, snabbare handläggning och större enhetlighet. I detta avsnitt redovisas ytterligare åtgärder som vidtagits under året för en ökad kvalitet i brottsutredning och processföring.

Utvecklingscentrumen har även under 2007 bedrivit en omfattande verksamhet med syfte att öka lagföring, kvalitet och enhetlighet i åklagarverksamheten. Ett antal utvecklingsprojekt har bedrivits under året. Som exempel på ämnesområden där kvalitetsutveckling bedrivits kan nämnas bidragsbrott, penningtvätt och förverkande av utbyte av brott, investeringsbedrägerier, ungdomsbrott, kriminalteknik, sexualbrott, miljöbrott samt bemötandefrågor. Utvecklingscentrumen verkar också för en högre kvalitet genom sitt löpande arbete med tillsyn, överprövningar och riktade granskningar. En rad kvalitetsuppföljnings- och tillsynsprojekt har bedrivits under 2007 (se avsnitt 2.4). De rättspromemorior och handböcker som getts ut under året har, förutom att öka enhetligheten i rättstillämpningen, också som syfte att höja verksamhetens kvalitet.



En nära samverkan med Polisen ökar kvaliteten i förundersökningarna.

Det centrala målet för riksåklagarens aktiva tillsynsverksamhet är att medverka till utvecklingen av kammарverksamheten. Under år 2007 fortsatte en granskning och utvärdering av verksamheten i syfte att identifiera tänkbara framgångskoncept, dvs. arbetsformer som präglas av kvalitet, effektivitet och goda verksamhetsresultat. Ett arbetssätt som uppmärksammades var inrättandet av tvångsmedelsgrupper vid åklagarkamrarna. Det innebär sammanfattningsvis att de flesta ärenden med frihetsberövande handläggs av ett begränsat antal åklagare vid kammaren. En organisation med tvångsmedelsgrupper förefaller främja en enhetlig rättstillämpning samt en god arbetsmiljö. En sådan grupp främjar också goda resultat och ett gott samarbete med Polisen samt är värdefull ur utbildningssynpunkt. För att samla de erfarenheter som finns inom Åklagarmyndigheten har en utvärdering av tvångsmedelsgrupper gjorts. Resultatet kommer att redovisas i en rapport i början av år 2008.

Även under 2007 har en uppföljning gjorts av överenskommelsen mellan polis och åklagare om vilka ärenden som ska förundersökningsledas av åklagare respektive polis.

En rad andra åtgärder har också vidtagits vid åklagarkamrarna i syfte att öka kvaliteten i brottsutredning och processföring.

Åklagarkamrarna har under 2007 ytterligare intensifierat sitt redan tidigare nära samarbete med Polisen för att förbättra förundersökningarnas kvalitet. Utveckling-

en av utredningsarbetet har skett såväl i projektform som i den löpande verksamheten.

Poliser har även under 2007 erbjudits utbildning, information och praktik vid åklagarkamrarna i syfte att förbättra kvaliteten i utredningarna. För att förbättra kvaliteten i brottsutredningarna förekommer allmänt olika typer av återkoppling och kvalitetssäkringssystem.

Under året har åklagare i ökad utsträckning inträtt i ett tidigt skede i utredningar av grov brottslighet. Detta har medfört att utredningar av sådan brottslighet leds med utgångspunkt från åklagarens perspektiv redan innan det finns en skäligen misstänkt person.

För att förbättra kvaliteten i åklagarnas processföring har kammarcheferna och handledande åklagare även under 2007 följt upp åklagares arbete i rätten genom att vara närvarande vid huvudförhandlingar i domstol. Flera åklagarkammare har olika former för återkoppling från tingsrätterna om kvaliteten i åklagarnas processföring, t.ex. återkommande möten med domare. Några kammare har i samverkan med tingsrätten verkat för att öka antalet åklagarbundna mål, vilket bedöms höja såväl kvalitet som effektivitet i processföringen. En annan kvalitetshöjande åtgärd är den ökade användningen av IT-stöd i rättssalen och utbildning i de program som används. På vissa håll har diskussioner förts med tingsrätterna om förbättrade tekniska förutsättningar för pedagogiska sakframställningar. Videokonferensutrustning finns numera på varje arbetsställe inom Åklagarmyndigheten och har under året använts vid häktningsförhandlingar, hovrättsförhandlingar och administrativa möten.

2.7 Bekämpning av grov organiserad brottslighet

Den organiserade gränsöverskridande brottsligheten handläggs sedan år 2001 vid de internationella åklagarkamrarna inom Åklagarmyndigheten. Denna specialisering har skapat förutsättningar för att utveckla nya arbetsmetoder och samverkanformer, bland annat för det internationella samarbetet. Sedan år 2006 finns också en särskild åklagarkammare för terroristbrott samt för övriga mål och ärenden som handläggs vid Säkerhetspolisen.

Verksamheten vid de tre internationella åklagarkammarna samordnas i en operativ samordningsgrupp. Den leds av chefen för Internationella åklagarkammaren Stockholm, som också företräder övriga internationella åklagarkammare vid kontakter på central nivå med företrädare för myndigheter och organisationer. Detta har lett till ett mer strukturerat samarbete med bland annat Operativa rådet. Operativa rådet är ett samarbetsorgan mot den grova organiserade brottsligheten. I rådet sitter representanter för Rikspolisstyrelsen och landets polismyndigheter samt representanter för Åklagarmyndigheten, Ekobrottsmyndigheten, Skatteverket, Tullverket och Säkerhetspolisen.

De internationella åklagarkammarna handlägger mål och ärenden som kräver särskild kompetens, dvs. den mest komplicerade brottsligheten som kan kräva särskilda arbetsmetoder och ofta ett mer omfattande internationellt samarbete. I detta inbegrips den organiserade brottslighet som utreds efter beslut av Operativa rådet, dvs. den mer komplicerade nationella organiserade brottsligheten som har förgreningar i hela eller stora delar av landet.

Under år 2007 har rutiner upparbetats för hur samverkan ska ske med Polisen och andra aktörer i de ärenden som beslutas i Operativa rådet.

Till den brottslighet som de internationella åklagarkammarna har utrett efter beslut av Operativa rådet hör grova våldsbrott av kriminella gäng och grova narkotikabrott. Annan tyngre brottslighet som under året har utretts vid de internationella åklagarkammarna är investeringsbedrägerier, människohandel, människosmuggling, folkrättsbrott och organiserad brottslighet som gäller upphovsrättsintrång.

Under året har därutöver särskild uppmärksamhet ägnats åt utredning och lagföring av folkmord, brott mot mänskligheten och krigsförbrytelser. Internationella åklagarkammaren Stockholm har skapat en grupp av åklagare som arbetar med att utreda dessa brott. Arbetet har bland annat sin grund i de krav som följer av Romstadgan för den internationella brottmålsdomstolen och den skyldighet att samarbeta som myndigheterna har ålagts genom beslut av Europeiska Unionens råd den 8 maj 2003 när det gäller utredning och lagföring av dessa brott.

Ett arbete har under 2007 inletts för att ytterligare stärka organisationen. Beslut har fattats om att utse en

särskild överåklagare med ansvar för bekämpning av den grova organiserade brottsligheten. Överåklagaren ska bland annat ansvara för metodutveckling inom området och även svara för den strategiska övergripande samordningen av verksamheten vid bland annat de internationella åklagarkammarna. Därigenom åstadkoms en ännu tydligare nationell ledningsfunktion, som också kan företräda Åklagarmyndigheten i förhållande till samverkande myndigheter; Polisen, Ekobrottsmyndigheten, Tullen, Kustbevakningen, Skatteverket m.fl.

2.8 Bekämpning av våld- och sexualbrott mot kvinnor

Resultat

Våld mot kvinnor definieras här som misshandel mot kvinna över 15 år där gärningsmannen är bekant med offret samt grov kvinnofridskränkning. Från och med 2007 ingår även misshandel där gärningsmannen är obekant med offret. Dessa utgör en relativt sett liten del av brottsmisstankarna, mindre än en femtedel. Även brottsgruppsdefinitionen är något annorlunda än tidigare år, exempelvis ingår våld mot flicka 15–17 år numera, varför 2005 och 2006 års siffror har räknats om för att kunna jämföras.

Åklagarmyndigheten ska enligt regleringsbrevet dessutom redovisa resultat och insatser avseende "sexualbrott mot kvinnor". Det är emellertid inte möjligt att



TABELL 2.6 Våld mot kvinnor. Sammanfattande tabell 2005–2007

	2005	2006	2007
Inkomna brottsmisstankar	19 382	21 292	22 053
Avslutade brottsmisstankar	19 419	20 929	22 204
Lagförda brottsmisstankar	6 020	6 284	6 370
Andel av samtliga avslutade brottsmisstankar som lett till lagföring*	34%	34%	32%
Brottsmisstankar där beslut ännu inte fattats	5 258	5 995	6 250
Antal och andel av dessa där förundersökning avslutats	627 (12%)	791 (13%)	871 (14%)
Genomströmningstid (dagar) från inkommen anmälan till beslut			
Medelvärde	104	105	112
Medianvärde	50	53	60
* Exklusive beslut av administrativ karaktär, t.ex. överflyttning av ärenden mellan åklagarkammare			

med ledning av brottskoderna identifiera sexualbrott som begåtts enbart mot kvinnor. Här redovisas därför siffror som avser sexualbrott mot vuxna, över 15 år.

Det bör påpekas att verksamhetsstatistiken över lagföring i relationsvåld, inkluderat sexualbrotten, inte alltid speglar kvaliteten och effektiviteten i brottsbekämpningen. Förbättringar i organisationen, t.ex. inrättande av relationsvåldsteam, bättre utredningsmetoder och fördjupad samverkan med sociala myndigheter kan ge ett ökat inflöde av anmälningar, vilket i sig är positivt. En ökad anmälningsfrekvens medför också en ökning av anmälningar som avser gamla gärningar där det saknas stödbevisning och förutsättningarna för att utreda brottet redan från början är låga. En ny organisation ger heller inte några omedelbart mätbara effekter på lagföringen, men kommer på sikt att ge bättre utredningar och ökad kvalitet i arbetet och förhoppningsvis också ge mätbara effekter efter några år.

Rent administrativa rutiner kan också påverka resultatet. När målsägandebiträde ska förordnas lottas ärendet in på en åklagarkammare och en åklagare blir förundersökningsledare även om det inte finns någon som är skäligen misstänkt. Om ärendet inte förs tillbaka till Polisen efter förordnande av målsägandebiträde kommer åklagaren att fatta ett eventuellt nedläggningsbeslut.

Våld mot kvinnor

Av tabell 2.6 framgår att antalet inkomna brottsmisstankar som avser våld mot kvinnor har fortsatt att öka under 2007. Som en följd av ändrade registreringsprinciper i det nya ärendehanteringssystemet är det dock inte rele-

vant att jämföra inkomna och avslutade brottsmisstankar mellan 2007 och tidigare år. Den reella ökningen torde vara större än vad som framgår av tabellen.

Antalet lagförda brottsmisstankar har ökat med 86, cirka 1,4 procent, i förhållande till 2006. Andelen brottsmisstankar som lett till lagföring av samtliga avslutade brottsmisstankar har däremot minskat från 34 procent till 32 procent. Motsvarande resultat för 2005 var 34 procent.

Antalet avslutade brottsmisstankar har också ökat och var 2007 större än antalet inkomna. En av förklaringarna kan vara att balansavarbetning hos Polisen har skett och då gamla ärenden läggs ned påverkar detta såväl lagföringsandelen som genomströmningstiderna. (Även här gör dock de ändrade registreringsprinciperna att 2007 års siffror inte kan jämföras med tidigare års. Den reella ökningen torde vara större.) Genomströmningstidens medelvärde var 112 dagar år 2007 mot 105 dagar 2006.

Kammarvariationerna i lagföringen var även under 2007 stora. Gemensamt för 2007 och 2006 är att det är små till medelstora kammare utanför storstadsområdena som uppnått den högsta lagföringen. Det finns också regionala skillnader. I Stockholm har endast en åklagarkammare av fem uppnått rikets genomsnitt, 32 procent, medan detta har skett vid sex kammare av sju i östra Sverige, fyra av fem i Skåne, sex av åtta i västra Sverige och sju av nio i norra Sverige.

Observera att uppgifterna i tabellen ovan om inkomna, avslutade och balanserade brottsmisstankar inte har justerats med hänsyn till de ändrade registreringsprinciperna.

Sexualbrott mot vuxna

Som framgår av **tabell 2.7** har antalet inkomna brottsmisstankar ökat, från 2006 med 226 misstankar eller drygt 5 procent. Även antalet avslutade brottsmisstankar har ökat i förhållande till 2006. Som nämnts tidigare kan inte inkomna och avslutade brottsmisstankar mellan 2007 och tidigare år jämföras på grund av ändrade registreringsprinciper. Den reella ökningen torde vara större.

Antalet lagförda brottsmisstankar har minskat med 132 och andelen har minskat från 29 till 24 procent. Genomströmningstiderna har ökat.

Observera att uppgifterna i tabellen om inkomna, avslutade och balanserade brottsmisstankar inte har justerats med hänsyn till de ändrade registreringsprinciperna.

Kammарvariationerna i lagföringen är även här stora, den lägsta lagföringen uppvisar kammare som har 8,9 respektive 10 procent och den högsta lagföringen kammare som har 38 procent respektive 51 procent. 16 av 34 allmänna kammare har under 2007 uppnått rikets genomsnitt eller högre vilket är samma antal som 2006. Det rör sig dock om ett relativt sett litet antal brottsmisstankar på varje kammare och variationer i lagföringen sker på kammarnivå från år till år.

Åtgärder under 2007

Under 2006 inrättade några åklagarkammare relationsvårdsteam. Utvecklingen har fortsatt under 2007. I slutet av 2006 tillsatte riksåklagaren ett antal särskilda relationsvårdsspecialister, 15 åklagare vid totalt 14 kammare.

Relationsvårdsspecialisternas arbetsuppgifter ska, utöver sedvanlig ärendehantering, även omfatta metodutveckling lokalt vid åklagarkamrarna. Relationsvårdsspecialisterna ska bland annat under kammarchefen leda arbetet med bekämpning av relationsvåld inklusive sexualbrott mot kvinnor och barn, samordna och leda det operativa arbetet på kammaren för de åklagare som arbetar med relationsvåld, i samverkan med Polisen och andra myndigheter utveckla arbetsformer och arbetsfördelning, kvalitetsbedöma utredningar samt svara för kvalitetsutveckling av förundersökningar.

Syftet med satsningen på relationsvårdsspecialister är att få bättre utredningar, fler åtal och fler fällande domar.

Relationsvårdsspecialisternas arbete har följts upp under 2007. Uppföljningen har gällt de 14 kammare som omfattats av riksåklagarens särskilda satsning 2006/2007. Genom uppföljningen har framkommit att det vid 10 av de 14 kamrarna numera finns relationsvårdsteam eller grupper, med särskilt utsedda åklagare som arbetar med ärendetypen. Totalt sett finns relationsvårdsteam eller särskilt utsedda åklagare vid drygt hälften av landets allmänna åklagarkammare, vilket är en organisatorisk förändring som huvudsakligen har skett under 2007. Flera kammare anser att detta lett till kvalitativa förbättringar av arbetet. Det finns ännu inte fog för att påstå att teammodellen leder till fler lagföringar. Arbete av det här slaget bör dock bedrivas på lång sikt.

Flera åklagarkammare deltar i utbildning av poliser, särskilt vad gäller förstahandsåtgärder. Kamrarna sam-

TABELL 2.7 Sexualbrott mot vuxna. Sammanfattande tabell 2005–2007

	2005	2006	2007
Inkomna brottsmisstankar	4 430	4 374	4 600
Avslutade brottsmisstankar	4 111	4 407	4 554
Lagförda brottsmisstankar	1 466	1 114	982
Andel av samtliga avslutade brottsmisstankar som lett till lagföring*	38%	29%	24%
Brottsmisstankar där beslut ännu inte fattats	1 215	1 208	1 318
Antal och andel av dessa där förundersökning avslutats	140 (12%)	123 (10%)	143 (11%)
Genomströmningstid (dagar) från inkommen anmälan till beslut			
Medelvärde	113	103	124
Medianvärde	65	48	58

* Exklusive beslut av administrativ karaktär, t.ex. överflyttning av ärenden mellan åklagarkammare

verkar också, förutom med Polisen, med andra myndigheter och organisationer som socialtjänsten, sjukvården, kvinnojourerna och länsstyrelserna för att förbättra möjligheterna att ta hand om brottsoffer och att utreda brotten. Flertalet kammare har under året deltagit i någon form av samverkansprojekt.

Uppföljningen av den nya sexualbrottslagstiftningen som påbörjades under 2006 har fortsatt. En kartläggning av domstolarnas bevisvärdering i sexualbrottmål som omfattade närmare 300 domar presenterades under sommaren 2007. Av denna framgår att det i princip alltid finns någon form av stödbevisning vid fällande dom, men också att åtal för våldtäkt ogillades helt i drygt 27 procent av de väckta åtalen.

Som ett led i uppföljningen anordnades i september 2007 ett seminarium om bevisvärdering i sexualbrottmål med såväl interna som externa föreläsare, där kartläggningen presenterades och diskuterades. Under hösten samverkade Åklagarmyndigheten med Brottsoffermyndigheten i ett seminarium "Sexualbrott i rätten" där det gavs inblickar i gällande rättsordning om bevisvärdering och bemötande.

Under 2007 presenterade Rikspolisstyrelsen och Åklagarmyndigheten en rapport från en gemensam och samtidig uppföljande granskning av brottsutredningar om våldtäkt och grov våldtäkt där brottsoffret är över 15 år. Rapporten sändes till samtliga polismyndigheter och åklagarkammare för åtgärder. I rapporten konstaterades en positiv utveckling i flera avseenden. Förbättringar av initiala åtgärder i utredningarna hade skett. Detta syntes exempelvis i att andelen förordnanden av målsägandebiträden ökat betydligt. Vid den föregående granskningen (2004/2005) fann man att målsägandebiträde hade förordnats i 29 procent av de granskade ärendena, medan det vid den senaste granskningen visade sig att det skett en ökning till 65 procent. En fördjupad samverkan mellan polis och åklagare kunde konstateras, vilket kan förväntas ge goda möjligheter till ökad kvalitet på utredningarna och därmed bättre beslutsunderlag i våldtäktsutredningar.

Vid ett uppföljande seminarium för polis och åklagare behandlades granskningsresultatet och förbättringsmöjligheter. Rättsintyg som bevis och medverkan från SKL behandlades särskilt.

2.9 Bekämpning av våld- och sexualbrott mot barn

Resultat

Våld mot barn definieras här som misshandel och grov misshandel mot en person under 15 år där gärningsmannen är bekant med offret och fr.o.m. 2007 även där gärningsmannen är obekant med offret. Definitionen har ändrats för att få en fullständigare redovisning och 2005 och 2006 års siffror har räknats om.

Sexualbrott mot barn definieras här som våldtäkt, grov våldtäkt, sexuellt utnyttjande, grovt sexuellt utnyttjande samt sexuellt ofredande mot personer under 15 år.

Som nämnts i tidigare avsnitt kan det vara svårt att använda verksamhetsstatistik över lagföring för att bedöma kvalitet och effektivitet i brottsbekämpningen. Förbättringar i organisation, utredningsmetoder och samverkan med andra myndigheter kan ge ett ökat inflöde av anmälningar, vilket i sig är positivt, men ger fler ärenden som är svåra att utreda och lagföra. En omständighet som t.ex. påverkar lagföringsstatistiken i negativ riktning är att ärenden med misstänkt våld mot barn handläggs av åklagare även om det inte finns någon skälig misstänkt. Statistiken omfattar även ärenden där ungdomar utövar våld mot varandra, exempelvis på skolgården. Utredningssvårigheter uppstår ofta i sådana mål och även detta kan påverka resultatet.

Under 2007 har projektet Barnahus startat (se vidare nedan under åtgärder), även på andra håll än på de sex försöksorterna. Det är dock för tidigt att dra några slutsatser om i vilken omfattning detta kommer att ge utslag på lagföringen. Det bör också beaktas att projektet inte har detta som huvudsyfte utan att i stället tillvarata barnets bästa vid utredningen. De kammare som har barnahus uppger också att de upplever att kvaliteten i arbetet har ökat, att samverkan blivit bättre och att utredningarna går snabbare.

Våld mot barn

Antalet inkomna brottsmisstankar har fortsatt att öka under 2007. Ökningen från 2006 är 247 misstankar eller knappt 4 procent. Som nämnts tidigare går det dock inte att jämföra inkomna och avslutade brottsmisstankar mellan 2007 och tidigare år på grund av ändrade registre-

TABELL 2.8 Våld mot barn. Sammanfattande tabell 2005–2007

	2005	2006	2007
Inkomna brottsmisstankar	5 365	6 290	6 537
Avslutade brottsmisstankar	5 194	5 934	6 562
Lagförda brottsmisstankar	1 200	1 221	1 204
Andel av samtliga avslutade brottsmisstankar som lett till lagföring*	25%	22%	20%
Brottsmisstankar där beslut ännu inte fattats	2 272	2 618	2 585
Antal och andel av dessa där förundersökning avslutats	171 (8%)	202 (8%)	200 (8%)
Genomströmningstid (dagar) från inkommen anmälan till beslut			
Medelvärde	143	138	145
Medianvärde	98	95	98
* Exklusive beslut av administrativ karaktär, t.ex. överflyttning av ärenden mellan åklagarkammare			

ringsprinciper i det nya ärendehanteringssystemet. Den reella ökningen torde vara större.

Andelen lagförda brottsmisstankar var 20 procent år 2007 och 22 procent år 2006 vilket antalsmässigt bara motsvarar 17 färre brottsmisstankar 2007 jämfört med 2006. Fler brottsmisstankar har avslutats än vad som kommit in och balanserna har minskat, medan genomströmningstiden har ökat något.

Observera att uppgifterna i tabellen ovan om inkomna, avslutade och balanserade brottsmisstankar inte har justerats med hänsyn till de ändrade registreringsprinciperna.

Det finns variationer i lagföring mellan åklagarkammarna, men det är svårt att dra några slutsatser av detta eftersom en del mindre kammare hanterar ett relativt sett lågt antal brottsmisstankar. Tillfälligheter kan därför påverka lagföringen i båda riktningarna.

Sexualbrott mot barn

Antalet inkomna brottsmisstankar har minskat något i förhållande till 2006, medan antalet avslutade misstankar ökat något. Som nämnts tidigare går det dock inte att jämföra inkomna och avslutade brottsmisstankar mellan 2007 och tidigare år på grund av ändrade registreringsprinciper i det nya ärendehanteringssystemet.

Av tabell 2.9 framgår bland annat att antalet lagförda brottsmisstankar var något fler 2007 än 2006 och att andelen liksom år 2006 uppgick till 28 procent. Genomströmningstiden har även här ökat något och ärendebalanserna har minskat.

Observera att uppgifterna i tabellen nedan om inkomna, avslutade och balanserade brottsmisstankar inte har justerats med hänsyn till de ändrade registreringsprinciperna.

Antalet misstankar är relativt sett lågt på kammar-

TABELL 2.9 Sexualbrott mot barn. Sammanfattande tabell 2005–2007

	2005	2006	2007
Inkomna brottsmisstankar	2 863	3 079	2 946
Avslutade brottsmisstankar	2 804	3 030	3 102
Lagförda brottsmisstankar	837	776	782
Andel av samtliga avslutade brottsmisstankar som lett till lagföring*	33%	28%	28%
Brottsmisstankar där beslut ännu inte fattats	1 142	1 205	1 025
Antal och andel av dessa där förundersökning avslutats	76 (7%)	82 (7%)	85 (8%)
Genomströmningstid (dagar) från inkommen anmälan till beslut			
Medelvärde	147	142	157
Medianvärde	87	83	89
* Exklusive beslut av administrativ karaktär, t.ex. överflyttning av ärenden mellan åklagarkammare			



Drottning Silvia under invigningen av Barnahus i Linköping.

nivå och det är därför svårt att dra några slutsatser om lagföringen. Vid 23 av landets 34 allmänna åklagarkammare hanterades färre än 100 inkomna brottsmisstankar under 2007. Vid så låga tal kan lagföringen på en enskild kammare variera starkt enbart beroende på om ett stort antal misstankar mot en och samma misstänkta person lagförs eller inte. Det finns exempel på kammare med hög lagföring under år 2006 som år 2007 haft lägre lagföring utan att det skett några organisatoriska eller andra förändringar. Exempel på motsatsen finns också. Detta speglar komplexiteten i statistiken och det kan från ena året till det andra skilja mycket i lagföring allt beroende på kvaliteten i anmälningarna, tidsfaktorn och förutsättningarna att utreda anmälda brott.

Åtgärder under 2007

Våld och sexuella övergrepp mot barn är brott som är mycket svåra att utreda och detta gäller särskilt om våldet sker i familjen. Ärendena kräver åklagare med fallenhet

och intresse samt med särskild kunskap om bland annat bevisvärdering. Åklagarmyndigheten anordnar en särskild utbildning i tre delar som gäller övergrepp mot barn. Som angivits ovan under avsnittet om våld och sexualbrott mot kvinnor, har också flera åklagarkammare under året gjort organisatoriska förändringar och infört team för relationsvåld. En ökad specialisering och bättre samverkan med Polisen och andra aktörer, som socialförvaltningen, syftar till en bättre kvalitet på utredningarna.

I Åklagarmyndighetens handbok Övergrepp mot barn anges att förundersökningarna ska ledas av särskilt utsedda åklagare med relevant utbildning, att förhör ska hållas inom 14 dagar från anmälan och att åklagare ska delta i förhör.

Åklagarmyndigheten deltar alltså i utvärderingen av barnahusprojektet (regeringsuppdrag från 2005). Projektet ska slutredovisas i mars 2008 med utvärdering och analys av verksamheten. Verksamhet bedrivs inom projektets ram i Stockholm, Göteborg, Malmö, Lin-

köping, Umeå och Sundsvall. Barnhusverksamhet finns emellertid på flera andra ställen i landet. Från ytterligare flera kammare har angetts att förberedelser för barnhusverksamhet pågår.

Genom verksamheten vid barnhusen har samarbetet med inblandade aktörer, poliser, åklagare, socialtjänst, läkare, barnpsykologer m.fl., ökat. Vid vissa åklagarkammare finns åklagarna på barnhuset varje vecka och deltar i stort sett alltid i förhör, exempelvis i Göteborg.

FN:s barnkonvention har på olika sätt implementerats i arbetet på kamrarna, bland annat genom arbetsplatsmöten. Barnhusverksamheten syftar också till att tillvarata barnets intresse precis som de samrådsförfaranden som på många håll äger rum mellan olika myndigheter när brott mot barn misstänks.

Sammanfattningsvis har i princip alla åklagarkammare särskilt utsedda åklagare som handlägger övergrepp mot barn och merparten av dessa åklagare har särskild utbildning för detta. På små kammare är det inte möjligt att ha team, utan en eller ett par särskilt utpekade åklagare handlägger ärendena. Flertalet åklagarkammare har utvecklat rutiner för samarbete med andra myndigheter. De flesta kammare eftersträvar att åklagaren ska vara närvarande vid förhör.

Särskilt om brottet grov fridskränkning

I definitionen av våld mot kvinnor, våld mot barn, sexualbrott mot vuxna respektive mot barn ingår inte brottet grov fridskränkning. Brottet kan riktas mot både man och kvinna och mot såväl vuxen som barn. Det är dock ett förhållandevis litet antal brottsmisstankar i förhål-

lande till vad som redovisas för våld mot kvinnor och barn, 735 misstankar i riket under 2007 och 552 under 2006. Antalet misstankar har alltså även här ökat. Lagföringen var 39 procent för 2007, medan den var 36 procent år 2006. Antalet lagförda misstankar har därmed ökat med 88, eller 44 procent. Det totala antalet brottsmisstankar är så lågt på kammarnivå att det inte är meningsfullt att närmare analysera siffrorna.

2.10 Bekämpning av ungdomsbrottslighet

Resultat

Som ungdomsbrott räknas här brott begångna av ungdomar som är fyllda 15 men inte 18 år.

Antalet inkomna brottsmisstankar har enligt verksamhetsstatistiken minskat med ca 2 900 i förhållande till år 2006. Som nämnts tidigare går det dock inte att jämföra inkomna och avslutade brottsmisstankar mellan 2007 och tidigare år på grund av ändrade registreringsprinciper i det nya ärendehanteringssystemet.

Lagföringsandelen har sjunkit marginellt, från 61 procent till 60 procent samtidigt som antalet lagförda brottsmisstankar ökade med ca 800 (3 procent). Genomströmningstiden i dagar från det att anmälan inkom till åklagaren till avslutande beslut – dvs. inklusive Polisens utredningstid – har ökat från 99 till 112 dagar, medan medianvärdet ökade från 72 till 83 dagar. Det innebär att hälften av alla beslut som gäller ungdomar har fattats inom mindre än tre månader från inkommen anmälan.

TABELL 2.10 Ungdomsbrott. Sammanfattande tabell 2005–2007

	2005	2006	2007
Inkomna brottsmisstankar	42 443	49 017	46 121
Avslutade brottsmisstankar	40 870	46 635	48 144
Lagförda brottsmisstankar	23 658	26 050	26 853
Andel av samtliga avslutade brottsmisstankar som lett till lagföring*	62%	61%	60%
Brottsmisstankar där beslut ännu inte fattats	9 273	12 196	10 826
Antal och andel av dessa där förundersökning avslutats	2 773 (30%)	3 835 (31%)	2 955 (27%)
Genomströmningstid (dagar) från inkommen anmälan till beslut			
Medelvärde	92	99	112
Medianvärde	65	72	83

* Exklusive beslut av administrativ karaktär, t.ex. överflyttning av ärenden mellan åklagarkammare

Observera att uppgifterna i tabell 2.10 om inkomna, avslutade och balanserade brottsmisstankar inte har justerats med hänsyn till de ändrade registreringsprinciperna.

Åtgärder under 2007

Särskilda insatser har gjorts under de gångna åren för att förbättra handläggningen av ungdomsärenden. Ett särskilt projekt startades redan hösten 2006 med uppgift att underlätta för åklagarna att tillägna sig den nya lagstiftningen, som framförallt berör påföljdssystemet för ungdomar som begår brott. Lagstiftningen trädde i kraft den 1 januari 2007. Projektet är nu avslutat.

Utvecklingsarbetet vid åklagarkammarna för att förbättra handläggningen av ungdomsärenden har fortsatt under 2007 med fokus på den nya lagstiftningen och en förstärkt lokal samverkan med socialtjänst och Polisen. Under året har också 40 åklagare genomgått den särskilda utbildningen för ungdomsåklagare, vilket innebär att vid utgången av 2007 har 100 åklagare sedan 2005 tagit del av denna utbildning. Förutom de 139 särskilt utsedda ungdomsåklagarna finns en samordnande ungdomsåklagare vid varje åklagarkammare. En sådan ordning har skapat goda förutsättningar för ungdomsåklagarna att tillägna sig det nya regelverket och utveckla den lokala samverkan.

Det särskilda projekt om unga lagöverträdare som genomförts under året har på olika sätt bidragit till att åklagarna snabbt och enhetligt kunnat tillämpa den nya lagstiftningen. Projektarbetet har inriktats på informations- och utbildningsinsatser och metodfrågor om den nya lagstiftningen samt rättsliga frågor. Relevant lagstiftning, förarbeten, kontaktlistor, litteraturanvisningar och rättsfall samt löpande aktuell information inom ämnesområdet har presenterats på Åklagarmyndighetens intranät.

Den samordnande ungdomsåklagarens uppgift under året har varit att vara dels samordnare på kammaren, dels kontaktperson i frågor om ungdomsbrott internt och externt. De samordnande åklagarna har således haft till uppgift att initiera möten för lokal samverkan.

För att snabbt uppnå enhetlighet utfärdades särskilda rekommendationer i frågor som bland annat medlingens betydelse för åtalsunderlåtelse, yttrande enligt 11 § LUL och åklagarens handläggning av varning och missköt-

samhet. Efter samråd med främst Socialstyrelsen utarbetades en särskild mall till ledning för yttranden enligt 11 § LUL.

Inför ikraftträdandet hölls en heldagsutbildning om den nya lagstiftningen för samtliga landets samordnande ungdomsåklagare. Vidare genomfördes ett seminarium för att samla upp erfarenheter av den nya lagstiftningen och behovet av fortsatt centralt stöd.

Regeringsuppdraget

Åklagarmyndigheten fick i uppdrag i regleringsbrevet att skapa en ordning för förstärkt samverkan på lokal nivå mellan rättsväsendets myndigheter och socialtjänsten i frågor som rör handläggningen av mål med unga lagöverträdare.

På central nivå bildades en nationell samverkansgrupp med företrädare för Sveriges Kommuner och Landsting, Rikspolisstyrelsen samt Brottsförebyggande rådet och Socialstyrelsen. Med utgångspunkt i en gemensam målsättning utarbetade gruppen ett metodstöd för de lokala samverkansmötena.

Samtliga allmänna åklagarkammare har under året haft ett eller flera samverkansmöten med socialtjänst och polis. Diskussionerna har rört handlägningsrutiner samt Polisens, åklagarens och socialtjänstens roller vid bekämpningen av ungdomsbrott. Andra vanligt förekommande frågor har rört ungdomstjänstens utformning, frågan om återrapportering vid misskötsamhet samt utformningen av och kvaliteten i yttranden enligt 11 § LUL och medlingsfrågor. Bedömningen är att de lokala insatserna har lett till en förbättrad samverkan, att insatserna kommer att fortsätta under 2008 och att detta kommer att ha stor betydelse för en mer effektiv handläggning av ärenden som rör unga lagöverträdare.

2.11 Bekämpning av hatbrott

Resultat

De hatbrott som kan identifieras i statistiken är hets mot folkgrupp och olaga diskriminering. Andra typer av brott där motivet kan ha varit av hatbrottskaraktär kan inte identifieras.

Antalet inkomna brottsmisstankar år 2007 om hets mot folkgrupp var 407 och antalet avslutade 404. Som

TABELL 2.11 Hets mot folkgrupp. Sammanfattande tabell 2005–2007

	2005	2006	2007
Inkomna brottsmisstankar	393	470	407
Avslutade brottsmisstankar	375	413	404
Lagförda brottsmisstankar	69	47	59
Andel av samtliga avslutade brottsmisstankar som lett till lagföring*	21%	14%	17%
Brottsmisstankar där beslut ännu inte fattats	115	172	163
Antal och andel av dessa där förundersökning avslutats	11 (10%)	33 (19%)	3 (2%)
Genomströmningstid (dagar) från inkommen anmälan till beslut			
Medelvärde	103	115	135
Medianvärde	56	64	98
* Exklusive beslut av administrativ karaktär, t.ex. överflyttning av ärenden mellan åklagarkammare			

nämnts tidigare finns här på grund av ändrade registreringsprinciper en del osäkerheter vid jämförelser mellan 2007 och tidigare år.

Antalet lagförda brottsmisstankar har ökat, från 47 till 59 misstankar. Antalet brottsmisstankar där förundersökningen avslutats men där beslut ännu inte fattats har minskat drastiskt från 33 till endast 3 stycken.

När det gäller olaga diskriminering var antalet inkomna brottsmisstankar 181 och antalet avslutade 202. Antalet lagförda brottsmisstankar har minskat från 16 till 1. Det fanns vid utgången av 2007 bara en brottsmisstank där förundersökningen avslutats men beslut ännu inte fattats.

Allmänt kan konstateras att brottsanmälningar om olaga diskriminering är mycket svåra att utreda och de anmälda gärningarna är mycket svårbevisade. Förutsättningen för lagföring är i praktiken först och främst

att anmälan görs i direkt anslutning till händelsen och att polisen har möjlighet att omgående komma på plats och genast påbörja utredningen. Detta har dock i praktiken visat sig svårt att genomföra. En ytterligare anledning till låg lagföring är att anmälare i vissa fall inte känner till att diskrimineringen för att vara straffbar ska ha skett i näringsverksamhet. Ett inte obetydligt antal anmälningar avser därför förfaranden som inte utgör brott, även om den enskilde känner sig allvarligt kränkt.

Det statistiska underlaget för varje kammare är för litet för att några säkra analyser ska kunna göras av skillnader mellan åklagarkamrarna.

Observera att uppgifterna i tabellerna om inkomna, avslutade och balanserade brottsmisstankar inte har justerats med hänsyn till de ändrade registreringsprinciperna.

TABELL 2.12 Olaga diskriminering. Sammanfattande tabell 2005–2007

	2005	2006	2007
Inkomna brottsmisstankar	261	257	181
Avslutade brottsmisstankar	232	277	202
Lagförda brottsmisstankar	1	16	1
Andel av samtliga avslutade brottsmisstankar som lett till lagföring*	0%	6%	1%
Brottsmisstankar där beslut ännu inte fattats	84	66	52
Antal och andel av dessa där förundersökning avslutats	1 (1%)	0 (0%)	1 (2%)
Genomströmningstid (dagar) från inkommen anmälan till beslut			
Medelvärde	82	121	171
Medianvärde	16	34	78
* Exklusive beslut av administrativ karaktär, t.ex. överflyttning av ärenden mellan åklagarkammare			



Åtgärder under 2007

I regleringsbrevet för år 2007 gavs Åklagarmyndigheten i uppdrag att tillsammans med Rikspolisstyrelsen vidta åtgärder som säkerställer att hatbrottsmotiv identifieras och utreds så tidigt som möjligt vid utredningar om brott där det kan finnas ett sådant motiv. Uppdraget har redovisats i en gemensam rapport. Av rapporten framgår att trots att uppmärksamheten och kunskapen om hatbrottslighet har ökat kontinuerligt inom Polisen och Åklagarmyndigheten under de senaste åren har det visat sig att den särskilda straffskärpningsregeln i 29 kap. 2 § 7 brottsbalken sällan kommer till användning.

I rapporten beskrivs hur Åklagarmyndigheten och Polisen bedriver bekämpningen av hatbrott. Det är bland annat en viktig uppgift för åklagaren att leda förundersökningen på ett sådant sätt att det klarläggs om ett motiv för brottet har varit att kränka offret på det

sätt som anges i 29 kap. 2 § 7 brottsbalken. Om åklagaren bedömer att det har funnits ett sådant motiv för brottet bör det anges i stämningsansökan. I rättegången bör åklagaren verka för att detta motiv för brottet klarläggs inför domstolen och på ett tydligt sätt argumentera för sin ståndpunkt.

I rapporten beskrivs också hur utbildning av åklagare och poliser sker. I grundutbildningen för åklagare ingår ett avsnitt om hatbrott och mänskliga rättigheter för att dels öka kursdeltagarnas kunskaper om mänskliga rättigheter och rasistiska, främlingsfientliga samt homofobiska brott, dels ge dem en ökad förståelse för de svårigheter som är förenade med denna brottslighet, allt i syfte att öka lagföringen vad gäller rasistiska brott. Vidare behandlas frågor om utredningsmetod och hur rasistiska motiv påverkar gärningens straffvärde. I rapporten beskrivs också vilka åtgärder som har vidtagits och kommer att vidtas för att hatbrottsmotiv blir kända redan vid anmälningstillfället.

2.12 Bekämpning av miljöbrott och arbetsmiljöbrott

Resultat – miljöbrott

Observera att uppgifterna i tabell 2.13 om inkomna, avslutade och balanserade brottsmisstankar inte har justerats med hänsyn till de ändrade registreringsprinciperna.

Antalet inkomna brottsmisstankar i miljöbrott har i förhållande till 2006 minskat från ca 3 700 till ca 2 800.

TABELL 2.13 Miljöbrott. Sammanfattande tabell 2005–2007

	2005	2006	2007
Inkomna brottsmisstankar	3 648	3 665	2 808
Avslutade brottsmisstankar	3 972	4 498	2 943
Lagförda brottsmisstankar	513	465	341
Andel av samtliga avslutade brottsmisstankar som lett till lagföring*	15%	15%	14%
Brottsmisstankar där beslut ännu inte fattats	2 256	1 852	1 793
Antal och andel av dessa där förundersökning avslutats	89 (4%)	87 (5%)	60 (3%)
Genomströmningstid (dagar) från inkommen anmälan till beslut			
Medelvärde	315	258	345
Medianvärde	137	71	185

* Exklusive beslut av administrativ karaktär, t.ex. överflyttning av ärenden mellan åklagarkammare



I samarbete med Polisen pågår ett arbete med att beskriva risker med vanliga kemikalier.

Orsaken till minskningen är delvis de omfattande ändringar som gjordes i miljölagstiftningen den 1 januari 2007. På grund av ändrade registreringsprinciper finns här, som nämnts tidigare, en del osäkerheter vid jämförelser mellan 2007 och tidigare år.

Ärendebalanserna har minskat under 2007. Lagföringsandelen av samtliga avslutade brottsmisstankar låg under 2007 på 14 procent. Detta är en minskning i förhållande till 2006 med en procentenhet. Totalt sett är lagföringsandelen av anmälda brott inom miljöområdet förhållandevis låg. En del av förklaringen till detta är att en åtalsprövningsregel i miljöbalken innebär att lagstiftarens intention är att i många fall ersätta ett straff med en miljösanktionsavgift. Vidare har en lagregel införts från den 1 januari 2007 som innebär att ansvar för otillåten miljöverksamhet, ett frekvent brott, inte ska dömas ut om gärningen omfattas av en skyldighet för verksamhetsutövaren att betala miljösanktionsavgift. Det finns också i miljöbalken en lagreglerad skyldighet för tillsynsmyndigheterna att anmäla varje misstanke om brott till polis eller åklagare. Detta får till följd att ett betydande antal ärenden som aldrig kan leda till lagföring anmäls för utredning.

Från den 1 juli 2006 finns en regel i brottsbalken som innebär att företagsbot ska vara den primära reaktionen för brott i näringsverksamhet som begåtts av oaktsamhet och där påföljden kan antas bli böter. Det är dock ännu inte möjligt att följa upp tillämpningen av denna regel genom verksamhetsstatistiken.

Miljöbrott är ofta av komplicerad beskaffenhet och utredningstiden från inkommen anmälan till beslut i åtalsfrågan ligger på ett medelvärde om 345 dagar. Tiden har i förhållande till 2006 förlängts med ca 3 månader. Förklaringen är att målens komplexitet ökat samt att Polisens resurser ibland inte varit tillräckliga för att genomföra en snabb utredning.

Vid utgången av år 2007 var antalet brottsmisstankar där förundersökningen avslutats men beslut i åtalsfrågan inte fattats 60. Detta är en minskning med 27 brottsmisstankar.

Åtgärder under 2007

En resursförstärkning på central nivå har under 2007 lett till en förbättring av metodutvecklingen inom miljöområdet. Dessutom har det rättsliga stödet till landets miljöåklagare ökat. Under 2007 har även den rättsliga tillsynen utökats. Bland annat har ett flertal åklagarkammare där miljöåklagare arbetar besökts och granskats. Vidare har tillsynen bland annat bedrivits genom en granskning av samtliga domar och strafförelägganden på området.

Miljöbrottsutredningar ställer ofta krav på hög kompetens inom olika fält. På försök anlätades under 2007 tre miljövetare för att tillföra miljöåklagarna ökad kompetens inom det naturvetenskapliga området. Försöket är nu avslutat och betydande erfarenheter har vunnits i frågan hur extern kompetens kan användas inom miljöbrottsbekämpningen.

Ett seminarium för landets samtliga miljöåklagare och miljöpoliser ägde rum även under hösten 2007. Vid detta seminarium belystes olika praktiska fall inom det miljörettsliga området. Huvudinriktningen för seminariet var dock att klarlägga hur polis och åklagare ska upptäcka allvarliga miljöbrott som idag inte uppdagas genom det existerande kontrollsystemet.

Vid ytterligare ett seminarium träffades enbart miljöåklagarna. Huvudtemat för detta möte var framtids- och strategifrågor. Dessutom diskuterades utifrån ett internationellt perspektiv praxis och metodutveckling.

Som ett led i rationaliseringen av miljöåklagarnas och Polisens arbete påbörjades under år 2006 ett projekt med att i en faktabank sammanställa riskbeskrivningar för de kemikalier som är mest frekventa i miljöbrottsammanhang. Projektets första del är nu slutförd och målsätt-

ningen är att riskbeskrivningarna ska användas under förundersökningen och under domstolsförhandlingarna. Allt syftar till att effektivisera miljöbrottshandläggningen.

Från den 1 januari 2007 handlägger miljöåklagarna utöver miljöbrott även arbetsmiljöbrott och brott mot arbetsmiljölagen. Många av dessa brott begås i näringsverksamhet och metoderna för utredning och lagföring är i stora delar likartade. Antalet brottsmisstankar som anmälts inom arbetsmiljöområdet uppgick för år 2007 till drygt 1 300. Då utredningstiden för dessa brott är förhållandevis lång är det för tidigt att bedöma resultatet av att arbetsmiljöutredningarna överflyttats på miljöåklagarna.

2.13 Samordning av bekämpning av ekonomisk brottslighet

På strategisk nivå sker samordning av bekämpning av ekonomisk brottslighet genom det av regeringen tillsatta Ekorådet och genom kontakter mellan myndighetsledningarna. Antalet myndigheter som ingår i rådet har under året utökats och från den 15 mars 2007 ingår Åklagarmyndigheten, Rikspolisstyrelsen, Ekobrottsmyndigheten, Skatteverket, Tullverket, Brottsförebyggande rådet, Finansinspektionen, Bolagsverket, Kronofogdemyndigheten och Lotteriinspektionen i rådet. Riksåklagaren är rådets ordförande. Rådet ska följa utvecklingen av den ekonomiska brottsligheten i samhället, tidigt uppmärksamma nya inslag i den ekonomiska brottsligheten samt vara forum för överläggningar som rör övergripande informationsutbyte myndigheterna emellan och sådant utvecklingsarbete som kräver samverkan mellan flera myndigheter. Rådet ska vidare ta initiativ till myndighetsgemensamma aktioner för att förebygga och bekämpa den ekonomiska brottsligheten samt analysera och utvärdera insatserna. Under året har rådets arbete varit inriktat på den rapport om den ekonomiska brottsligheten som avges till regeringen vart tredje år.

Under år 2007 har det centrala samordnings- och samverkansorganet Centrala samrådsgruppen för skattebrottsenheterna, där representanter för Åklagarmyndigheten, Ekobrottsmyndigheten, Rikspolisstyrelsen och Skatteverket ingår, initierat två projekt. Det första pro-

jektet syftar till att åstadkomma högre kvalitet och effektivitet i Skatteverkets brottsutredningar. Målet är att fånga upp generella områden som behöver utvecklas ytterligare genom till exempel utbildning. Det andra projektet syftar till att dels åstadkomma högre kvalitet på anmälningar i Skatteverket, dels höja kvaliteten i Ekobrottsmyndighetens och Åklagarmyndighetens hantering av brottsanmälningar från Skatteverket. Ett annat syfte är att få en gemensam syn på arbetssätt, rutiner och vilket stöd som ett framtida IT-system ska ge verksamheten.

På operativ nivå och i enskilda operativa ärenden sker samverkan med bland annat Ekobrottsmyndigheten, Skatteverket, Polisen och Kronofogden i informella samverkansgrupper. Åklagarmyndigheten och Ekobrottsmyndigheten är representerade i Polisens operativa råd. I rådet samordnas åtgärder mot den grova organiserade brottsligheten.

Åklagare från Åklagarmyndigheten har deltagit i ekoutbildning anordnad av Ekobrottsmyndigheten, medan åklagare från Ekobrottsmyndigheten deltagit i Åklagarmyndighetens grundutbildning och chefsutbildning.

Åklagarmyndigheten och Ekobrottsmyndigheten har även haft ett nära samarbete i frågor som omfattar rättstillämpning och rättslig utveckling. Som exempel på sådant samarbete kan nämnas metodutvecklingsprojektet avseende investeringsbedrägerier och förverkanden av brottsutbyten, vilka båda har en tydlig inriktning mot grov ekonomisk och grov organiserad brottslighet.

Åklagarmyndigheten har under hösten sett över hur ekobrottsbekämpningen och bekämpningen av blandad brottslighet inom myndigheten ska vara organiserad i framtiden. Arbetsgruppens förslag ska särskilt behandla de organisatoriska förutsättningarna för ett nära samarbete med Ekobrottsmyndigheten.

2.14 Bekämpning av mängdbrott

Riksåklagaren antog under 2006 nya riktlinjer för bekämpning av mängdbrott (ÅMR 2006:2).

De flesta åklagarkammare hade redan under 2006 funnit olika samverkansformer med Polisen på lokal nivå. Polismyndigheterna har under 2007 fortsatt sitt

arbete att, utifrån lokala förutsättningar, anpassa och implementera de arbetsmodeller som Rikspolisstyrelsen skapat för mängdbrottsbekämpning – Polisens nationella utredningskoncept (PNU) och Polisens utredningsmodell (PUM). I detta arbete har åklagarkammarna främst genom sina mängdbrottsåklagare alltmer kommit att medverka. Regionala operativa ledningsgrupper har som ett led i PUM bildats inom Polisen, med ansvar för den planlagda operativa verksamheten för bekämpning av mängdbrott. Nästan alla åklagarkammare medverkar i sådana ledningsgrupper.

Mängdbrottsåklagare och kammarchefer deltar också i regelbundet återkommande möten med polisiära förundersökningsledare, där rättsliga, organisatoriska och strategiska frågor behandlas. Mängdbrottsåklagarna kvalitetsäkrar också på olika sätt brottsutredningarna inom mängdbrotten, bland annat genom generella förundersökningsdirektiv och uppföljning via särskilda kvalitetsäkringsblanketter.

Inom ramen för den nationella utbildningen för polisiära förundersökningsledare som genomförs på olika ställen i landet ingår praktikveckor på en åklagarkammare. På så vis bidrar åklagarkammarna till kompetensutvecklingen av Polisens utredningspersonal. Samtliga åklagarkammare deltar också i en av Rikspolisstyrelsen och Åklagarmyndigheten centralt initierad försöksverksamhet, där polisiära förundersökningsledare ska upprätta utkast till gärningsbeskrivningar med bevisuppgifter.

Som en direkt följd av mängdbrottsreformen inom Åklagarmyndigheten arbetar nu ett stort antal åklagarkammare tillsammans med Polisen i olika lokala projekt och satsningar för brottsförebyggande arbete, t.ex. i de olika lokala brottsförebyggande råden. Dessa projekt har till syfte att analysera mängdbrottens karaktär på lokalplanet och skapa underlag för gemensamma strategiska överväganden i fråga om brottsförebyggande åtgärder.

Sedan den 1 juli 2004 pågår vid Stockholms tingsrätt en försöksverksamhet med ett särskilt snabbspårförfarande i brottmål av mängdbrottskaraktär. Det övergripande syftet är att, med stöd av ändrade regler om delgivning, inom befintliga ekonomiska ramar och med bibehållen rättssäkerhet effektivisera handläggningen och minska genomströmningstiderna för mängdbrottsärenden. Genom regeringsbeslut har nu denna försöksverksamhet utökats till att gälla även Helsingborg och Uppsala. Åklagarmyndigheten

har utsetts att leda uppdraget, som ska genomföras tillsammans med Rikspolisstyrelsen, Domstolsverket, Kriminalvården och Rättsmedicinalverket. De medverkande myndigheterna ska redovisa resultatet till regeringen i en gemensam rapport senast den 30 juni 2008. Projektet genomförs med stöd av lokala projektplaner för de olika samverkansgrupperna som har bildats i Uppsala, Stockholm och Helsingborg. Berörda åklagarkammare har som en naturlig följd av projektet haft betydligt tätare och djupare kontakter med övriga aktörer i rättskedjan, bland annat regelbundna samverkansmöten med kontinuerlig utvärdering av arbetet i projektet. Åklagarkammarnas organisation har på olika sätt anpassats för en optimal handläggning av dessa så kallade snabbspårsärenden. I övrigt kan konstateras att det har skett en allmän kompetenshöjning hos Polisen beträffande t.ex. delgivningsfrågor och regelverket kring förstahandsåtgärder och frihetsberövanden men att Polisen hittills levererat färre ärenden än förväntat.

Under året har ett tillsynsprojekt genomförts i syfte att analysera åklagarkammarnas arbete med mängdbrottsbekämpningen. Resultatet kommer att redovisas i en rapport i början av 2008.

2.15 Bekämpning av bidragsbrott

Under året har en rad åtgärder vidtagits för att effektivisera bekämpningen av brott mot välfärdssystemen. Detta arbete utgör en god grund även för det fortsatta arbetet med att bekämpa brott enligt bidragsbrottslagen.

Den så kallade Västmanlandsmodellen (en samverkansmodell mellan Försäkringskassan, Polisen och Åklagarmyndigheten, som bland annat syftat till snabbare och förbättrade handläggningsrutiner av brott mot trygghetssystemen) har utvärderats. Utvärderingen redovisades till regeringen i september 2007. Ett resultat av utvärderingen blev att riksåklagaren, rikspolischefen och Försäkringskassans generaldirektör tillsammans beslutade att anta en gemensam handlingsplan för bekämpning av bidragsbrott. Handlingsplanens viktigaste punkter är att åklagare tills vidare ska fortsätta att vara förundersökningsledare i denna brottstyp, att Polisen ska vara mottagare av anmälningarna, att arbetssättet med särskilt utsedda handläggare inom varje myndighet

bör utvecklas ytterligare, att gemensamma åtgärder behövs för att precisionen och kvaliteten i anmalingarna ytterligare ska öka och att det goda samarbetet bör utvecklas mellan myndigheterna på alla nivåer. Utvärderingen och handlingsplanen har sammanställts i en promemoria (RättsPM 2007:15).

Under hösten 2007 beslutades att åklagarna bör vara förundersökningsledare i denna brottstyp fram till den 1 augusti 2008, då bidragsbrottslagen varit i kraft i ett år. Därefter ska Polisen överta uppgiften att vara förundersökningsledare.

Under året har ett omfattande samarbete ägt rum på central nivå med bland annat Försäkringskassan och Polisen. Ett stort antal kontakter har tagits med kommuner, myndigheter och organisationer som berörs av bidragsbrottslagen. Frågeställningarna har bland annat handlat om tillämpning av den nya lagen samt praktiska frågor kring de ingivande myndigheternas och organisationernas interna utredningsarbete.

Västmanlandsmodellen är i allt väsentligt införd som arbetsmetod på alla allmänna kammare. Dessa har särskilt utsedda åklagare som ansvarar för handläggningen av bidragsbrotten samt är kontaktpersoner för polis och ingivande myndigheter och organisationer. Åklagarna har också i stor utsträckning medverkat vid utbildning på lokal samverkansnivå. Uppmärksamheten kring denna brottstyp har ökat.

En promemoria om bidragsbrottslagen (RättsPM 2007:21) har tagits fram. Promemorian innehåller tre delar. I ett avsnitt redogörs för bidragsbrottslagen och förarbetena. En annan del handlar om vad en polisanmälan om bidragsbrott bör innehålla för att hanteringen hos polis och åklagare ska bli så effektiv som möjligt. Denna beskrivning är tänkt att användas som en vägledning för de ingivande myndigheterna när de utarbetar interna rutiner för anmälan om bidragsbrott. För att skapa bästa möjliga förutsättningar för likformighet och enhetlighet i handläggningen och för bedömningen av rubriceringsfrågor ges också rekommendationer om beloppsgränser till ledning för normalfall. En viktig rekommendation är att gränsen mellan bidragsbrott av normalgraden och ringa brott har satts till 1 500 kronor.

Åklagarmyndigheten har medverkat till att relevanta brottskoder för brott mot bidragsbrottslagen tagits fram. Fr.o.m. hösten 2007 finns det särskilda brottskoder för de

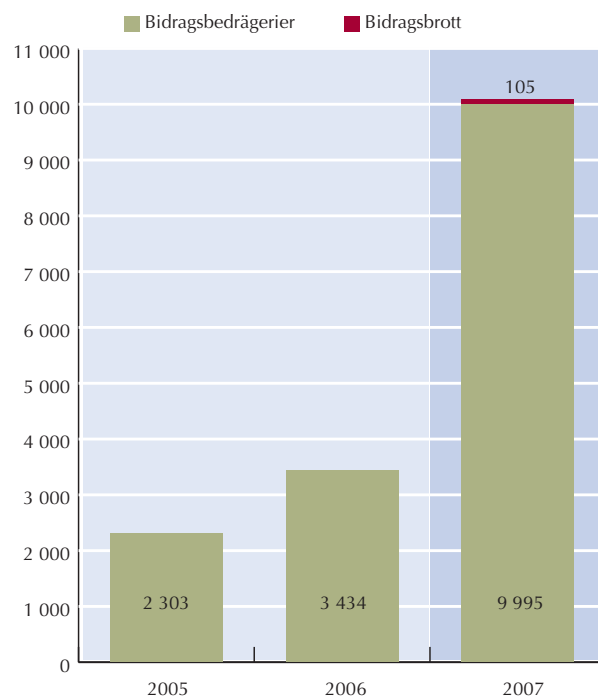
fyra bidragsbrotten. Brottskoderna är så konstruerade att det i princip även framgår vilken myndighet som utsatts för brottet.

Som framgår av **diagram 2.14** har ca 10 000 brottsmisstankar som avser bedrägeri mot Försäkringskassan kommit in till Åklagarmyndigheten under 2007. Under 2006 inkom ca 3 500 brottsmisstankar, alltså en ökning med ca 6 500. På grund av de ändrade registreringsprinciperna i det nya ärendehanteringssystemet torde den reella ökningen mellan åren vara ännu större. Under tiden augusti till december 2007 inkom sammanlagt knappt 3 500 brottsmisstankar. Under samma period inkom enligt Åklagarmyndighetens verksamhetsstatistik ca 100 brottsmisstankar som avser den nya bidragsbrottslagen. Merparten av dessa härrör från Försäkringskassan. De nya brottskoderna ska användas för brott som är begångna efter den 1 augusti 2007.

På grund av det stora inflödet av brottsmisstankar var vid årsskiftet ett stort antal misstankar under utredning/handläggning.

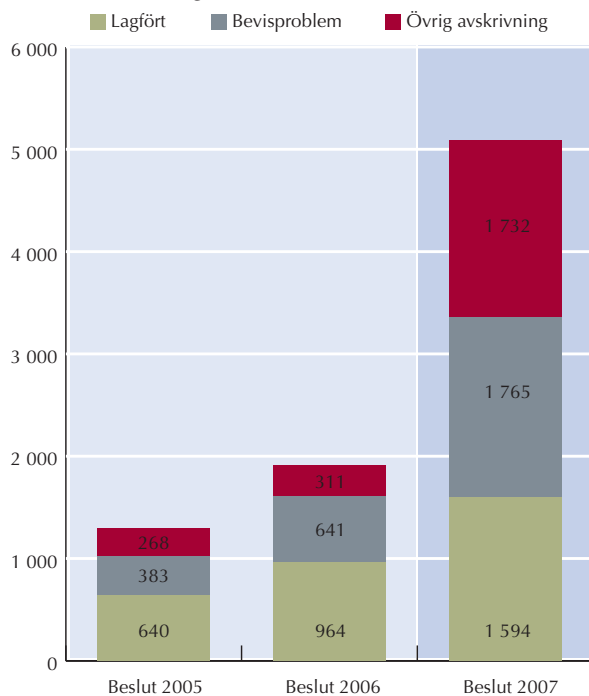
Observera att uppgifterna i diagrammet inte har justerats med hänsyn till de ändrade registreringsprinciperna.

DIAGRAM 2.14 Bidragsbedrägerier inklusive bidragsbrott – inkomna brottsmisstankar



Av **diagram 2.15** framgår att antalet lagförda brottsmisstankar för bedrägeri mot Försäkringskassan har ökat under 2007, medan andelen har minskat. En stor andel beslutade brottsmisstankar redovisas i diagrammet som övrig avskrivning. Dessa avser främst beslut att inte inledda eller lägga ned förundersökning med motiveringen att något brott som hör under allmänt åtal inte har förövats.

DIAGRAM 2.15 Bidragsbedrägerier inklusive bidragsbrott – beslutsfördelning



2.16 Bemötande av brottsoffer

Brottsofferfrågor har en hög prioritet i åklagararbetet. Inriktningen är att brottsoffer och vittnen ska bemötas med respekt och professionalism och känna tillit och säkerhet inför sin uppgift som bevisperson under en brottsutredning och en domstolsprocess.

Vid den omfattande utbildningsverksamheten inom Åklagarmyndigheten behandlas – i såväl grundutbildningen som den fördjupade utbildningen – speciella målsägandefrågor integrerat med respektive ämnesområde.

Vid varje åklagarkammare finns idag en åklagare som

genomgått en fördjupad utbildning i brottsofferfrågor. Denna ska fungera som kontaktperson gentemot Brottsoffermyndigheten och som kunskapsförmedlare på kamraren.

Ett professionellt bemötande kräver emellertid också att åklagare och administratörer har en hög medvetenhet om betydelsen av de egna värderingarna och attityderna och hur dessa påverkar de brottsoffer de möter. Därför har ett pilotprojekt för arbete med bemötande av brottsoffer genomförts i samarbete med forskare vid Umeå universitet. Projektet riktade sig till åklagare och syftade till att ta fram en arbetsmodell, med deltagarnas egen aktivitet och egna erfarenheter som utgångspunkt, för att få till stånd diskussioner kring åklagares bemötande av brottsoffer. Pilotprojektet har omfattat nästan en tredjedel av landets åklagare och det har mottagits mycket positivt av deltagarna. Åklagarmyndigheten använder nu modellen i utbildningsverksamheten för att ytterligare förbättra bemötandet av brottsoffer.

2.17 Internationellt samarbete

Internationellt rättsligt samarbete

Arbetet med att utveckla det internationella straffrättsliga samarbetet syftar till en effektiv lagföring av brottslighet med internationella inslag, i Sverige eller utomlands. Internationellt samarbete krävs genomgående i de brottsutredningar som handläggs vid de internationella åklagarkamrarna, men även i brottsutredningar vid de allmänna kamrarna.

En angelägen uppgift för Åklagarmyndigheten är att bistå utländska myndigheter med olika åtgärder inom ramen för utländska brottsutredningar. De internationella åklagarkamrarna har huvudansvaret för handläggningen av inkommande ärenden från utomnordiska stater och dessutom framställningar från ett nordiskt land om utlämning eller överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder. De allmänna åklagarkamrarna handlägger som huvudregel inkommande nordiska ärenden om rättslig hjälp och överförande av lagföring till Sverige. På sikt ska de allmänna åklagarkamrarnas ansvarsområde utvidgas ytterligare. Förändringsarbetet syftar till att utveckla och vidmakthålla internationell kompetens vid de allmänna åklagarkamrarna.

Genom en central samordning av det internationella samarbetet i kombination med den specialistkompetens som finns vid de internationella åklagarkamrarna (se avsnitt 2.7) och vid Eurojust (se fortsättningen) har effektiva rutiner för det internationella samarbetet kunnat utvecklas. Denna organisation bidrar också till att åklagarväsendet har god beredskap för att på operativ nivå genomföra utredningar med internationella förgreningar.

Utlämning

Utlämning från Sverige

År 2007 inkom 29 ansökningar om utlämning från Sverige till ett utomnordiskt land. Motsvarande siffror för år 2006 och 2005 var 18 respektive 12.

Antalet ärenden om utlämning från Sverige till ett annat nordiskt land uppgick år 2007 till 43 jämfört med 53 för år 2006 och 68 år 2005.

Utlämning till Sverige

Under året har det förekommit 9 ärenden om utlämning till Sverige för lagföring från annat land exklusive de nordiska länderna. Antalet ärenden 2007 om utlämning till Sverige från de nordiska länderna uppgick till 7.

Det totala antalet ärenden om utlämning till Sverige för 2007 var därmed 16. Motsvarande siffra för 2006 var 22 och 2005 var den 20.

Överlämnande enligt en europeisk arresteringsorder

Överlämnande från Sverige

Under året har det förekommit 41 ärenden om överlämnande från Sverige för lagföring och straffverkställighet. År 2006 uppgick antalet till 40 och år 2005 till 35. Antalet ärenden verkar ha stabiliserats på denna nivå.

Överlämnande till Sverige

Svenska åklagare har under år 2007 utfärdat 62 arresteringsorder för lagföring. 2006 utfärdades 90 arresteringsorder och 2005 drygt 80. Det är inte känt varför antalet är lägre för 2007 än för föregående år.

Ärenden om överlämnande till Sverige för straffverkställighet handläggs av Rikspolisstyrelsen och redovisas därför inte av Åklagarmyndigheten.

Eurojust

Sverige har alltsedan åklagarsamarbetet Eurojust inrättades haft en nationell medlem stationerad vid Eurojust i Haag. Under året har Sverige haft ytterligare en åklagare anställd vid Eurojust som Seconded National Expert (SNE). Tre åklagare har under året gjort utbildningstjänstgöring vid Eurojust under vardera tre veckor.

Sedan Eurojust inrättades permanent 2002 har antalet ärenden som handlagts vid organisationen hela tiden ökat. Sammanlagt registrerades 1 085 ärenden vid Eurojust under 2007. Antalet var 588 år 2005 och 770 år 2006.

De ärendetyper som handlagts vid Eurojust är främst allvarliga narkotikabrott, olika typer av grova bedrägerier (bland annat investeringsbedrägerier, momsbedrägerier och kreditkortsbedrägerier), organiserade grova stölder, människohandel och människosmuggling samt penningtvätt. De vanligast förekommande ärendetyperna hos den svenska medlemmen är grova narkotikabrott, grova våldsbrott, grova bedrägerier och grova skattebrott.

Eurojusts viktigaste samarbetsparter på rättsområdet är Europol. Under senare år har Eurojust och Europol samarbetat i ett flertal utredningar, bland annat om grova narkotikabrott och barnpornografibrott. Samarbetet med Europol har förstärkts och vidareutvecklats under 2007. Eurojust har samarbetsavtal med Island, Norge och USA. Norge och USA har placerat sambandsåklagare vid Eurojust. Under året undertecknades ett samarbetsavtal med Kroatien.

Svenska åklagare har i flera fall deltagit i större samordningsoperationer via Eurojust bland annat i fråga om grova narkotikabrott, barnpornografibrott, grova bedrägerier, korruption, människohandel och terrorism. Sverige har haft en viktig roll vid samordning av utredningar i samband med FN:s "olja mot mat"-program, människohandel avseende barn och ungdomar från Kina, människosmuggling, flera investeringsbedrägerier samt terrorismfinansiering. Eurojusts medverkan har bidragit till fällande domar i flera utredningar i Sverige.

Europeiska rättsliga nätverket – EJN

Det Europeiska rättsliga nätverket (EJN) har till uppgift att underlätta och förbättra det internationella straffrättsliga samarbetet. Kontaktpersonerna i nätverket hjälper till med att upprätta direktkontakt mellan åkla-

gare i olika länder och lämnar information i olika juridiska och praktiska frågor. EJN:s sekretariat finns i Haag och är samlokaliserat med Eurojust.

Internationella konferenser och riksåklagarmöten

Sverige var representerat vid den Internationella Åklagarförbundets (IAP) konferens som 2007 ägde rum i Hong Kong och i IAP:s regionala europeiska konferens för operativa åklagare i Haag. Svenska åklagare har också deltagit i internationella möten om sexuell exploatering av barn på Internet, terrorism och mutbrott.

Riksåklagaren har deltagit i de årliga mötena mellan riksåklagarna i Norden (Island) och inom EU ("Eurojusticekonferensen", Slovenien).

Aktionsgruppen mot organiserad brottslighet i Östersjöregionen arbetar med ett operativt perspektiv gentemot den organiserade och grova brottsligheten inom regionen. En svensk åklagare har deltagit i den expertgrupp under OPC som ansvarar för frågor om människosmuggling, med specialinriktning på brottslighet som gäller handel inom Östersjöregionen med kvinnor och barn för sexuella ändamål. Av de arbetsgrupper som inrättats under Östersjöriksåklagarna hade Sverige under 2007 ansvaret för nätverket för bekämpning av människohandel för sexuella ändamål.

Internationellt rättsligt utvecklingssamarbete

Svenska åklagare har deltagit som föreläsare vid olika seminarier i bland annat Ukraina, Armenien och Bosnien-Hercegovina med fokus på frågor om mänskliga rättigheter och "rule of law". Svenska åklagare har också deltagit i utbildning anordnad av Folke Bernadotteakademien avsedd för tjänstemän som ska delta i olika "rule of law"-uppdrag.

2.18 Riksåklagarens verksamhet i Högsta domstolen

Inledning

Högsta domstolen är sista domstolsinstans bland de allmänna domstolarna och är en ren prejudikatsinstans. Riksåklagaren är ensam allmän åklagare i Högsta domstolen och verkar där för rättsbildning och rättsutveckling. Uppgiften för riksåklagaren i Högsta domstolen är



framför allt inriktad på rättsliga frågor som har betydelse i det operativa åklagararbetet. Genom att föra lämpliga mål till Högsta domstolen kan riksåklagaren få framklargörande besked i frågor som rör den praktiska rättstillämpningen på centrala straffrättsliga områden. Genom verksamheten i Högsta domstolen bidrar riksåklagaren också till att lagstiftarens kriminalpolitiska intentioner får ett genomslag.

För att fånga upp intressanta prejudikatfrågor och uppmärksamma hela åklagarväsendet på behovet av vägledning och utveckling arbetar riksåklagaren i nära samverkan med Åklagarmyndighetens fyra utvecklingscentrum, som har ansvaret för rätts- och metodutvecklingen på olika brottsområden, och med Ekobrottsmyndigheten. Kartläggningen resulterar i en samlad rättsutvecklingsplan.

En sammanställning över aktuella rättsutvecklingsfrågor redovisas i Åklagarmyndighetens verksamhetsplan. Bland de frågor som tas upp där kan nämnas

- våldsbrott och särskilt familjerelaterat våld,
- sexualbrott – tillämpningen av den nya sexualbrottslagstiftningen,
- människohandel,
- narkotikabrott,
- bidragsbrott och ekobrott,
- påföljd för brott av ungdomar,
- tillämpningen av sanktionssystemet mot miljöbrott, bland annat företagsbot.

Antalet mål som har förts till Högsta domstolen

Det är många faktorer som spelar in när det gäller att bedöma om ett mål lämpar sig för Högsta domstolens prövning. Det är viktigt att målet kan leda till ett prejudikat av mer allmänt värde för det operativa åklagararbetet och målet får inte avse en ren bevisvärderingsfråga eller ett avgörande som har betydelse endast i det överklagade målet. Det gör att det finns begränsningar när det gäller vilka mål som är lämpliga för överklagande till Högsta domstolen och antalet överklaganden varierar mellan åren. Mycket arbete läggs ned på att få fram viktiga mål till Högsta domstolen.

Riksåklagaren har under år 2007 fört upp 22 mål till Högsta domstolen. Det är ett högre antal än något av de senaste åren.

På samma sätt som för enskilda gäller sedan några år att ett mål som riksåklagaren överklagat tas upp till prövning endast om Högsta domstolen beviljar prövningstillstånd. Högsta domstolen har under året avslagit riksåklagarens begäran om prövningstillstånd i ett mål.

Det bör framhållas att antalet mål som riksåklagaren överklagar inte ger en heltäckande bild av riksåklagarens verksamhet i Högsta domstolen. En stor del av arbetet upptas av mål där riksåklagaren har ställning som motpart till den dömde som har överklagat en hovrättsdom och där Högsta domstolen begär att riksåklagaren ska komma in med en svarsskrivelse. Ofta avgörs frågan om prövningstillstånd först sedan riksåklagaren har svarat i målet. I de allra flesta fall där riksåklagaren har ansett att det inte har funnits skäl för prövningstillstånd har Högsta domstolen inte heller tagit upp målet till prövning. Antalet svarsskrivelser har under år 2007 uppgått till drygt 80.

En del av riksåklagarens verksamhet i Högsta domstolen avser ärenden om resning till förmån för den tilltalade. Resningsinstitutet är ett extraordinärt rättsmedel och ska aktualiseras endast i undantagsfall. Den rättsliga regleringen ska tillgodose dels intresset av att de inblandade parterna i ett brottmål ska känna trygghet och slipa leva under hotet att en sak som har prövats av domstol ska kunna tas upp igen, dels intresset av att felaktiga domar ska kunna korrigeras. Den absoluta merparten av resningsärendena avser hovrättsdomar och avgörs hos Högsta domstolen. Generellt sett är ärendena komplicerade och tar relativt stora resurser i anspråk.

Under senare år har resningsinstitutet varit föremål för en, stundtals intensiv, allmän rättspolitisk debatt. Inte minst har debatten gällt åklagarens roll i systemet. Det har framställts krav på att åklagares och domstolars handlande ska bli mer förutsebart och tydligt och på att åklagarens roll bör göras tydligare. För att möta dessa krav har riksåklagaren under året inrättat en särskild funktion med en överåklagare som direkt under riksåklagaren ska handlägga resningsärenden. Den överåklagaren är helt frikopplad från andra operativa åklagare ärenden och därmed tillförsäkrad möjligheten att handlägga resningsärendena så självständigt och objektivt som det är möjligt inom ramen för åklagarrollen. Den utsedde överåklagaren för resningsärenden har under den senare delen av året handlagt ca 40 ärenden.

Analys av hur riksåklagarens verksamhet i Högsta domstolen har påverkat rättsutvecklingen

Ett uppmärksammat och viktigt avgörande under året gällde påföljden för mord. Avgörandet signalerar en kursändring i praxis som innebär att normalpåföljden ska vara ett tidsbestämt straff och att livstidsstraffet ska reserveras för de allvarligaste fallen. Högsta domstolens dom resulterade i att en utredning fick ett snabbuppdrag att se över straffskalan för mord.

I sammanhanget kan nämnas lagstiftningen om omvandling av domar på livstid. Högsta domstolen har ännu inte avgjort något mål men har för närvarande tre mål för prövning, varav ett förts upp av riksåklagaren. Målen gäller bland annat vilken betydelse gärningens straffvärde har för hur lång tid som måste avtjänas innan livstidsstraffet kan omvandlas till ett tidsbestämt straff och hur långt det tidsbestämda straffet bör vara.

Ett område som är prioriterat av statsmakterna är bekämpningen av sexualbrott. Riksåklagaren har under året överklagat två domar som gäller sexualbrott. Ett av målen, som avgjorts av Högsta domstolen, gällde sexuellt utnyttjande av barn och den särskilda regeln om ansvarfrihet när skillnaden mellan parterna i fråga om ålder och utveckling inte är så stor. Avgörandet innebär ytterligare en pusselbit när det gäller att få fram en fast praxis vid sexualbrott.

Ett närliggande och också prioriterat område är bekämpningen av relationsbrott, alltså våld och hot mot närstående. Riksåklagaren har överklagat ett fall som gäl-

ler om en mans hot mot sin före detta sambo ska bedömas som grovt brott med följd att straffet skärps. Här kan också nämnas att Högsta domstolen i ett par fall under året tagit ställning till frågor om besöksförbud.

Bekämpningen av ekobrott är även i fortsättningen högt prioriterad. Ett viktigt mål som efter överklagande av riksåklagaren avgjordes av Högsta domstolen gällde uppsåtskravet vid medhjälp till skattebrott, närmare bestämt hur pass insatt i de närmare detaljerna i huvudmännens förehavanden en medhjälpare måste vara för att kunna dömas. Ett annat ekomål som riksåklagaren fört upp till Högsta domstolen gäller insiderbrott. Av intresse i målet är framför allt vad som avses med insiderinformation och gränsen mot grovt insiderbrott.

Ett närliggande område som uppmärksammats under senare tid är korruption. Här behöver lagstiftningen klargöras i flera avseenden, bland annat gäller det kravet på samband mellan en given förmån och mottagarens tjänsteutövning. Riksåklagaren har överklagat en sådan dom och är svarandepart i några andra mål.

Av betydelse för det operativa åklagararbetet är frågor om påföljder i olika situationer, t.ex. villkoren för att döma unga lagöverträdare till frihetsberövande påföljder och förutsättningarna för att använda påföljder som ungdomsvård och ungdomstjänst. Ungdomstjänst innebär en skyldighet att utföra oavlönat arbete under ett visst antal timmar. Efter överklagande av riksåklagaren har Högsta domstolen lagt fast utrymmet för att döma till ungdomstjänst med hänsyn till brottets straffvärde. I ett annat mål har Högsta domstolen bestämt att ungdomstjänst är en lämplig påföljd för unga som gjort sig skyldiga till brott som annars regelmässigt bestraffas med fängelse. I det aktuella fallet gällde det brottet mened.

På det internationella området kan nämnas ett mål som gäller utlämning och villkoren för utlämning inom EU enligt den europeiska arresteringsordern. Högsta domstolen biföll riksåklagarens överklagande.

Av intresse är också några mål som rör förenligheten mellan den svenska, interna lagstiftningen och EG-lagstiftningen, bland annat när det gäller möjligheterna att anordna lotterier och villkoren för att som privatperson få beställa och importera alkoholdrycker.

I följande avsnitt redovisas ett urval av de mål som avgjorts av Högsta domstolen under året.

Mål i Högsta domstolen under 2007

Mord

Högsta domstolen har under året anvisat en tydlig kursändring när det gäller påföljden för mord. Normalpåföljden för mord ska numera vara tio års fängelse.

Hovrätten hade dömt en tilltalad till tio års fängelse för att ha mördat sin sambo. Riksåklagaren överklagade domen och yrkade att Högsta domstolen skulle döma den tilltalade till livstids fängelse.

Högsta domstolen fastställde hovrättens dom. I domen konstaterade Högsta domstolen att domstolarna i allt större utsträckning dömer till fängelse på livstid i stället för ett tidsbestämt straff. Vidare konstaterades att regeringen när livstidsstraff omvandlas till tidsbestämda straff i dag beslutar om längre strafftider än tidigare. Det betyder att den förutsebara konsekvensen av att ett livstidsstraff utdöms i dag generellt sett är en annan än tidigare. Enligt Högsta domstolen borde därför livstidsstraffet förbehållas de allvarigaste fallen. Enbart det att mordet begåtts med kniv mot en skyddslös närstående i hennes hem motiverade enligt Högsta domstolen inte att straffet skulle bli fängelse på livstid.

Missbruk av pass

Domstolarnas praxis har varierat när det gäller påföljd för missbruk av pass som består i att man vid inresa till Sverige använder sig av ett pass som visserligen är äkta men utställt för en annan person. Ofta finns det en avsevärd risk för förväxling och chanserna att komma igenom passkontrollen är därför stora. I vissa fall har dom-



stolarna dömt till böter medan man i andra fall, särskilt med hänsyn till den vikt som statsmakterna lagt vid en effektiv identitetskontroll vid inresa till Sverige, bedömt brottet som grovt och dömt till fängelse. Riksåklagaren överklagade en dom på böter till Högsta domstolen för att få klarlagt vad som ska vara påföljden. Enligt Högsta domstolen ska straffet med hänsyn till hur lagtexten är utformad vara böter, om det inte finns någon särskilt försvårande omständighet.

Tillgrepp av registreringsskylt är inte stöld

Ett mål gällde hur ett tillgrepp av registreringsskyltarna till en bil skulle bedömas. För att ett tillgrepp ska bedömas som stöld krävs att det har inneburit skada, dvs. en ekonomisk skada. I det ligger enligt Högsta domstolen att det tillgripna måste ha eller representera ett marknadsvärde. Enligt Högsta domstolen är registreringsskyltar till en bil offentliga kontrollmärken och har som sådana inte något fristående marknadsvärde. Tillgreppet bedömdes därför inte som stöld utan som ett lindrigare brott, egenmäktigt förfarande.

Narkotikabrott

Tillåten industrihampa är inte narkotika

En person påträffades med 1,6 kilo så kallad industrihampa, som tillhör växten cannabis. Han hade tagit hampan från en åker där en annan person odlade den för industriellt ändamål med tillstånd från länsstyrelsen. Mannen åtalades för narkotikabrott. Enligt Högsta domstolen kan hampa av godkänd sort och som odlas efter en korrekt ansökan, inte utgöra narkotika i narkotikastrafflagens mening. Även om den tilltalade tänkte använda hampan för missbruk, var innehavet därför inte straffbart. Åtalet ogillades.

Samma gärning?

En grundläggande regel inom straffrätten är att man inte ska kunna åtalas och dömas två gånger för samma gärning. Men vad är "samma" gärning?

En man åtalades och dömdes för narkotikabrott till fängelse i ett år och fyra månader. Domen avsåg att den tilltalade i sin lägenhet mottagit och förvarat 201 gram amfetamin. Domen överklagades inte.

Samma person kunde senare knytas till ytterligare 2 978 gram amfetamin och närmare 8 000 ecstasytable-

ter som han förvärvat vid samma tillfälle som det första partiet. Ett nytt åtal väcktes för förvärvet av den nya narkotikan. Tingsrätten dömde den tilltalade för grovt narkotikabrott till ett mycket långt fängelsestraff, åtta år och åtta månader.

Högsta domstolen slog fast att det nya åtalet inte kunde prövas. Eftersom båda åtalen gällde narkotika som kom från samma parti och som förvärvats vid ett och samma tillfälle, måste hela förvärvet bedömas som en gärning och denna gärning var slutligt avdömd i och med den första domen.

Ekobrott – medhjälp till skattebrott

Högsta domstolen har i en dom behandlat uppsåtskravet vid medhjälp till skattebrott.

I en härva med svarta löner åtalades en person för medhjälp till grovt skattebrott. Denne hade ställt upp som företrädare för tre bolag, öppnat konton i bolagens namn och mot oriktiga fakturor mottagit närmare en och en halv miljon kronor från det bolag i vilket skatteundandragandet skedde (CAB). Han hade därefter i omgångar tagit ut pengarna i kontanter och lämnat tillbaka dem till företrädare för CAB. Pengarna använde huvudgärningsmännen till att utbetala ersättning till svart arbetskraft och lämnade sedan i skattedeclarationer nu oriktiga uppgifter om ingående mervärdesskatt, arbetsgivaravgifter och avdragen skatt.

Hovrätten ogillade åtalet. Även om den tilltalade insett att han medverkat i brottslig verksamhet kunde man enligt hovrätten inte dra slutsatsen att han varit så insatt i hur skatteundandraget gick till att han kunde dömas för medverkan till huvudgärningsmännens skattebrott.

Efter överklagande av riksåklagaren dömde Högsta domstolen den tilltalade för medhjälp till grovt skattebrott. Det räckte enligt Högsta domstolen att den tilltalade insett att fakturorna skulle vara underlag för oriktiga uppgifter till Skatteverket och att det på det sättet fanns en risk för att skatt eller avgift skulle komma att undandras det allmänna. Däremot krävdes inte någon närmare insikt i vilka personer som stod bakom huvudbrottsligheten eller vilka skatter och avgifter som kunde komma att påverkas eller vilket belopp som skattebrottet avsåg.

Arbetsmiljöbrott

En stuveriarbetare dödades under lossning av ett fartyg i Åhus hamn. Fartyget lossades med hjälp av en kran med skopa som hängde i en vajer. Skopan kom i svängning och klämde arbetaren mot lastrumsväggen. Enligt skyddsföreskrifterna skulle en signalman finnas på plats när kranföraren inte hade uppsikt över hela lastområdet. Signalmannen fungerar då som länk mellan kranföraren och stuvorna i lastrummet. I det här fallet fanns det inte någon signalman på plats som kunde varna för svängningen. Det konstaterades att hamnbolagets rutiner flera gånger brustit på den punkten.

Den intressanta frågan var om avsaknaden av en signalman hade varit relevant för dödsfallet på ett sådant sätt att hamnbolagets VD, som kände till att man slarvade med att utse signalman, ska dömas för arbetsmiljöbrott/vållande till annans död.

Sedan hovrätten friat VD överklagade riksåklagaren domen. I domen lägger Högsta domstolen fast en generell regel som innebär att det finns ett relevant orsaks samband, om det framstår som i hög grad sannolikt att den skadliga effekten skulle ha uteblivit om den tilltalade handlat som han borde ha gjort. I det här fallet fick man utgå från att en kompetent signalman skulle ha sett till att ingen av stuvorna uppehöll sig i närheten av skopan. Det fanns därför ett relevant samband mellan avsaknaden av signalman och dödsolyckan. VD dömdes till villkorlig dom.

Utvisning – barnperspektivet

Den tilltalade kom till Sverige 1983 när han var 17 år. Han hade vid upprepade tillfällen dömts för allvarlig brottslighet, bland annat grovt narkotikabrott, försök till våldtäkt och andra våldsbrott. Han utvisades 1994. Återreseförbudet gällde till januari 2006. I juli 2006 gjorde han sig skyldig till våldtäkt och dömdes till fängelse i två och ett halvt år. Ett yrkande att han på nytt skulle utvisas från Sverige ogillades med hänvisning till att han numera hade fem underåriga barn här och att barnen inte borde berövas kontakten med sin far.

Riksåklagaren överklagade domen i utvisningsdelen. Högsta domstolen konstaterade att mannen inte hade någon fastare anknytning till Sverige och att han under lång tid olovligt vistats här. Hans levnadsomständigheter motiverade därför inte att han skulle få stanna i

Sverige. Visserligen fanns inte skäl att betvivla att barnen önskade ha fortsatt kontakt med mannen. Däremot fanns det ingenting som tydde på att mannen var beredd att ändra sin livsföring och det kunde därför befaras att han skulle komma att begå nya brott och i övrigt leva på ett sätt som skulle försvåra kontakterna med barnen. Med hänsyn till detta ansåg Högsta domstolen att det starka samhällsintresset av att han förhindrades att begå nya brott i Sverige vägde tyngre än barnens behov av kontakt och utvisade mannen.



Den stulna Rembrandttavlan som återbördades till Nationalmuseum.

Straffansvar vid provokation

Vid ett rån mot Nationalmuseum i december 2000 tillgreps tre tavlor, två av Renoir och en av Rembrandt. Den ena av Renoirtavlorna kom till rätta 2001.

Då en man greps i USA 2005, misstänkt för grova narkotikabrott, fann man hos honom den andra Renoirtavlan. Mannen sade sig kunna medverka till att även Rembrandttavlan skulle återfinnas och att det skulle kunna gå genom kontakter via hans son och under sken av att det fanns en köpare till tavlan. Efter ett antal månaders förhandling som i hemlighet övervakades av polis överlämnade sonen och två andra personer Rembrandt-

tavlan på ett hotellrum i Köpenhamn. Dansk polis grep männen. De tre männen åtalades i Sverige för grovt häleri. Åtalet avsåg endast åtgärder som de vidtagit sedan de blivit kontaktade på det sätt som Polisen iscensatt.

Högsta domstolen ogillade åtalet helt. Domstolen hänvisade till att Europadomstolen gör en klar skillnad mellan tillåtligheten av att använda sig av provokation och möjligheten att lagföra den provocerade och tillåter relativt långtgående provokationer så länge staten inte straffrättsligt ingriper mot den som provocerats. Om någon åtalas för ett brott som han inte skulle ha begått om han inte blivit provocerad till det, har däremot rätten till rättvis rättegång enligt konventionen blivit oåterkalleligen undergrävd ("irremediably undermined").

I det här fallet fanns det enligt Högsta domstolen inte något som visade att de tilltalade skulle ha tagit befattning med tavlan om de inte provocerats till det av Polisen. I en sådan situation måste det straffrättsliga förfarandet avbrytas.

Privatimport av alkoholdrycker

Det uppmärksammade målet om privatimport av alkoholdrycker har avgjorts under året. I målet hade ett antal privatpersoner via Internet beställt vin från Spanien. Vinet transporterades till Sverige av en självständig transportör. Anmälan gjordes inte till tullen vare sig vid införseln eller på annat sätt varför vinet togs i beslag och sedermera förklarades förverkat av tingsrätten och hovrätten.

I ett förhandsavgörande i juni 2007 fann EG-domsto-



Tulltjänsteman undersöker beslagtagna varor.

len att förbudet i den svenska lagstiftningen mot att en privatperson direktimporterar alkoholdrycker utan att själv transportera dryckerna inte var förenligt med EG-rätten.

Högsta domstolen ändrade hovrättens dom på så sätt att förordnandena om förverkande av vinet upphävdes. I beslutet konstaterar Högsta domstolen att förverkande förutsätter att det finns ett införsel förbud för den vara som yrkas förverkad. Vidare konstateras att EG-domstolen funnit att det i målet aktuella införsel förbudet strider mot EG-rätten. Eftersom EG-domstolens tolkning av EG-fördraget är bindande för de nationella domstolarna kan införsel förbudet inte tillämpas i målet.

3. Kompetensförsörjning

SAMMANFATTNING

- Antalet anställda i Åklagarmyndigheten vid utgången av 2007 var 1 224, varav 853 åklagare (motsvarande 583 faktiskt årsarbetande) och 371 administratörer (motsvarande 270 faktiskt årsarbetande). Antalet anställda har sedan 2006 ökat med 45 åklagare och 10 administratörer. Antalet årsarbetskrafter har ökat med 55 samtidigt som antalet faktiskt årsarbetande har ökat med 44.
- Andelen kvinnor var 63,8 procent, vilket är en ökning med 0,5 procentenheter sedan 2006. Andelen kvinnliga åklagare har ökat med 0,7 procentenheter. Andelen kvinnliga chefer är 51 procent. Som chefer räknas chefer på riksåklagarens kansli, kammarledning och chefer för utvecklingscentrumen.
- Av myndighetens anställda var 12,6 procent födda utomlands eller hade minst en utlandsfödd förälder. Det är en ökning med 1,3 procentenheter sedan 2006.
- Sjukfrånvaron fortsatte att minska under 2007, och var i genomsnitt 2,9 procent, en minskning med 0,4 procentenheter.
- Säkerhetsarbetet har haft en fortsatt hög prioritet även under 2007. Arbetet med att utveckla och förbättra säkerhetsrutinerna har fortsatt och myndighetens säkerhetsplan och krishanteringsplan har uppdaterats.
- Den interna organisationen för att ta hand om dem som utsatts för våld eller hot om våld har vidareutvecklats och förstärkts.

3.1 Mål för kompetensförsörjningen

Det personalpolitiska arbetet i Åklagarmyndigheten har under 2007 fortsatt att utvecklas i enlighet med de långsiktiga målen. Kompetensförsörjningen ska vara långsiktig och god med för verksamheten ändamålsenlig kompetens. Intresset för att arbeta i Åklagarmyndigheten är fortsatt stort, även om myndigheten i slutet av 2006 och början av 2007 kunde märka en ökad konkurrens om jurister på arbetsmarknaden.

Myndighetens mål att öka de operativa personella resurserna är uppnått. Detta har skett genom att tidigt

ersättningsrekrytera för att möta de kommande pensionsavgångarna samt den ökade personalrörligheten både vad det gäller jurister och administrativ personal, framför allt i storstadsregionerna.

Övriga övergripande mål för kompetensförsörjningen har bland annat varit att:

- öka antalet medarbetare med annan etnisk och kulturell bakgrund än svensk,
- uppnå en jämn könsfördelning vid rekryteringen av åklagare och administrativ personal,
- öka antalet kvinnliga chefer,
- minska sjukfrånvaron genom att stimulera till ökad friskvård,
- vidta tidiga åtgärder för att få långtidssjuka att återgå i arbete

och att Åklagarmyndigheten ska fortsätta att vara en av de mest attraktiva arbetsplatserna för jurister.

Under 2007 har Tjänsteförslagsnämnden för åklagärväsendet haft 10 sammanträden. Nämnden har vid dessa sammanträden hanterat tillsättningsärenden för beslut av riksåklagaren eller generaldirektören för Ekobrottsmyndigheten. Nämnden har behandlat 61 specialisttjänster och 8 chefstjänster med förordnande vid Åklagarmyndigheten och 12 specialisttjänster med förordnande vid Ekobrottsmyndigheten.

Målen för kompetensförsörjningen i Åklagarmyndigheten är i allt väsentligt uppfyllda och redovisas i detalj i det kommande.

3.2 Arbetsbelastning

Arbetsbelastningen har under 2007 varit fortsatt hög, och i vissa fall så hög att särskilda åtgärder vidtagits för att säkerställa en acceptabel arbetsmiljö. Exempel på detta är att myndigheten har anställt ett stort antal extra åklagare motsvarande 19,4 årsarbetskrafter för kortare eller längre tid. Även yngre jurister som inte är färdigut-

bildade har anställts som beredningsjurister för att handlägga och bereda enklare ärenden.

Kraven på åklagarens delaktighet inte bara i den operativa verksamheten har ökat. I åklagarens uppgifter ingår numera även att samverka med andra myndigheter samt delta i projekt och utvecklingsverksamhet. Vidare har antalet förhandlingstillfällen ökat, då domstolarna avsatt resurser för balansavarbetning. Detta har sammantaget markant ökat arbetsbelastningen.

3.3 Jämställdhet

Åklagarmyndigheten och arbetstagarorganisationerna har under året gemensamt arbetat med att ta fram en ny mångfalds- och jämställdhetsplan. De övergripande områden som myndigheten arbetat med under året kan sammanfattas enligt nedan:

- arbetsförhållanden och attityder,
- rekrytering för en jämnare könsfördelning,
- förvärsarbete och föräldraskap,
- karriär och ledarutveckling,
- lönekartläggning.

Den beslutade mångfalds- och jämställdhetsplanen har sedan informerats om vid 89 procent av åklagarkamrarna och utvecklingscentrumen. Av cheferna anser 95 procent att mångfalds- och jämställdhetsplanen är känd.

Åklagarmyndigheten har även under 2007 fortsatt arbetet med att underlätta för småbarnsföräldrar att föräna föräldraskap och yrkesliv. Det har skett bland annat



genom diskussioner med domstolar om sessionsplanering för att beakta småbarnsföräldrars situation. Kammarcheferna har även vid planeringen av åklagarkammarens verksamhet beaktat småbarnsföräldrars situation vid reseplaneringen vid förhandling utanför kammarrorten samt vid fördelning av jour- och beredskapstjänstgöring.

För att skapa goda förutsättningar för ett kommande chefskap har Åklagarmyndigheten genomfört en utbildning för en andra chefsförsörjningsgrupp omfattande 15 yngre åklagare som har genomgått ledarskapsutbildning och administrativ utbildning under året. Vid sammansättning av gruppen har en jämn könsfördelning eftersträvat och fördelningen i den andra gruppen var åtta kvinnliga och sju manliga åklagare. De första eleverna i gruppen har fått befattningar som vice kammarchefer och målsättningen är att hälften av gruppen ska ha fått en chefsbefattning (vice kammarchef) inom tre år.

Åklagarmyndigheten har under 2007 antagit 46 åklagaraspiranter varav 31 är kvinnor. I likhet med tidigare år återspeglar könsfördelningen vid rekrytering av aspiranter det förhållande att kvinnor är i majoritet på juristutbildningarna på landets universitet.

3.4 Integration, diskriminering och mångfald

Att öka den etniska och kulturella mångfalden inom åklagaryrket är ett långsiktigt arbete och är beroende av mångfalden hos dem som genomgår juristutbildning och bland dem som genomför notariemeriteringen. Intresset för juristyrket och specifikt åklagaryrket måste skapas tidigt redan bland ungdomar på gymnasienivå.

I arbetet med att skapa intresse för åklagaryrket hos personer med annan etnisk och kulturell bakgrund har Åklagarmyndigheten under året breddat sin medverkan vid arbetsmarknadsdagar till att även omfatta information om åklagaryrket vid arbetsmarknadsdagar för gymnasieungdomar. Åklagarmyndigheten har även som tidigare år varit representerad vid arbetsmarknadsdagar på de universitet där juristutbildningen genomförs.

Myndigheten har också fortsatt att genomföra informationsinsatser om åklagaryrket vid gymnasieskolor och högstadieskolor runt om i landet.



Åklagarmyndigheten deltar i arbetsmarknadsdagar vid Stockholms universitet i oktober 2007.

Under 2007 har det mångfaldsprojekt som Åklagarmyndigheten tillsammans med sex andra myndigheter deltagit i sedan 2005 avslutats. Projektet syftade till att ge ökad kunskap om mångfald och att förebygga och motverka diskriminering genom att arbeta med attitydförändringar och strategier för mångfaldsarbetet.

Under 2007 har 65 utbildnings- och informationsdagar på temat mångfald genomförts inom ramen för projektet. Åklagarmyndigheten har vid dessa tillfällen deltagit med representanter från central och lokal nivå. Parallellt med detta har fyra tvärgrupper arbetat inom områdena rekrytering och karriärutveckling, medborgarperspektivet, ledarskap och grupputveckling samt utveckling av mätmetoder och styrinstrument.

Sammanlagt 65 av Åklagarmyndighetens medarbetare har genomgått utbildning i diskriminerings- och

mångfaldsfrågor under året. Utbildningen har genomförts inom mångfaldsprojektet och inom grundutbildningen för åklagare. Av dem som deltagit i utbildningen var 42 kvinnor och 23 män.

Av myndighetens anställda var 12,6 procent födda utomlands eller hade minst en utlandsfödd förälder. Det är en ökning med 1,3 procentenheter sedan 2006. Denna siffra är 1,5 procentenheter högre än i staten i övrigt, där motsvarande andel är 11,1 procent.

3.5 Arbetsmiljö och sjukfrånvaro

Under 2007 har centrala riktlinjer för hur arbetsmiljöarbetet ska bedrivas vid åklagarkamrarna och utvecklingscentrumen tagits fram. Riktlinjerna har bland annat syf-

TABELL 3.1 Antal och andel anställda efter etnisk bakgrund, per personalkategori

	Antal		Administratörer		Åklagaraspiranter				Åklagare			
			Andel		Antal		Andel		Antal		Andel	
	2006	2007	2006	2007	2006	2007	2006	2007	2006	2007	2006	2007
Utrikes födda med två utrikes födda föräldrar	16	21	4,2%	5,7%	2	3	5,6%	8,3%	15	25	2,0%	2,9%
Inrikes födda med två utrikes födda föräldrar	10	12	2,6%	3,2%	1	0	2,8%	0%	10	14	1,3%	1,6%
Utrikes födda med en utrikes född förälder	0	0	0%	0%	0	0	0%	0%	3	0	0,4%	0%
Inrikes födda med en inrikes och en utrikes född förälder	21	19	5,5%	5,1%	3	4	8,3%	11,1%	51	56	6,8%	6,5%

Antalet anställda avser bemanning i december 2006–2007. Källa: Statistiska centralbyrån

tat till att tydliggöra vilka arbetsmiljöinsatser som ska genomföras årligen vid åklagarkammarna samt hur arbetsmiljöarbetet ska bedrivas på ett likartat sätt vid samtliga åklagarkammare i landet.

Kravet på att varje åklagarkammare ska ha en handlingsplan för arbetsmiljöarbetet har tydliggjorts genom noggrann uppföljning på myndighetsnivå.

Arbetsmiljöarbetet har under 2007 framförallt inriktats mot satsningar inom följande områden:

- fortsatt arbete med att implementera debriefingorganisationen,
- fortsatt arbete med att alla medarbetare ska ha en rimlig arbetsbelastning, samt få hjälp med prioritering av arbetsuppgifterna vid arbetstoppar,
- åtgärder för att få långtidssjuka att återgå i arbete.

Under året har en av de prioriterade arbetsmiljöfrågorna varit att på ett tidigt stadium uppmärksamma de personer som haft en hög arbetsbelastning och visat tendenser till att arbetsbelastningen kan leda till en sjukskrivning. Exempel på åtgärder har varit hjälp med prioritering av arbetsuppgifter, omfördelning av arbetsuppgifter samt stopp för arbete på kvällar och helger. I de fall där arbetsbelastningen ändå lett till sjukskrivning har tidiga rehabiliteringsåtgärder vidtagits.

Åtgärder för att långtidssjuka ska återgå i arbete har skett genom ett nära samarbete mellan berörda personer, ansvariga chefer samt företagshälsovård och Försäkrings-

kassan. Företagshälsovården har bistått med samtalsstöd för dem som behöver samt i vissa fall bedömning av arbetsförmåga för att på bästa sätt kunna anpassa arbetsuppgifter och arbetsinnehåll i den utsträckning som varit möjligt inom åklagarorganisationen.

I likhet med tidigare år har en uppföljning av det systematiska arbetsmiljöarbetet genomförts. Uppföljningen riktade sig till kammarchefer, chefer för utvecklingscentrum och chefer vid riksåklagarens kansli samt till samtliga arbetsmiljöombud för arbetstagarorganisationerna inom åklagarmyndigheten. I svaren från cheferna framkom bland annat att:

- 97 procent anser att åklagarmyndighetens arbetsmiljöpolicy är känd på arbetsplatsen,
- 92 procent anser att åklagarmyndighetens övergripande handlingsplan för arbetsmiljöarbetet är känd på arbetsplatsen,
- 89 procent har haft en handlingsplan för den egna åklagarkammarens/utvecklingscentrumets arbetsmiljöarbete,
- 87 procent anser att det finns en tydlig fördelning av arbetsmiljöarbetsuppgifterna,
- 73 procent av landets åklagarkammare har genomfört arbetsmiljöronder under året,
- 76 procent av landets åklagarkammare har arbetsplatsträffar minst en gång i månaden,
- 72 procent av landets åklagarkammare har två personer med utbildning i första hjälpen vid kammaren.

Sjukfrånvaro

Åklagarmyndighetens sjukfrånvaro fortsatte att minska under 2007 från en redan låg nivå. Sjukfrånvaron för alla anställda var 2,9 procent, en minskning med 0,4 procentenheter. Myndighetens mål att särskilt minska sjukfrånvaron bland kvinnor har lyckats och minskningen är drygt 0,4 procentenheter.

Av dem som har haft minst 60 dagars sjukfrånvaro har drygt 60 procent beviljats sjukersättning.

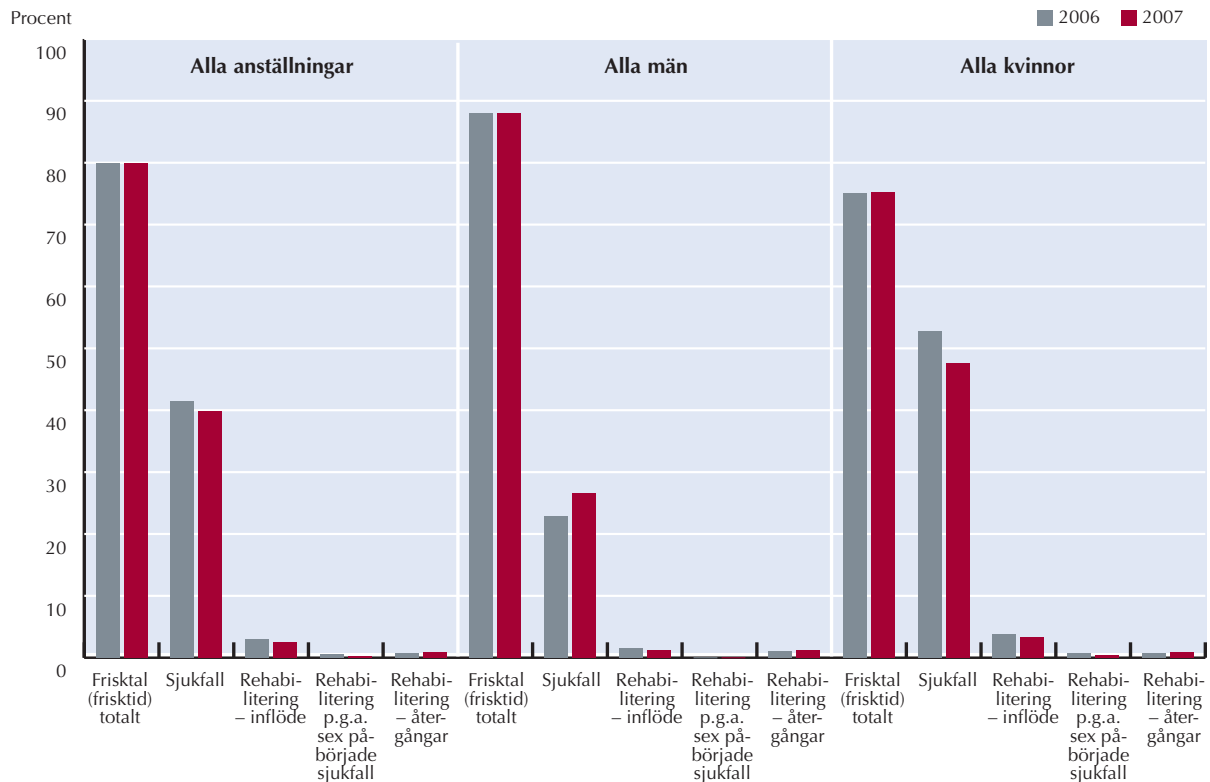
Hälsobokslut

Under året har Åklagarmyndigheten tillsammans med flera andra statliga myndigheter fortsatt det gemensamma arbetet med hälsobokslut. Jämförelser mellan myndigheter har kunnat göras under året utifrån de fem valda nyckeltalen. Ett fortsatt arbete har bedrivits för att

TABELL 3.2 Total sjukfrånvaro 2005–2007 per kön och åldersgrupp (procent av möjlig närvaro)

	2005	2006	2007
Alla anställningar	3,5	3,3	2,9
Alla män	1,6	2,0	1,6
Alla kvinnor	4,8	4,1	3,7
Alla yngre än 30 år	1,3	1,7	1,4
Alla mellan 30–49 år	3,1	2,7	2,3
Alla 50 år och äldre	4,3	4,4	4,0
Alla män yngre än 30 år	0,2	0,7	0,5
Alla män mellan 30–49 år	1,2	1,7	1,4
Alla män 50 år och äldre	2,2	2,5	2,1
Alla kvinnor yngre än 30 år	1,7	2,0	1,8
Alla kvinnor mellan 30–49 år	4,3	3,3	2,8
Alla kvinnor 50 år och äldre	5,6	5,5	5,3

DIAGRAM 3.1 Frisktal i procent, jämförelse 2006 och 2007



vidareutveckla jämförelserna mellan myndigheterna till att även omfatta kostnader kopplade till nyckeltalen.

Frisktalerna är fortsatt mycket höga och Åklagarmyndighetens målsättning att höja frisktalet bland kvinnorna har uppnåtts. Även målsättningen att minska rehabiliteringsomfånget har uppnåtts.

Friskvård

Under 2007 har en fortsatt satsning genomförts på friskvårdsarbetet inom Åklagarmyndigheten. En handlingsplan för 2007 års friskvårdsarbete inom myndigheten har lagts fast. Vid varje åklagarkammare finns en friskvårdsansvarig som under kammarchefen ansvarar för kammarens arbete inom området. Ett friskvårdskonvent med samtliga friskvårdsansvariga arrangerades under året för att de skulle inspireras i sitt fortsatta arbete med friskvård på åklagarkammaren. Vid 97 procent av landets åklagarkammare har en personal- eller friluftsdag genomförts under året.

Säkerhet och krishantering

Ett område som under de senaste åren haft hög prioritet i myndigheten är säkerhetsfrågor. Behovet av att utveckla myndighetens säkerhetsfrämjande arbete har kommit än mer i fokus genom ett flertal allvarliga hot under 2007. Åklagarmyndigheten har bland annat genom att anställa en säkerhetschef förstärkt möjligheten att arbeta strategiskt långsiktigt samt stödja kammarcheferna i säkerhetsarbetet.

Ett flertal hot- och våldssituationer har krävt omfattande åtgärder såväl från myndighetens sida som från polisens personskydd för den enskilde och i vissa fall även för den enskildes familj. Arbetet med att utveckla och förbättra säkerhetsrutiner har fortsatt under 2007 på både lokal och central nivå.

Under året har Åklagarmyndigheten, i samverkan med andra rättsvårdande myndigheter, fortsatt det strategiska säkerhetsarbetet för att se över hela verksamheten ur ett brett perspektiv.

En viktig del av det centrala arbetet är myndighetens delaktighet vid om- och nybyggnad av såväl Åklagarmyndighetens som domstolarnas lokaler för att höja säkerheten för all personal som vistas där. Målsättningen är att normera säkerhetslösningar med domstolarna och uppnå en lägsta standard som svarar mot personalens krav och behov. Ett exempel på detta är Åklagarmyndighetens krav på larmbågar och ordningsvakt vid alla brottmålsrättegångar samt att tingsställen som inte lever upp till säkerhetskraven ska läggas ned.

I det förebyggande säkerhetsarbetet har Åklagarmyndigheten under 2007 diskuterat och utarbetat ett förslag till personsäkerhetsprogram med åtgärder anpassade för den hotnivå som föreligger. Förslaget ska kunna genomföras under 2008.

Den organisation som under 2006 skapades för att ta hand om dem som utsatts för våld eller hot om våld eller andra psykiskt påfrestande händelser, har under 2007 fortsatt sitt arbete. Under året har den senast utbildade debriefinggruppen avslutat sin utbildning. Debriefingledarna har under året genomfört ett antal debriefingsamtal, både med enskilda personer och med hela arbetsgrupper. Resultatet av samtalen har varit bra och har minskat behovet av externt debriefingstöd vid händelser av det här slaget.

Åklagarmyndigheten har i dag 15 aktiva debriefingledare. En gemensam konferens för båda debriefinggrupperna har genomförts under året, i syfte att skapa en djupare kunskap om psykologiskt omhändertagande och reaktioner i samband med krissituationer.

Under året har Åklagarmyndigheten också säkerställt ett kvalificerat dygnet-runt-stöd vid allvarliga hot och våldsincidenter och för psykologiskt omhändertagande för personer när debriefingledarnas kunskaper inte räcker till.

3.6 Personalstatistik

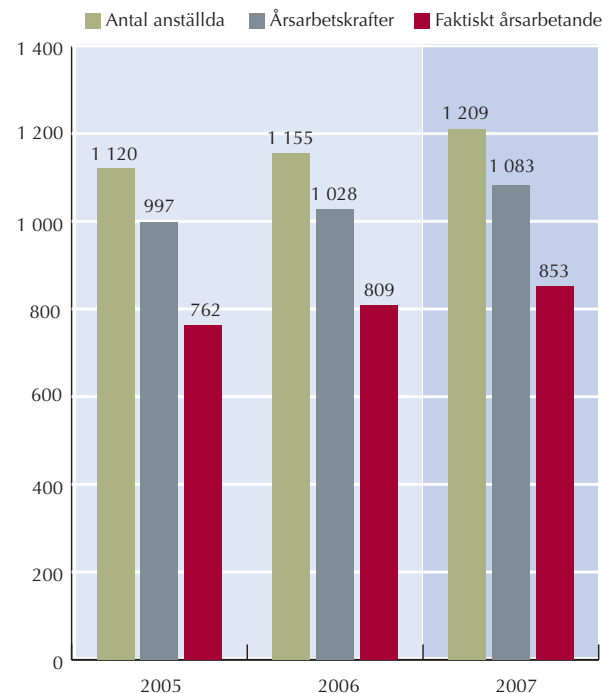
Anställda, årsarbetskrafter och faktiskt årsarbetande

Åklagarmyndigheten hade den 31 december 2007 1 224 anställda, varav 853 åklagare och 371 administratörer. Antalet anställda har sedan 2006 ökat med 45 åklagare och 10 administratörer. Vid årets slut fanns 34 åklagaraspiranter vid myndigheten. Antalet årsarbetskrafter i

genomsnitt under året har ökat med 55 jämfört med 2006, samtidigt som antalet faktiskt årsarbetande har ökat med 44. Ökningen av antalet faktiskt årsarbetande förklaras dels av fler anställda, dels av minskad sjukfrånvaro.

Under året har extra åklagare tjänstgjort med varierande tjänstgöringstid. Dessa har främst tagits in för att täcka upp vid föräldraledigheter och långtidssjukdomar men även som utbytestjänstgöring med domstolväsendet. Vid utgången av 2007 tjänstgjorde 32 extra åklagare vid myndigheten. Ett antal beredningsjurister har varit anställda under vanligtvis sex månader. Vid utgången av 2007 fanns tre beredningsjurister anställda. Antalet del-pensionärer (PA 03) omräknat till heltider motsvarar 12,5 årsarbetskrafter, varav 4,5 är administrativ personal och 8,0 åklagare.

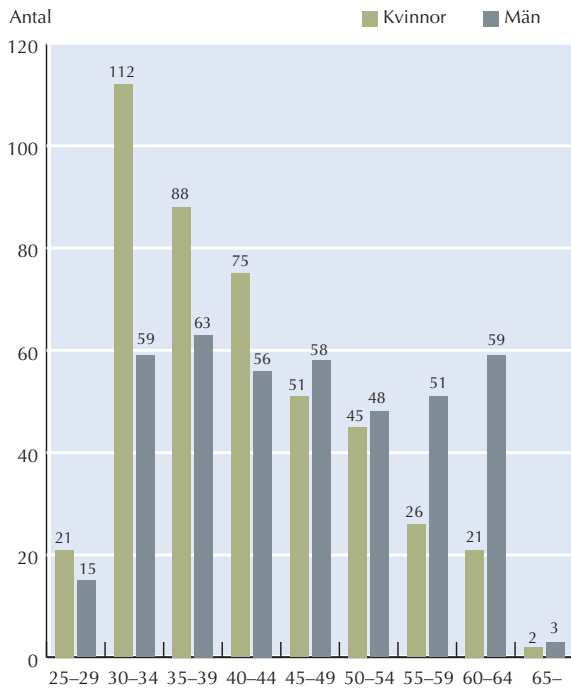
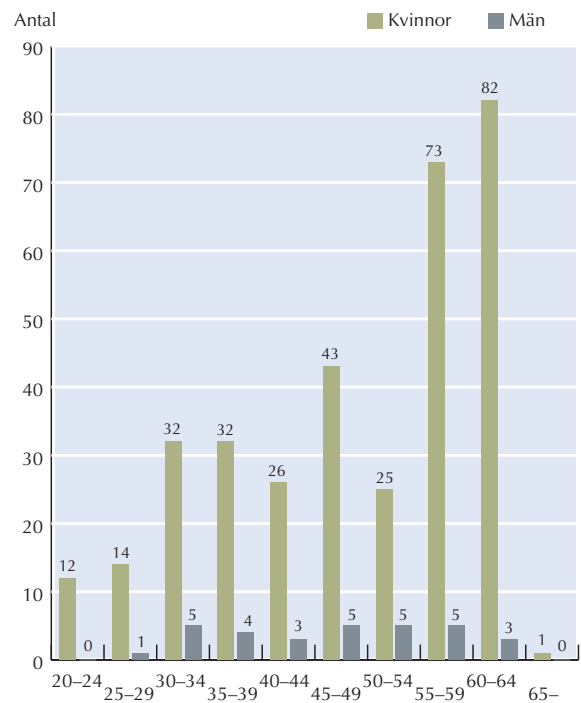
DIAGRAM 3.2 Genomsnittligt antal anställda, årsarbetskrafter och faktiskt årsarbetande under 2005–2007



Antal anställda = genomsnittet av antalet anställda vid slutet av varje kvartal.

Årsarbetskrafter = antalet anställda omräknat till helårsarbetskrafter minskat med längre sjuk- och tjänstledigheter.

Faktiskt årsarbetande = antalet anställda omräknat till helårsarbetskrafter minskat med semester och alla ledigheter.

DIAGRAM 3.3 Ålders- och könsfördelning för åklagare (antal anställda 2007-12-31)**DIAGRAM 3.4** Ålders- och könsfördelning för administrativ personal (antal anställda 2007-12-31)

Personalstruktur och personalrörlighet

Sammanfattningsvis kan för 2007 konstateras att

- Av Åklagarmyndighetens anställda var andelen kvinnor 63,8 procent, vilket är en ökning med 0,5 procentenheter sedan 2006. Andelen kvinnliga åklagare har ökat med 0,7 procentenheter, vilket innebär att fördelningen mellan kvinnliga och manliga åklagare nu är 51,7 respektive 48,3 procent. Den administrativa personalen bestod i likhet med tidigare år till huvuddelen av kvinnor.
- Åldersstrukturen inom Åklagarmyndigheten har inte förändrats nämnvärt jämfört med 2006. Den lilla förändring som skett finns på den administrativa sidan, där ett antal yngre administratörer har anställts. De beredningsjurister som tjänstgjort under året har också påverkat åldersstrukturen bland administratörerna marginellt.
- Andelen kvinnliga chefer inom Åklagarmyndigheten är 51 procent. Här inräknas chefer vid riksåklagarens

kansli, utvecklingscentrumen och ledningsgrupper vid åklagarkamrarna. För 2006 och tidigare räknades inte myndighetens chefsadministratörer med, varför en jämförelse med tidigare år inte är relevant. Inom åklagarsidan är fortfarande manliga chefer i dominerande ställning, sju av tio är män. Av Åklagarmyndighetens chefsadministratörer är samtliga kvinnor. De nyrekryterade chefsadministratörerna har i de flesta fall högskoleutbildning.

- Medelåldern är för åklagare 44 år, för män 46 år och för kvinnor 41 år.
- Medelåldern för den administrativa personalen är 49 år, för män 46 år och för kvinnor 49 år.

Under 2007 antogs 46 åklagaraspiranter, varav 15 män och 31 kvinnor. Utöver detta tillfördes organisationen 24 åklagare, 13 från Domstolsverket, 3 från Ekobrottsmyndigheten, 2 från Kronofogdeorganisationen och 6 från annan verksamhet.

Under samma tid har 35 åklagare lämnat Åklagarmyndigheten. 13 åklagare slutade med ålderspension och 22 av annan anledning. Av de senare har 6 lämnat organisationen för arbete vid Ekobrottsmyndigheten och resterande 16 har gått till annan verksamhet.

Annan frånvaro än sjukfrånvaro

Föräldraledigheterna uppgick under året till 16 036 dagar, vilket motsvarar 44 årsarbetskrafter. En ökning av föräldraledigheterna motsvarande en årsarbetskraft har därmed skett. Andelen manliga åklagare som har tagit ut föräldraledighet har ökat jämfört med 2006.

Övrig ledighet under 2007 uppgick till 11 036 kalenderdagar, vilket motsvarar 30 årsarbetskrafter. Detta är en ökning med ca fyra årsarbetskrafter jämfört med föregående år. Av de 30 årsarbetskrafterna har 15 årsarbetskrafter varit lediga för att prova annan anställning.

Sammantaget innebär detta att ledigheterna totalt under 2007 har ökat med ca fem årsarbetskrafter jämfört med verksamhetsåret 2006.

TABELL 3.3 Personalekonomiska nyckeltal 2005–2007

	2005	2006	2007
Medelålder (år)			
Administrativ personal	52	49	49
Kvinnor	52	50	49
Män	48	46	46
Åklagare	44	44	44
Kvinnor	41	42	41
Män	46	46	46
Medellön (kr/mån)			
Administrativ personal	23 513	24 260	25 033
Åklagare	38 200	39 750	42 400
Tjänstledighetsdagar/anställd	21,0	22,3	20,6

3.7 Utbildning

Antalet utbildningsdagar för åklagare var 10 dagar per anställd. Den administrativa personalen har i genomsnitt deltagit i 7 utbildningsdagar per anställd. Det är helt i enlighet med målsättningen för åklagarna och två dagar över målet för administratörerna. Sammansättningen av utbildningstillfällena har varit speciell för



året. Under vårterminen minskades antalet ordinarie kurser för att ge plats åt utbildning i det nya ärendehanteringssystemet Cåbra. Den innebar två utbildningsdagar för all personal under tiden januari–maj. Cåbra-utbildningen tog sammanlagt 2 412 utbildningsdagar i anspråk; 1 584 för åklagare och 828 för administratörer.

Åklagarutbildning

Utbildningen har följt den nya utbildningsplanen i de avsnitt som genomförts. Praktikutbildning vid utvecklingscentrumen har påbörjats. Många kammare har utnyttjat möjligheterna att skicka duktiga yngre åklagare på utbildningar som tidigare varit förbehållna specialister.

Grundutbildning

Den nyrekrytering som skedde under 2006 har medfört att antalet utbildningstillfällen fått ökas så att en extra Åklagarkurs I respektive Åklagarkurs II hållits. Övriga kurser har getts en gång per termin. 38 åklagare har avslutat sin utbildning under året.

Vidareutbildning

Förutom Cåbrautbildningen har en stor satsning gjorts på Åklagarstämman 2007. Det var en unik möjlighet att samla all personal för att vid samma tillfälle kunna sprida viktig kunskap. Totalt deltog 1 096 personer från Åklagarmyndigheten och Ekobrottsmyndigheten tillsammans med särskilt inbjudna från de nordiska länderna, Sveriges Domstolar, Advokatsamfundet, Brottsoffermyndigheten och justitiedepartementet. För Åklagarmyndigheten innebar stämman omkring 2 000 utbildningsdagar. Fokus låg på de områden som bedömts som



Vid Åklagarstämman i maj 2007 deltog 1 069 personer.

prioriterade, såsom utredning av grov och organiserad brottslighet, kriminalteknik, bemötandefrågor, en rättvis rättegång, åklagaren i rätten, förundersökningsbegrensning och den nya IT-miljön. Deltagarna kunde till exempel få se en virtuell obduktion, lyssna till gruppen för gärningsmannaprofilering, följa en uppmärksam utredning om människorov eller se en teaterföreställning som presenterade de rön som gjorts i ett projekt om bemötandefrågor. Vissa ämnen, som just bemötandefrågor, har sedan tagits in i olika befintliga utbildningar.

Som tidigare nämnts har betydande inskränkningar gjorts i det ordinarie vidareutbildningsprogrammet under 2007. De flesta kurser har endast genomförts en gång och några inte alls. De nya utbildningarna Åklagaren i rättssalen och Bedrägeri och närliggande brott har

genomförts en respektive två gånger. Likaså har utbildningen för ungdomsåklagare genomförts som vanligt.

Till stöd för handledarna av de nyanställda har två handledarutbildningar hållits.

Åklagare har deltagit i Domstolsverkets seminarier och i utbildning för att kunna delta i internationella uppdrag. Tillfälle har också getts att delta i utbytesprogram inom EU.

Specialistutbildning

Även specialistutbildningarna har dragits ner för att kunna genomföra Cåbrautbildningen men också för att inte skapa krockar med den dubblerade grundutbildningen. Kurserna Narkotikabrott, Övergrepp mot barn och Övergrepp mot kvinnor har genomförts. Särskild uppmärksamhet har ägnats åt de nyutnämnda eko- och miljöåklagarna som fått gå Ekobrottsmyndighetens grundutbildning på sex veckor och miljöutbildningen vid Uppsala universitet på fyra veckor.

Utrymme har getts för specialister att delta i konferenser och kurser anordnade av olika externa utbildare.

Åklagare vid säkerhetskammaren, Internationella åklagarkammaren Stockholm och riksåklagarens kansli har, tillsammans med domare, genomgått en utbildning anordnad av Försvarshögskolan.

Åklagare vid de internationella åklagarkamrarna har getts möjlighet att delta i kurser, konferenser och seminarier utomlands. Detta redovisas i avsnitten om internationell samverkan.

Regeringsuppdraget Att bekämpa hedersrelaterat våld mot ungdomar

För att implementera den kunskap som projektet samlat har fyra utbildningar genomförts under året. Tre av dessa har rört den allmänna problematiken kring hedersvåld medan en riktat sig till erfarna specialister och i huvudsak behandlat hedersmord. Ämnet har ansetts kräva fortsatt uppmärksamhet och utbildningen kommer därför att fortsätta som särskild kurs under 2008 och 2009.

Administrativ utbildning

Den administrativa utbildningen har haft sitt första hela år. Ett stort antal utbildningar har genomförts och anmälningsfrekvensen har visat att kurserna har varit



Deltagare i grundutbildning för administratörer under våren 2007.

synnerligen efterfrågade. Utbildningen har byggts upp som åklagarutbildningen med introduktionskurs, grundutbildning, vidareutbildning och specialistutbildning

Grundutbildning

Två grundutbildningar för administrativ personal har genomförts.

Vidareutbildning

Även den administrativa utbildningen har fått vidkännas vissa inskränkningar på grund av den omfattande

Cåbrautbildningen. Flera nya utbildningar har dock utvecklats och genomförts. Som exempel på detta kan nämnas en handledarutbildning för att skapa ett mer enhetligt men framför allt professionellt mottagande och lärande för nyanställda administratörer. En kurs för chefer och administratörer i ämnet En effektivare hantering av Cåbra har utvecklats och hållits vid fyra tillfällen.

Två beredningssekreterarkurser har hållits. Förhoppningen är att dessa personer ska kunna bidra till en verklig renodling av åklagarrollen, en snabbare hantering av mängdärenden och till en mer givande administratörsroll.

Inom områdena ekonomi- och personaladministration och yrkesrelaterad utbildning har kurser genomförts i Offentlighet och sekretess, Diarieföring, Arkiv- och dokumenthantering och Palasso.

Specialistutbildning

Kurser som är gemensamma för åklagare och administratörer har fortsatt som planerat kring Ledarskap och Styrning och uppföljning. De gemensamma kurserna är synnerligen uppskattade och har också genomförts i ämnena Arbetsmiljö och Human Resource Management.

4. Ekonomiskt resultat

SAMMANFATTNING

- Anslaget för 2007 var 944 miljoner kronor, vilket förutom pris- och löneuppräknings innebär en ökning med 72 miljoner kronor i förhållande till 2006.
- Utgifterna för 2007 uppgick till 966 miljoner kronor, vilket tillsammans med en negativ ingående balans på en knapp miljon resulterade i ett underskott på 23 miljoner kronor.
- Anslagstillskottet tillsammans med utnyttjandet av anslagskrediten har möjliggjort att hantera den ökade arbetsmängden och de extraordinära åtgärder som krävdes under året
- De totala kostnaderna har ökat med 83 miljoner kronor, varav de största ökningarna är personalkostnader, 62 miljoner kronor, och finansiella kostnader och avskrivningar till följd av införandet av Cåbra, 13 miljoner kronor.

4.1 Anslag och utgifter

De ekonomiska förutsättningarna för Åklagarmyndigheten för 2007 var ett grundanslag på 897 miljoner kronor, ett engångsanslag på 47 miljoner kronor samt en negativ ingående balans på knappt 1 miljon kronor, totalt 943 miljoner kronor. I grundanslaget ingick en ökning i förhållande till 2006 med 25 miljoner kronor för att hantera den ökande ärendetillströmningen samt en uppräknings för pris- och löneökningar med knappt 10 miljoner kronor. Av engångsanslaget för 2007 var 40 miljoner kronor avsedda att täcka den ytterligare ökade ärendetillströmningen och 7 miljoner kronor avsåg den ökade arbetsbelastningen till följd av den nya bidragsbrottslagen som trädde i kraft den 1 augusti 2007.

Utgifterna, dvs. avräkningen mot anslaget, uppgick vid årets slut till 966 miljoner kronor, vilket innebär ett underskott i förhållande till anslagsmedlen. Anslagskrediten utnyttjades därmed med 23 miljoner kronor.

Det utökade anslaget och utnyttjandet av anslagskrediten har möjliggjort att hantera det ökade ärendeflödet, att möta domstolarnas balansavarbetning samt

att tillsätta de flesta av de inrättade 20 nya befattningarna för kvalificerade åklagare för att förstärka bekämpningen inom områdena mängdbrott, familjerelaterat våld och immaterialrätt.

Av **tabell 4.1** framgår budget och utgifter för verksamheten vid åklagarkamrarna, utvecklingscentrumen, riksåklagarens kansli och för den myndighetsgemensamma verksamheten.

TABELL 4.1 Utgiftsutfall 2007 (tkr)

	Budget	Utfall	Utgående balans
Åklagarkamrarna	671 200	687 999	-16 799
Utvecklingscentrumen	36 225	35 361	864
Riksåklagarens kansli	77 521	76 869	652
Myndighetsgemensamma utgifter	158 130	165 939	-7 809
Totalt	943 076	966 168	-23 092

Den största delen av utgifterna för 2007 avser verksamheten vid åklagarkamrarna (71,2 procent). Kamrarnas utgifter utgörs till drygt 90 procent av lönekostnader. Arbetsstrycket vid kamrarna har under 2007 varit högt och krävt stora personalresurser både på åklagarsidan och på den administrativa sidan till följd av det ökade ärendeflödet och det ökade antalet förhandlingsdagar med anledning av domstolarnas balansavarbetning. Dessutom har det under 2007 krävts extra personella stödinsatser vid ett antal kammare samt tillfällig förstärkning i samband med utbildning och införande av det nya ärendehanteringssystemet Cåbra. Detta har gjort att den planering och prognos som gjorts under första halvan av 2007 har fått revideras och tillfällig personal har anställts för att klara den höga arbetsbelastningen och tillförsäkra de anställda en acceptabel arbetsmiljö. Dessa insatser har finansierats genom ett utnyttjande av anslagskrediten.

Den myndighetsgemensamma verksamheten har, till

skillnad från kammarverksamheten, ett antal andra utgiftsområden än personalkostnader. Utgifterna avser hela myndigheten och de största posterna är lokaler, central utbildning, jour- och beredskap samt IT-utveckling, IT-förvaltning och IT-utrustning. Under 2007 har den största utgiftsökningen avsett lokalkostnader och kapitalkostnader för driftsättningen av det nya ärendehanteringssystemet Cåbra.

Verksamheten vid utvecklingscentrumen och vid riksåklagarens kansli har i stort sett hållit samma nivå som under 2006.

4.2 Kostnader och intäkter

Hur kostnader och intäkter har utvecklats för åren 2005 till 2007 framgår av tabell 4.2.

TABELL 4.2 Kostnader och intäkter 2005–2007 (tkr)

År	Kostnader	Intäkter
	Löpande priser	Löpande priser
2005	830 673	837 900
2006	905 209	901 159
2007	987 788	978 902

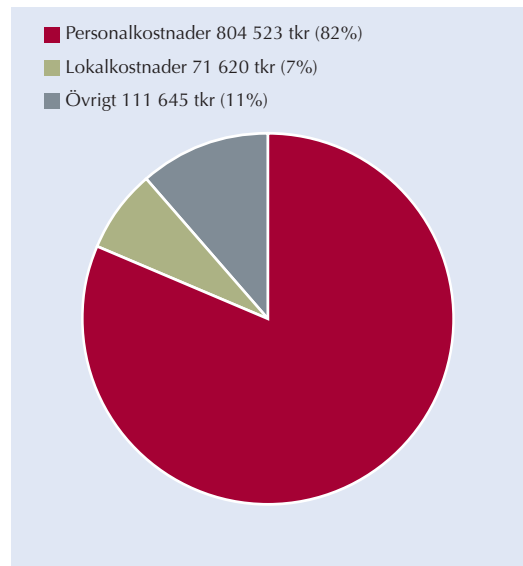
Kostnader

De totala kostnaderna för 2007 har ökat med 83 miljoner kronor i förhållande till 2006. I diagram 4.1 redovisas kostnadsfördelningen 2007 för personal, lokaler och övriga kostnader. Ökningen inom varje område förklaras nedan.

Personal

Personalkostnaderna har ökat med knappt 62 miljoner kronor i förhållande till 2006. Den största ökningen avser löner, 67 miljoner kronor, samtidigt som kostnader för uppsagd personal och för pensionsavsättningar minskat med 6,9 miljoner kronor. I övrigt finns mindre ökning och minskningar inom ett antal andra områden som rör personalen. I ökningen av lönekostnaderna ingår avtalsenliga löneökningar samt kostnader för det utökade antalet tillsvidareanställda och tillfälligt anställda som framgår av avsnitt 3.6.

DIAGRAM 4.1 Kostnadsfördelning 2007



Lokaler

Under 2007 har stora förändringar skett som rör lokaler. Bland annat har två kammare inom Stockholmsområdet flyttat in i en egen byggnad, vilket innebär att polis, domstol, kriminalvård och åklagare är samlade intill varandra i Flemingsberg. En egen byggnad innebär att åklagarkammaren i sina hyreskontrakt påförts kostnader för omkringtytor som normalt annars delas med andra hyresgäster. Icke oväsentliga kostnader för localsäkerheten har också krävts.



Åklagarhuset i Flemingsberg, Huddinge.

Vissa andra ökning av lokalytan har också skett under året. Ett centralarkiv för hela myndigheten har inrättats i Stockholm. Successivt, i samband med kontraktsförändringar, kommer arkivytorna ute på kamrarna att försvinna. I samband med flyttning till nya lokaler fanns under en period 2007 dubbla hyror för lokaler som har avvecklats vid årsskiftet 2007–2008. Det ökade antalet anställda har, trots förtätningar och andra effektiviseringar i lokalerna, krävt större utökningar vid ett flertal kammare. Totalt innebär detta att både kostnader och ytor under 2007 har ökat i förhållande till 2006.

Vid utgången av året disponerade Åklagarmyndigheten en lokalyta på 41 339 kvadratmeter. Lokalytan har ökat med drygt 4 300 kvadratmeter. Ytan per anställd var 33,8 kvadratmeter år 2007. I de totala kostnaderna, 72 miljoner kronor, ingår fastighetsskatt och årlig indexuppräknning med knappt 4 miljoner kronor.

Övrigt

De övriga kostnaderna har ökat med knappt 13 miljoner kronor. Till största delen avser ökningen finansiella kostnader och avskrivningar till följd av driftsättningen av ärendehanteringssystemet Cåbra.

Intäkter

Intäkterna har ökat med knappt 78 miljoner kronor i förhållande till 2006. Till största delen beror detta på en ökning av anslagsbelastningen. Intäkter av avgifter och andra ersättningar har ökat något. Bidragsintäkterna har minskat, dels till följd av att bidrag som tidigare betalats från Kammarkollegiet för tillfälligt stöd för nyanställningar upphörde vid halvårsskiftet, dels genom att intäkter för projektet för att vidta åtgärder som rör hedersrelaterade brott mot ungdomar har minskat.

4.3 Kostnader och intäkter per brottsgrupp

Myndighetens totala kostnader har fördelats på brottsgrupperna i proportion till utfallet i den utförliga tidredovisning som genomfördes under maj och september 2006. Alla åklagare redovisade då sin arbetade tid uppdelad på 15 brottsgrupper. Brottsgrupperna avser brottsmisstankar och var och en av grupperna omfattar ett

antal brottskoder för brott som är närbesläktade. Så har t.ex. alla bötesbrott hänförs till en grupp, alla trafikbrott till en annan och alla sexualbrott till ytterligare en annan grupp.

Handläggningen av våldsbrott (utom sexualbrott och grov misshandel samt dödligt våld) kostade mest, 218 miljoner kronor. Handläggningen av övriga brott med fängelse i straffskalan och tillgreppsbroten (utom snatteri och rån) krävde också stora resurser, 116 respektive 98 miljoner kronor, medan miljöbrotten och ärenden som inte rör ansvar för brott kostade minst, 16 respektive 14 miljoner kronor.

En ungefärlig kostnad för en brottsmisstanke får man genom att dividera den totala kostnaden för en brottsgrupp med antalet brottsmisstankar där åklagaren fattat avslutande beslut. Det bör dock observeras att det handlar om genomsnittsvärden och att kostnaden naturligtvis kan variera avsevärt för brottsmisstankar inom samma brottsgrupp.

Som framgår av **diagram 4.3** är det stora skillnader vad gäller kostnaderna per brottsmisstanke för de olika brottsgrupperna. Kostnaden för att handlägga en brottsmisstanke som rör mycket grovt våld såsom mord, dråp, misshandel med dödlig utgång var 2007 i genomsnitt 44 gånger så hög som en brottsmisstanke i ett narkotikabrott av enkel beskaffenhet (bruk och innehav) och 35 gånger så hög som för brottsmisstanken i ett trafikbrott. För ungefär hälften av brottsgrupperna (7) har kostnaden per brottsgrupp ökat sedan 2006 medan de minskat för den andra hälften (8). Mest har kostnaden ökat för brottsmisstankar i övriga narkotikabrott, med 52 procent, och för snatteri, med 32 procent. Kostnaden per brottsmisstanke för övriga brott med fängelse i straffskalan har minskat med 42 procent medan den minskat med 33 procent per brottsmisstanke för tillgreppsbroten (utom snatteri och rån).

Verksamhetens intäkter kan fördelas på brottsgrupper efter samma princip som beskrivits för kostnaderna. Detta redovisas dock inte särskilt eftersom intäkterna nästan uteslutande består av anslagsmedel.

DIAGRAM 4.2 Totala kostnader per brottsgrupp 2006 och 2007

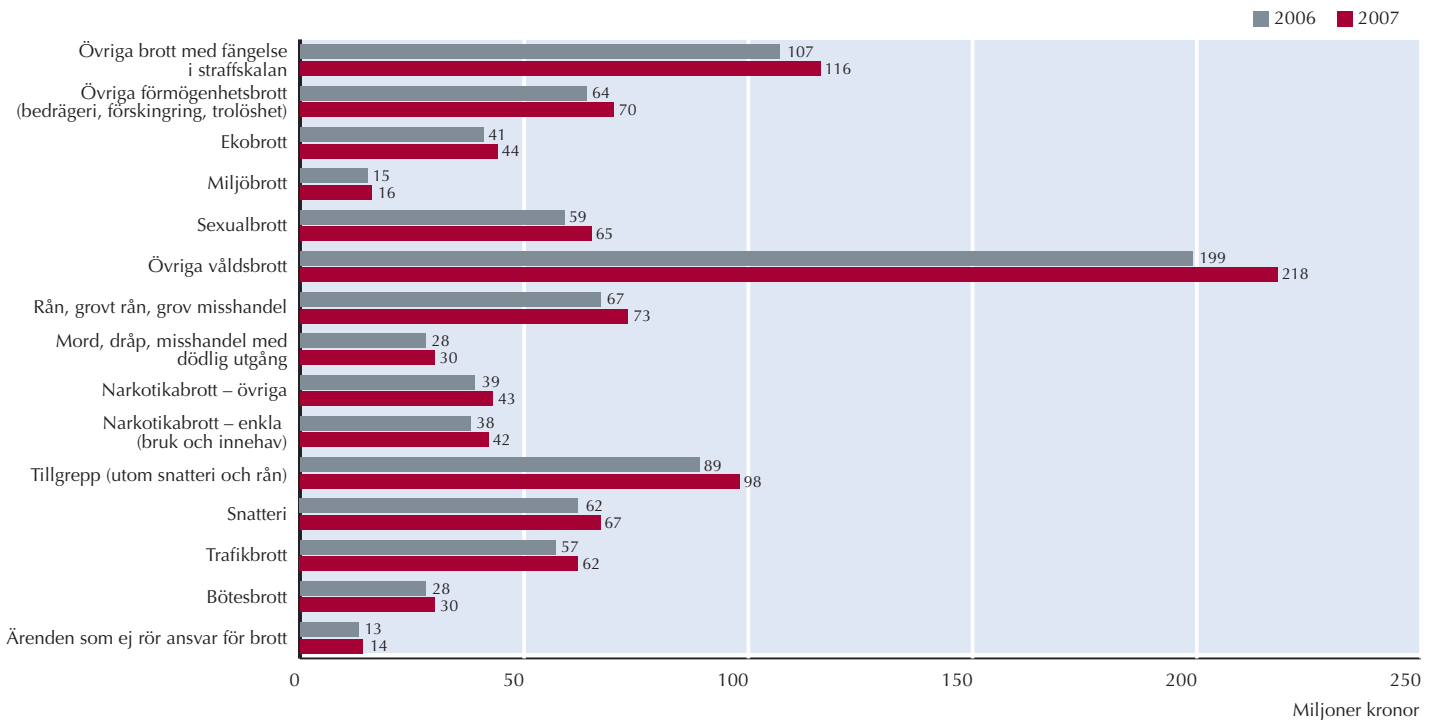
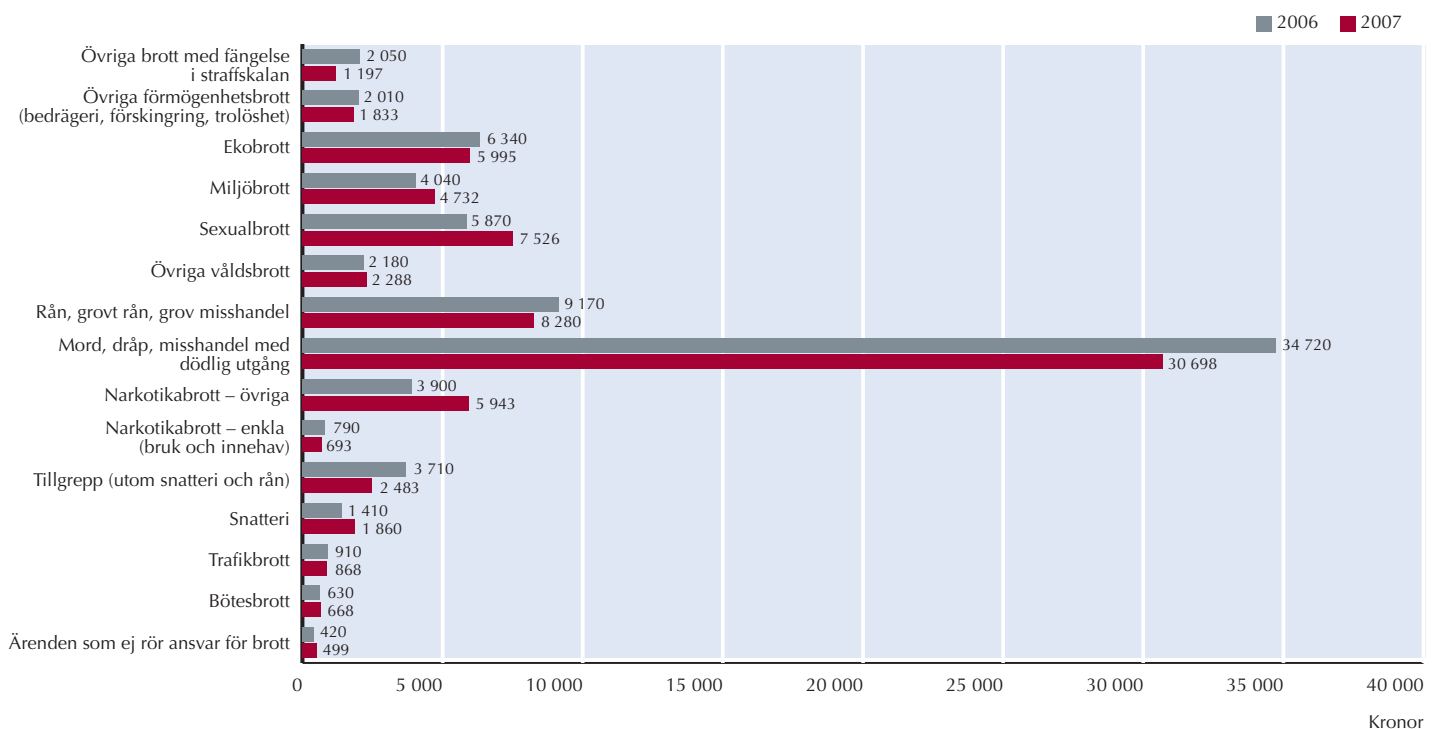


DIAGRAM 4.3 Kostnader per brottsmisstanke och brottsgrupp 2006 och 2007



5. Finansiell redovisning

5.1 Resultaträkning

Belopp i tkr	not	2007	2006
Verksamhetens intäkter			
Intäkter av anslag		965 975	888 438
Intäkter av avgifter och andra ersättningar	1	9 896	7 158
Intäkter av bidrag	2	2 556	5 379
Finansiella intäkter	3	475	184
Summa verksamhetens intäkter		978 902	901 159
Verksamhetens kostnader			
Kostnader för personal	4	-804 523	-742 989
Kostnader för lokaler		-71 620	-63 069
Övriga driftkostnader		-83 630	-82 364
Finansiella kostnader	5	-3 141	-388
Avskrivningar och nedskrivningar		-24 874	-16 399
Summa verksamhetens kostnader		-987 788	-905 209
Verksamhetsutfall		-8 886	-4 050
Transfereringar			
Medel som erhållits från statsbudgeten för finansiering av bidrag		193	238
Lämnade bidrag		-193	-238
Saldo		0	0
Årets kapitalförändring		-8 886	-4 050

5.2 Balansräkning

Belopp i tkr	not	2007-12-31	2006-12-31
TILLGÅNGAR			
Immateriella anläggningstillgångar			
Balanserade utgifter för utveckling	6	58 842	57 127
Licenser, rättigheter m.m.	7	3 277	4 699
Summa immateriella anläggningstillgångar		62 119	61 826
Materiella anläggningstillgångar			
Förbättringsutgifter på annans fastighet	8	7 158	3 914
Maskiner, inventarier, installationer m.m.	9	43 863	36 376
Summa materiella anläggningstillgångar		51 021	40 290
Fordringar			
Kundfordringar		270	0
Fordringar hos andra myndigheter	10	12 090	7 422
Övriga fordringar		22	15
Summa fordringar		12 382	7 437
Periodavgränsningsposter			
Förutbetalda kostnader	11	20 738	20 566
Summa periodavgränsningsposter		20 738	20 566
Avräkning med statsverket	12	23 092	937
Kassa och bank			
Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret	13	4 049	16 296
Kassa, postgiro och bank		67	78
Summa kassa och bank		4 116	16 374
Summa tillgångar		173 468	147 430
KAPITAL OCH SKULDER			
Myndighetskapital			
Statskapital	14	27	27
Balanserad kapitalförändring	15	-60 796	-56 746
Kapitalförändring enligt resultaträkningen	16	-8 886	-4 050
Summa myndighetskapital		-69 655	-60 769
Avsättningar			
Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser	17	9 311	9 499
Summa avsättningar		9 311	9 499
Skulder m.m.			
Lån i Riksgäldskontoret	18	100 051	89 018
Skulder till andra myndigheter		23 365	20 874
Leverantörsskulder		25 982	14 286
Övriga skulder	19	20 835	16 979
Summa skulder m.m.		170 233	141 157
Periodavgränsningsposter			
Upplupna kostnader		62 794	55 792
Oförbrukade bidrag		785	1 751
Summa periodavgränsningsposter	20	63 579	57 543
Summa kapital och skulder		173 468	147 430
Ansvarsförbindelser:		Inga	Inga

5.3 Anslagsredovisning

Redovisning mot anslag 2007	Ingående överföringsbelopp	Årets tilldelning enligt regleringsbrev	Indragning	Totalt disponibelt belopp	Utgifter	Utgående överföringsbelopp
Belopp i tkr						
Anslag not 21						
Utgiftsområde 4.						
Rättsväsendet						
4:3 Åklagarmyndigheten						
ap.1 Ramanslag	-937	944 050	-37	943 076	966 168	-23 092
VILLKOR						
Anslagskredit	26 912					
Utnyttjad	23 092					
Låneram	115 000					
Utnyttjad lån Riksgäldskontoret	100 051					
Utnyttjad finansiell leasing	5 928					
Räntekontokredit	89 705					
Maximalt utnyttjad under året	38 958					

5.4 Tilläggsupplysningar och noter

REDOVISNINGS- OCH VÄRDERINGSPRINCIPER

Allmänt

Årsredovisningen är upprättad i enlighet med förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag.

Ändrade redovisningsprinciper

Beloppsgränsen för periodavgränsningsposter har höjts från 10 tkr till 50 tkr enligt Åklagarmyndighetens beslut, dnr ÅM-A 2007/1086. Se vidare i notförteckningen, not 11.

Värdering av fordringar och skulder

Fordringar är värderade till det belopp som beräknas bli betalt. Skulder är upptagna till nominella belopp.

Periodavgränsningsposter

Som periodavgränsningspost bokförs belopp överstigande 50 tkr. Se ovan under rubriken ändrade redovisningsprinciper.

Värdering av anläggningstillgångar

Tillgångar avsedda för stadigvarande bruk med ett anskaffningsvärde på minst 10 tkr och en beräknad ekonomisk livslängd på tre år eller längre definieras som anläggningstillgångar.

Anläggningstillgångar skrivs av linjärt över den ekonomiska livslängden.

Följande avskrivningstider tillämpas:

Persondatorer och servrar	3 år
Bilar, kontorsmaskiner, systemprogramvaror	5 år
Möbler, telefonväxlar, larmanläggningar, datanät	10 år
Förbättringsutgifter på annans fastighet	Anpassas till hyreskontraktets längd eller till förväntad nyttjandeperiod

Noter till redovisningen

Belopp i tkr	2007	2006
NOT 1. INTÄKTER AV AVGIFTER OCH ANDRA ERSÄTTNINGAR		
Intäkter enligt 4 § avgiftsförordningen		
Ekobrottsmyndigheten, utlåning personal	1 748	1 452
Ekobrottsmyndigheten, övriga driftkostnader	6 384	4 146
Övriga intäkter av avgifter enligt 4 § avgiftsförordningen	1 125	1 463
Övriga intäkter	639	97
Summa intäkter av avgifter och andra ersättningar	9 896	7 158
NOT 2. INTÄKTER AV BIDRAG		
Bidrag från myndigheter, EU:s institutioner m.m.	2 556	5 379
Summa intäkter av bidrag	2 556	5 379
NOT 3. FINANSIELLA INTÄKTER		
Ränta på räntekontot hos Riksgäldskontoret	291	119
Övriga finansiella intäkter	184	65
Summa finansiella intäkter	475	184
NOT 4. KOSTNADER FÖR PERSONAL		
Lönekostnader, exklusive avgifter	512 215	468 095
Övriga personalkostnader	292 308	274 894
Summa kostnader för personal	804 523	742 989
NOT 5. FINANSIELLA KOSTNADER		
Ränta på lån i Riksgäldskontoret	3 378	914
Ränta avseende räntekonto i Riksgäldskontoret	346	260
Aktiverad räntekostnad för egentutveckling av anläggningstillgångar	-752	-977
Ränta för finansiell leasing m.m.	169	191
Summa finansiella kostnader	3 141	388
NOT 6. BALANSERADE UTGIFTER FÖR UTVECKLING		
Tillgångarnas anskaffningsvärde	77 219	54 685
Årets balanserade utgifter för utvecklingsverksamhet	8 872	22 534
Avgående tillgångar (utrangerade tillgångar)*	-20 092	
Årets avskrivningar	-7 157	0
Ackumulerade avskrivningar (IB)	-20 092	-20 092
Korrigerigering av tidigare års avskrivningar*	20 092	
Bokfört restvärde	58 842	57 127
* Avser utrangering av äldre ärendehanteringssystem		

Belopp i tkr	2007	2006
NOT 7. LICENSER, RÄTTIGHETER, M.M.		
Tillgångarnas anskaffningsvärde	19 116	18 077
Tillkommande tillgångar (årets anskaffning)	693	1 039
Årets avskrivningar	-2 115	-2 118
Ackumulerade avskrivningar (IB)	-14 417	-12 299
Bokfört restvärde	3 277	4 699
NOT 8. FÖRBÄTTRINGSUTGIFTER PÅ ANNANS FASTIGHET		
Tillgångarnas anskaffningsvärde	7 791	6 828
Tillkommande tillgångar (årets anskaffning)	4 473	962
Årets avskrivningar	-1 230	-782
Ackumulerade avskrivningar (IB)	-3 876	-3 094
Bokfört restvärde	7 158	3 914
NOT 9. MASKINER, INVENTARIER, INSTALLATIONER, M.M.		
Tillgångarnas anskaffningsvärde	92 865	79 274
Tillkommande tillgångar (årets anskaffning)	22 168	16 336
Avgående tillgångar (sålda, utrangerade tillgångar)	-8 226	-2 745
Årets avskrivningar	-14 372	-13 498
Ackumulerade avskrivningar (IB)	-56 489	-45 288
Korrigerig av tidigare års avskrivningar*	7 917	2 297
Bokfört restvärde	43 863	36 376
* Korrigerig av tidigare års avskrivningar avser utrangerade och sålda inventarier		
I bokfört värde ingår datorutrustning finansierad genom finansiell leasing	5 928	2 134
NOT 10. FORDRINGAR HOS ANDRA MYNDIGHETER		
Mervärdesskattefordran	5 731	7 122
Övriga fordringar hos andra myndigheter	6 359	300
Summa fordringar hos andra myndigheter	12 090	7 422
NOT 11. PERIODAVGRÄNSNINGSPOSTER		
Förutbetalda hyror	17 836	15 510
Övriga förutbetalda kostnader*	2 902	5 056
Summa periodavgränsningsposter	20 738	20 566
* I jämförelsesiffran för 2006 ingår förutbetalda kostnader med ca 750 tkr avseende poster som understiger den ändrade beloppsgränsen för periodiseringar till 50 tkr.		

Belopp i tkr	2007	2006
NOT 12. AVRÄKNING MED STATSVERKET		
Ingående balans	937	-13 967
Avräknat mot statsbudgeten:		
Anslag	966 168	888 676
Avräknat mot statsverkets checkräkning:		
Anslagsmedel som tillförts räntekonto	-944 013	-873 772
Utgående balans	23 092	937
NOT 13. BEHÅLLNING RÄNTEKONTO I RIKSGÄLDEN		
Summa behållning på räntekonto (anslagsmedel)	4 049	16 296
Ekonomiska villkor		
Av regeringen beviljad kreditram	89 705	91 400
NOT 14. STATSKAPITAL		
Statskapital utan avkastningskrav IB	27	0
Årets förändring	0	27
Summa statskapital	27	27
NOT 15. BALANSERAD KAPITALFÖRÄNDRING		
Periodiseringsdifferenser	-60 795	-56 746
Summa balanserad kapitalförändring	-60 795	-56 746
NOT 16. KAPITALFÖRÄNDRING ENLIGT RESULTATRÄKNINGEN		
Årets kapitalförändring består av periodiseringsdifferenser i anslagsfinansierad verksamhet		
Amorteringar	25 109	16 872
Avskrivningar	-24 874	-16 399
Förändring semesterlöneskuld och löneskuld	-7 001	-1 857
Förändring av övriga periodiseringsposter	-2 120	-2 666
Summa kapitalförändring enligt resultaträkningen	-8 886	-4 050
NOT 17. AVSÄTTNINGAR FÖR PENSIONER OCH LIKNANDE FÖRPLIKTELSE		
Avsättning för pensioner		
Ingående avsättning	9 499	5 828
Årets pensionskostnad	5 034	7 158
Årets pensionsutbetalningar	-5 222	-3 487
Summa utgående avsättning för pensioner	9 311	9 499

Belopp i tkr	2007	2006
NOT 18. LÅN I RIKSGÄLDSKONTORET		
Ingående skuld	89 018	39 257
Lån upptagna under året	33 065	63 181
Årets amorteringar	-22 032	-13 420
Summa lån i Riksgäldskontoret	100 051	89 018
Ekonomiska villkor		
Låneram	115 000	105 000
Utnyttjad i Riksgäldskontoret	100 051	89 018
Utnyttjad finansiell leasing	5 928	2 134
NOT 19. ÖVRIGA SKULDER		
Ingående skuld finansiell leasing	2 134	2 914
Årets finansiell leasing	6 871	2 672
Årets amorteringar finansiell leasing	-3 077	-3 452
Summa skuld finansiell leasing	5 928	2 134
Personalens källskatt	14 907	14 845
Summa övriga skulder	20 835	16 979
NOT 20. PERIODAVGRÄNSNINGSPOSTER		
Upplupna löner	4 153	3 769
Semesterlöneskuld	58 641	52 024
Oförbrukade bidrag från andra myndigheter	785	1 750
Summa periodiseringsposter	63 579	57 543
NOT 21. ANSLAGSREDOVISNING		
Årets tilldelning enligt regleringsbrev:		
Tilldelning enligt regleringsbrev för budgetåret 2007 regeringsbeslut 2006-12-19	897 050	862 424
Ändring av regleringsbrev för budgetåret 2007 regeringsbeslut 2007-06-28	47 000	
Ändring av regleringsbrev för budgetåret 2007 regeringsbeslut 2007-12-06	-37	
Summa årets tilldelning enligt regleringsbrev	944 013	862 424

Ersättningar enligt 7 kap. 2 § förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag

Redovisning av skattepliktiga ersättningar och andra förmåner som betalats ut under räkenskapsåret samt för dessa personer uppdrag som styrelseledamot i andra statliga myndigheter samt uppdrag som styrelseledamot i aktiebolag
Uppdrag år 2007 utöver Åklagarmyndigheten anges med kursiv stil

Belopp i tkr	2007	2006
Ledande befattningshavare hos Åklagarmyndigheten		
Fredrik Wersäll	1 112	1 116
Guntra Åhlund	944	916
Sven-Erik Alhem	956	919
Peter Hertting	915	881
<i>Vice ordf., Brottsförmyndighetens nämnd</i>		
Gunnar Stetler	890	502
Lisbeth Johansson	924	854
Agneta Blidberg	970	811
<i>Ledamot, BRÅ:s insynsråd</i>		
Nils Rekke	877	851
Lena Moore	896	859
Tjänsteförslagsnämnden		
Agneta Blidberg	23	23
Rådgivande Nämnden		
Inge Garstedt	8	
<i>Ledamot, Rättshjälpnämnden</i>		
Mildred Thulin	1	
Inger Davidson	3	
<i>Ordförande, Rikstrafiken</i>		
<i>Ledamot, Rikspolisstyrelsens styrelse</i>		
Margareta Persson	3	
<i>Ledamot, stiftelsestyrelsen för Högskolan i Jönköping</i>		
Helena Hillar Rosenqvist	1	4
<i>Ledamot, Riksrevisionens styrelse</i>		
Johan Linander	3	6
Torkild Strandberg	1	1
Alf Karlsson	2	
Mats Einarsson	2	

6. Sammanställning av väsentliga uppgifter

Belopp i tkr	2007	2006	2005	2004	2003
Låneram					
Beviljad i regleringsbrevet	115 000	105 000	80 000	70 000	63 000
Utnyttjad	105 979	91 152	42 171	48 069	47 381
Kontokredit hos Riksgäldskontoret					
Beviljad i regleringsbrevet	89 705	91 400	82 600	81 985	78 831
Maximalt utnyttjad	38 958	42 259	32 588	14 223	37 603
Räntekonto					
Ränteintäkter	291	119	228	655	304
Räntekostnader	346	260	26	3	248
Intäkter av avgifter och andra ersättningar					
Budget i regleringsbrevet	0	0	0	0	0
Utfall	9 896	7 158	6 458	8 672	8 690
Anslagskredit					
Beviljad i regleringsbrevet	26 912	25 871	0	24 596	11 824
Utnyttjad kredit	23 092	937	0	0	0
Anslag					
Anslagssparande	0	0	13 967	15 770	8 242
Varav in-tecknat belopp för personal och lokaler	0	0	5 998	10 105	6 564
Medeltal under året					
Årsarbetskrafter	1 083	1 028	997	973	970
Faktiskt årsarbetande	853	809	762	724	760
Anställda	1 209	1 155	1 120	1 059	1 024
Driftkostnad					
Per årsarbetskraft	886	864	817	834	783
Per faktiskt årsarbetande	1 125	1 098	1 069	1 122	1 000
Kapitalförändring					
Årets kapitalförändring	-8 886	-4 050	7 227	-9 587	5 340
Balanserad kapitalförändring	-60 795	-56 746	-63 973	-54 386	-59 726



ÅKLAGARMYNDIGHETEN
Riksåklagarens kansli

Datum
2008-02-21
Ert datum

Dnr
ÅM-A 2008/0281
Er beteckning

Regeringen
Justitiedepartementet

Årsredovisning för budgetåret 2007

Jag beslutar härmed om årsredovisningen för budgetåret 2007.

I beredningen av ärendet har deltagit vice riksåklagaren Guntra Åhlund, planeringsdirektören Bertil Metzger, överåklagaren Agneta Blidberg, överåklagaren Nils Rekke, personaldirektören Peter Brodd, ekonomidirektören Agnéte Löthman, informationsdirektören Karin Rosander och byråchefen Elisabeth Sandström, föredragande.

MBL-förhandling har ägt rum.

Fredrik Wersäll

Elisabeth Sandström

Kopia till
Riksrevisionen
Ekonomistyrningsverket



ÅKLAGARMYNDIGHETEN

Åklagarmyndigheten, Box 5553, 114 85 Stockholm
Tel: 08-453 66 00, e-post: registrator@aklagare.se
Webbplats: www.aklagare.se